

EPÄTYYPILLISTEN ASUMUSTEN ANTI ASUNTOSUUNNITTELUUN

Pakettiauto-, koulubussi- ja purjevenekoti
mikroasumisen tarkastelun lähtökohtina

NITA LINDFELT

TIIVISTELMÄ

Diplomityössä etsitään keinoja ja ratkaisuja tavanomaisten pienten asuntojen koetun laadun ja tilankäytön parantamiseen. Tutkimuskysymykset ovat a) minkälaisia tilankäytöllisiä keinoja epätavanomaisissa pienen tilan asumuksissa on käytetty hyvään asumiskokemukseen pyrkiessä, b) miten ne ilmenevät eri esimerkkikohteissa ja c) onko näiden epätavanomaisten pienen tilan asumusten tilankäytön keinojen avulla mahdollista löytää tapoja parantaa tavanomaisten pienten asuntojen tilankäyttöä ja sen kokemusta?

Aihetta lähestytään tarkastelemalla esimerkkikohteita epätavanomaisista, suomalaisen asunnon kriteerit alittavista, pienen tilan yksilöllisistä asumisratkaisuista, joita kutsun mikroasunnoiksi. Työn taustoitukseksi on tutustuttu Suomen asuntokantaan ja asuinoloihin yleensä, muunneltavuuden sekä monikäyttöisyyden käsitteisiin ja arkkitehtien suunnittelemiin mikroasuntokonsepteihin.

Tyypiesimerkeiksi nimettyjen esimerkkikohteiden avulla käydään läpi erilaisia keinoja ja tapoja, joiden avulla valituissa epätyypillisissä ja neliöiltään rajatuissa kodeissa asuvat asuntokunnat ovat parantaneet asumiskokemustaan. Löydettyjä tilankäytön keinoja ja sen maksimoinnin tapoja verrataan kontrollitapaukseksi nimettyyn tavanomaiseen asuntoon. Lähtökohtana tutkimuskysymyksiin vastaamiseen on tarkastella mitkä ovat merkittävimpiä tekijöitä asumiskokemuksen synnyssä, ja mikä on asumisen osuus elämän kokonaiskuvassa tarkastelluissa epätyypillisissä asumuksissa. Työ koostuu otteeltaan laadullisesta tutkielmaosasta, jonka loppupäätelmissä havainnollistetaan tutkielmaosassa tehtyjä löydöksiä visuaalisilla konseptoinneilla.

ABSTRACT

This master’s thesis aims to find methods and solutions to improve the perceived quality and use of space of conventional small homes. Research questions are a) what kind of spatial means have been used in unconventional small dwellings in the pursuit of a good housing experience, b) how do they manifest themselves in different example homes and c) are these ways of improving the use and experience of conventional small dwellings?

The topic is approached by looking at examples of unique unconventional small-space housing solutions that don’t meet the finnish criteria of accommodation. These will be referred as “micro housing”. For background, the Finnish housing stock and living conditions in general, the concepts of multi-purpose and versatility, and the micro-housing concepts designed by architects have been examined.

The various ways in which the inhabitants living in the selected atypical and small homes have improved their living experience will be reviewed with the help of the designated archetypes. The found means of using the space and maximizing its utility are compared to the selected conventional dwelling, designated as a control case. The starting point for answering the research questions is to look at what the most significant factors in the creation of the housing experience are and what is the proportion of housing in the overall experience of life in these atypical dwellings that were examined. The work consists of a qualitative written dissertation. In the final conclusions the findings made in the dissertation are illustrated with visual concepts.

Tekijä	Nita Lindfelt
Tutkielman otsikko	Epätyypillisten asumusten anti asuntosuunnitteluun: pakettiauto-, koulubussi- ja purjevenekoti mikroasumisen tarkastelun lähtökohtina
Päivämäärä	31.5.2021
Sivumäärä	81
Koulutusohjelma	Arkkitehtuuri
Tutkielman tyyppi	Diplomityö
Työn ohjaaja	Aulikki Herneoja

*Oulun yliopisto
Teknillinen tiedekunta
Arkkitehtuurin yksikkö*

KIITOKSET

Alkuun haluaisin kiittää muutamia henkilöitä.

Kiitos perheelleni korvaamattomasta tuesta, välittämisestä ja ymmärryksestä koko yliopisto-opintojeni ajan.

Akseli, kiitos tuesta, kärsivällisyydestä ja uskosta siihen, että valmistun joskus oikeasti.

Kiitos myös kaikille muille matkalla mukana olleille, jotka ovat osaltaneet auttaneet sekä opintojeni että tämän työn etenemistä. Tiedätte kyllä keitä olette!

Kiitos työni pääohjaajalle Aulikki Herneojalle tuesta ja horjumattomasta uskosta työni valmistumiseen. Kannustavan ja lämminhenkisen ohjauksen ansiosta en kertaakaan joutunut epäilemään itseäni tai aihevalintaani. Kiitos hyvistä neuvoista, ajatusten vaihdosta ja vankasta ammattimaisesta näkemyksestä aiheeseen. Ne ovat olleet arvokkaita: on ollut todellinen ilo työskennellä kanssasi.

Nita Lindfelt
Toukokuussa 2021

Tiivistelmä
Abstract
Kiitokset

Sisällys

Johdanto	6
1. Taustaa	9
1.1. Asunnot ja asuinolot Suomessa.....	9
1.2. Uudenlaiset asumisratkaisut ja asumiskokemuksen ajallisuus	12
1.3. Muunneltavuus, monikäyttöisyys ja yksilöinti	15
1.4. Mikroasuntokonsepti - Kaksi esimerkkiä.....	17
2. Aineisto, analyysityökalut ja kontrollitapaus.....	36
2.1. Aineiston valintaperusteet	36
2.2. Aineisto.....	38
2.3. Analyysityökalu.....	39
3. Tyypiesimerkit	44
3.1. Tyypiesimerkki 1: pakettiautokoti.....	45
3.2. Tyypiesimerkki 2: koulubussikoti.....	47
3.3. Tyypiesimerkki 3: purjevenekoti	49
4. Vertailu	52
4.1. Tyypiesimerkki 1: pakettiautokoti versus kerrostaloasunto	52
4.2. Tyypiesimerkki 2: koulubussikoti versus kerrostaloasunto.....	54
4.3. Tyypiesimerkki 3: purjevenekoti versus kerrostaloasunto.....	56
4.4. Yhteenvetoa vertailusta	58
5. Tulokset ja pohdinta.....	60
5.1. Tulosten luotettavuudesta ja yleistettävyydestä	60
5.2. Kehittämäni analyysityökalu.....	60
5.3. Keinot asumiskokemuksen parantamisessa.....	61
5.4. Visuaaliset konseptoinnit	65
5.5. Pohdinta	71
Lähteet.....	72
Kuvalähteet.....	77
Kirjallisuus.....	78

Johdanto

Asuminen ja etenkin vuokralla asuminen voi olla Suomessa kallista¹, minkä vuoksi monilla on paineita tinkiä asunnon koosta. Kun asuntonsa omistavilla asumiskustannukset keskimäärin vievät noin kymmenesosan käytettävissä olevista rahatuloista, voi vuokra-asujilla vastaava osuus olla keskimäärin jopa neljännes, jollei ylikin². Pellervon taloustutkimuksen (PTT) ennuste on, että ”asumismenot lohkaisevat kotitalouksien nettotuloista noin 18–33 prosenttia vuosina 2020–2022”³. Asunnon vaihtaminen neliöiltään pienempään onkin suoraviivainen keino säästää asumiskustannuksissa. Monille sijainti on ykkösasia, jonka vuoksi tingitään asunnon koosta ja asumismukavuudesta. Maailmaltakin löytyy lukuisia esimerkkejä elämisestä minimivaatimukset alittavissa mikroasunnoissa tai asumuksiksi muutetuissa kulkuneuvoissa. Perhekunnat eivät vaihtaisi asumustaan suurempaan, vaan laittavat sen sijainnin etusijalle.

Voisiko neliöiltään pienten tavanomaisten asuntojen asukkaiden asumiskokemusta parantaa, jos asunnot olisivat suunniteltu nimenomaan ajatellen asukkaan mahdollisuutta maksimoida tilankäyttö ja sopeuttaa se elämäntapaansa? Nähdäkseni vaikutteita voisi ottaa vaihtoehtoisista, pienistä mutta yksilöidyistä asumuksista, kuten purjeveneistä, pakettiautoista ja entisiin koulubusseihin muunnetuista kodeista. Kodissa vietetään tuntikausia päivässä ja sillä on ihmisten elämässä parhaimmillaan useita limittyviä merkityksiä: turvasatama arjen keskellä, lepo- ja harrastuspaikka, tila opiskeluun ja työntekoon, paikka perheen kokoontumiseen ja ystävien näkemiseen, tila itseilmaisuuksiin. Kodilla on kiistaton merkitys laadukkaana elämän kannalta, eikä tulojen tai neliöiden pienuuden pidä tarkoittaa, että mahdollisuus toimivaan ja tarpeet täyttävään kotiin menetetään.

Olen kiinnostunut asumismuodoista ja persoonallisista ratkaisuista, joissa lähdetään liikkeelle yksilön tai perheyksikön tarpeista ja toiveista, sekä käytettävissä olevasta tilasta. Suunnittelua ei tehdä ns. keskivertokuluttajalle tai hänen teoreettisille tarpeilleen, koska on epätodennäköistä, että näin toimimalla itse asukkaiden tarpeet tulisivat kuitenkaan täytetyiksi. Tällöin voidaan siirtää neliöitä vähemmän tärkeiksi koetuista tiloista asukkaiden tärkeämmiksi kokemuksiin paikkoihin, kuten esimerkiksi vanhempien suuresta vaatehuoneesta lasten leikkitalaan. Näissä tilanteissa asukas tai perhe voisi itse valita ehkä työläämmän, mutta oletettavasti lopussa palkitsevamman lähestymistavan. Näistä yksilöidyistä ratkaisuista voitaisiin kenties poimia hyvin toimivia yksityiskohtia myös yleisesti asuntosuunnitteluun.

Diplomityöni tavoitteena on tarkastella epätavanomaisia pienen tilan yksilöllisiä asumisratkaisuita ja monikäyttömahdollisuuksia sekä etsiä esimerkkitapausten avulla keinoja ja ratkaisuja tavanomaisten pienten asuntojen koetun laadun ja tilankäytön parantamiseen. Ratkaisuja ja keinoja tarkastellaan käyttäjän kannalta. Päättökysymyksenä on, minkälaisia tilankäyttöllisiä keinoja epätavanomaisissa pienen tilan asumuksissa on käytetty hyvään asumiskokemukseen pyrkiessä, miten ne ilmenevät eri esimerkkikohteissa ja onko näiden epätavanomaisten pienen tilan asumusten tilankäytön keinojen avulla mahdollista löytää tapoja parantaa tavanomaisten pienten asuntojen tilankäyttöä ja sen kokemusta? Lähtökohtani tähän kysymykseen vastaamiselle on tarkastella mitkä ovat merkittävimpiä tekijöitä asumiskokemuksen synnyssä, ja mikä on asumisen osuus elämän kokonaiskuvassa näissä tarkastelemissani epätyypillisissä asumuksissa.

Työ koostuu otteeltaan laadullisesta tutkielmaosasta, jonka loppupäätelmissä havainnollistan tutkielmaosassa tekemiäni löydöksiä visuaalisten konseptointien puitteissa. Kehittämäni analyysityökalun avulla olen verrannut tyyppiesimerkeiksi nimeämiäni esimerkkitapausta epätyypillisistä pienen tilan asumisratkaisuista kontrollitapaukseksi nimeämäni tavalliseen pienen tilan asumisratkaisuun ja analysoinut niiden tilankäyttöllisiä keinoja. Tämän analyysiprosessin tulokset ovat toimineet lähtötietoina konseptointien kehittämisessä.

¹ Sutela, Elina & Ruoppila, Sampo & Rasinkangas, Jarkko & Juvenius, Jutta. Kohtuuhintaisen asumisen hajanainen kokonaisuus (2020). s.11

² Suomen virallinen tilasto (SVT): Tulonjakotilasto [verkkajulkaisu]. Tulot, Asuminen Ja Asumismenot 2016. Kuvio 6 ja 7

³ Pellervon taloustutkimus PTT:n Asumismenot 2020 -selvitys

Diplomityössäni vertailen tyyppiesimerkkejä valitsemaani tavanomaiseen asuntoon, jota kutsun kontrollitapaukseksi. Tyyppiesimerkit pohjautuvat todellisiin asukkaiden omiin epätyypillisiin asumisvalintoihin ja -ratkaisuihin. Vertailukelpoisuuden varmistamiseksi olen painottanut kohteita, joista on saatavilla tarpeeksi kattavasti tietoa ja joiden asukasmäärä on yhtä suuri tai suurempi kuin vuoden 2020 tilastojen⁴ mukainen asutokunnan keskikoko. Tyyppiesimerkeissä nähtävien ratkaisujen sovellettavuuden todennäköisyyden kohottamiseksi kriteerinä on myös ollut, että asuminen on esimerkkikohteissa ollut täysipäiväistä ja kestänyt yli vuoden. Olen kiinnittänyt tyyppiesimerkkien kohdalla huomiota myös ilmasto-oloihin, joita ajatellen analysoitava esimerkkikohteiden on tehty, painottaen soveltuvuutta myös talvisiin olosuhteisiin. Esimerkkikohteisiin liittyy yllä mainittujen lisäksi paljon ilmastollisia, maantieteellisiä ja kulttuurisia yksityiskohtia, joihin en ole työssä perehtynyt. Tällaisia ovat esimerkiksi asunto- ja liikennelainsäädäntö tutkimieni kohteiden sijaintimaissa.

Tutkielmaosassa lähteeni on Ulpu Tiurin (1997) tutkimus asunnon muunneltavuudesta ja avoimesta rakentamisesta. Tiuri tarjoaa näkökulman asumisesta elämäntavan kokonaisuudessa sekä muunneltavuudesta aikansa modernin asuntosuunnittelun viitekehyksessä. Tiuriin pohjautuen olen tarkastellut 2010-luvun asuntorakentamista yleisellä tasolla. Analyysityökalun kehittämisprosessin kuvaamiseen käytin myös Jyrki Tarpion (2015) väitöskirjaa ”Joustavan asunnon tilalliset logiikat”. Tarpio kartoittaa tutkimuksessaan joustavien asuntojen tilallisia lähtökohtia ja näiden lähtökohtien taustalla vaikuttavaa tilallista ajattelua sekä muodostaa joustavien asuntojen luokittelun.

Ulpu Tiurin (1997) tutkimuksessa asunnon muunneltavuudesta ja avoimesta rakentamisesta on pureuduttu aiheeseen jakaen se kolmeen pääosaan: 1: Asuminen elämäntavan kokonaisuudessa, asukkaan rooli asuntojen rakentamisprosessissa, 2: Asuntojen tilojen muotoutuminen ja erilaisia tapoja toteuttaa asunnon muunneltavuutta modernissa asuntosuunnittelussa, 3: Asuinkerrostalon ominaisuudet avoimen rakentamisen viitekehyksessä.

Tyyppiesimerkkien osalta keskeisenä aineistona toimivat pääosin kunkin asutokunnan itse tuottama materiaali: blogit, verkkosivut sekä sosiaalisen median eri alustoille tuotetut videot ja valokuvat. Kontrollitapauksen lähteenä toimii asukkaiden sosiaalisen median alustalle tuottamat videot ja valokuvat sekä heistä julkaistu haastattelu kolmen hengen perheenä pienessä kodissa asumisesta.

Pääluvussa 1 taustoitin lyhyesti asumisen ja elämäntapojen muutosta sekä nykytilaa Suomessa. Käyn läpi uudenlaisia asumisratkaisuja ja asumisen tapoja sekä muunneltavuuden ja yksilöllisyyden käsitteitä asuntorakentamisessa sekä asumiskokemuksen muodostumista. Pääluvussa 2 esittelen keräämäni aineiston, sen valintaperusteet ja edellisen luvun taustoituksen antamien lähtöasetelmien pohjalta kehittämäni analyysityökalun. Lisäksi esittelen menetelmän, jolla kehittämäni analyysityökalua olen käyttänyt sekä esimerkin taittopohjasta, joka on tarkoitettu tyyppiesimerkkien analyysiin. Luvun lopuksi esittelen kontrollitapauksen, jonka analyysissa taittopohjaa on myös käytetty. Pääluvussa 3 käyn tyyppiesimerkkien avulla läpi erilaisia keinoja ja tapoja, joilla valituissa epätyypillisissä ja neliöiltään rajatuissa kodeissa asuvat asutokunnat ovat parantaneet asumiskokemustaan. Tutkimani esimerkit ovat eri puolilta maailmaa ja sijoittuvat ajallisesti 2010–2020-luvuille

Pääluvussa 4 vertaan jokaista esittelemääni tyyppiesimerkkikotia kontrollitapaukseksi nimeämäni asumisratkaisuun tutkimuskysymyksen viitekehyksessä. Vertailussa pohjan muodostaa kehittämäni analyysityökalun kysymyksenasettelu. Pääluvussa 5 arvioin kehittämäni analyysityökalun käyttöä ja toimivuutta sekä tulosten antia. Esittelen myös visuaaliset konseptit, joihin olen soveltanut tutkielmaosassa tekemiäni löydöksiä. Lisäksi kokoaan yhteen tutkimustuloksia ja peilaan niitä tutkimuksen tavoitteisiin sekä palaan tutkimuskysymyksiin.

⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT): Asunnot ja asuinolot. Yleiskatsaus 2020, Liitetaulukko 1. Asutokunnat koon mukaan ja asutokuntien keskikoko 1960–2020.

1. Taustaa

Voidakseni tarkastella epätyypillisiä asumisratkaisuja ja verrata niitä tarjolla oleviin tyypillisiin asumisratkaisuihin perehdyin aluksi Suomen asuntokantaan ja asuinoloihin yleensä. Tarkastelen myös uudenlaisia asumisratkaisuja sekä asumiskokemuksen merkitystä elämäntapojen muutoksen näkökulmasta, ajallisuuden tematiikan huomioiden. Erityisesti muunneltavuuden, monikäyttöisyyden ja yksilöinnin teemat osoittautuvat tärkeiksi pieniä epätyypillisiä asumisratkaisuja tarkasteltaessa. Taustoituksen lopuksi esittelen kaksi mikroasuntokonseptia. Yhteiskunnalliset ja kulttuurilliset muutokset heijastuvat vahvasti asumiseen, sen tapoihin ja raameihin samoin kuin sille annettaviin merkityksiin, ja jopa ideologisiin pyrkimyksiin, jotka osaltaan ajan mittaa voivat tulla näkyviin alan ammattilaisten kädenjäljessä.

1.1. Asunnot ja asuinolot Suomessa

Asunnon keskikoko on vuosien 1960–2019 aikana noussut 60stä neliöstä 79,3een neliöön (huippuvuosina 2014 ja 2015 80,0 m²)⁵. Vastaavalla aikavälillä asuntokunnan keskikoko on laskenut 3,34 henkilöstä 1,96 henkilöön⁶. Yksinasuvien osuus on lisääntynyt merkittävästi, kun taas isoimpien perhekokojen määrä on laskenut. Varustelutaso asunnoissa on noussut ja viemäri, wc, vesijohto, lämmin vesi ja kylpy/suihkuhuone löytyvät nykyään yli 98 % asunnoista⁷. Vielä 1955 ahtaasti asuminen oli hyvin yleistä, ja esimerkiksi Helsingissä 16 % ruokakunnista asui ahtaasti, vaikka tuolloinen määritelmä oli, että asunnossa asuu yli kaksi henkilöä huonetta kohti, kun keittiö lasketaan huoneeksi.⁸ 2018 koko maassa vain noin 9 % asui ahtaasti ja samalla määritelmä on väljentyt siten, että nykymääritelmän mukaan ”kotitalous tarvitsee yhden erillisen huoneen lisäksi vähintään yhden huoneen kahta henkilöä kohti”⁹.

Asuntojen neliömäärät eivät ole sidoksissa tähän tilastojen määritelmään ahtaasti asumisesta, ja jo Alvar Aaltokin kommentoi kysymystä Domuksessa 1930: ”Mikään perhe ei voi elää yhdessä huoneessa, ei edes kahdessa, jos sillä on lapsia. Mutta mikä perhe tahansa saattaa elää hyvin vastaavalla pinta-alalla, jos tuon alan jako on suoritettu perhettä, sen jäsenten toimintaa ja elämistä varten --”¹⁰. Tässä lauseessa piilee edelleen ajankohtainen teema asuntotuotannosta ja siitä, miten välttämättä ahtaaksi koetussa kodissa kokemus ei kulminoidu niinkään neliöiden määrään, vaan asuntokunnalle sopimattomaan tilojen jäsentelyyn. Erot elämäntavoissa ovat mitä todennäköisimmin erilaisten tyyplitettyjen asukasryhmien (esim. lapsiperhe, eläkeläispariskunta, yksin asuva työikäinen) sisällä suurempia, kuin näiden ryhmien välillä ja siksi tilojen suunnittelu niin sanotulle keskivertoasukkaalle on ongelmallista. Tiuri toteaa tutkimuksessaan, että ”asumisen tiloihin kohdistuvat toiveet ovat paitsi aikaisempaa moninaisempia ja eriytyneempiä, myös vaikeammin ennustettavissa ja jatkuvasti muuttuvia”¹¹. Samassa elämäntilanteessa ja päällisin puolin samanlaista arkea elävillä asuntokunnilla voi olla samanlaisessa asunnossa hyvin erilaisia tarpeita. Huolimatta tuloerojen hienoisesta kaventumisesta vuonna 2019¹² ovat eri asuntokunnat myös taloudellisesti

eriarvoisessa asemassa ja sen myötä heillä on hyvinkin toisistaan poikkeavia mahdollisuuksia omaehtosiin muutostöihin asumuksen sopeuttamiseksi omiin tarpeisiin. Mitä enemmän joustavia ratkaisuja tai muuntelumahdollisuuksia asunto tarjoaisi, sitä paremmin se vastaisi kulloisenkin asukkaan tarpeita, vaikuttaen positiivisesti arjen laatuun.

Erilaisten asuntojen ja asuntokunnan elämän- ja asumisentapaan mukauttamisen tarve linkittyy ajallisesti yhteiskunnassa tapahtuneisiin muutoksiin ja kehitykseen. Tiuri nostaa esille, että ”Kansanrakentamisessa käyttö ja muoto sovitettiin yhteen väljästi”¹³. Perinteisen suomalaisen rakennustyyppin, parituvan, tiloja ei muuten kuin esimerkiksi mahdollisten erillisten märkätilojen osalta eritelty käytön mukaan ja kiintokalusteita ei ollut. Asunnon eläminen perhekoon ja elämäntilanteen mukaan onnistui helposti kalusteita siirtämällä, ja ”Tilojen monikäyttöisyys ja rakennusmateriaalien tuttuus ja työstettävyyys helpottivat mukautumista muutoksiin”.¹⁴ Huomioitavaa onkin, että kun keskimääräisen ihmisen käsityötaitot ja ymmärrys rakentamisesta ovat vähentyneet yhteiskunnan muutoksen myötä (kaupungistuminen, työn ja elintavan eriytyminen, ammattien alan kapeneminen ja erikoistuminen), ei myöskään taitoja ja välineitä mukauttaa asuntoa välttämättä ole enää samaan tapaan. Nykyään monet asuvat myös vuokralla, jolloin nämä muutokset on yleensä jopa erikseen kielletty ja niistä täytyy aina neuvotella tapauskohtaisesti. Uuden elämänvaiheen koittaessa asunnon vaihto voikin olla käytännöllisin ratkaisu uusien asumistarpeiden ratkaisemiseksi, ja Junton sanoin, ”identiteettiä ja sen muutoksia voi näin ilmentää myös muutoilla ja kodinsisustuksella, asumisen erilaisilla valinnoilla”¹⁵.

Itsensä ilmaisu asunnon kautta voi osalle olla helpommin sanottu kuin tehty, sillä esimerkiksi kaikki vuokra-asujat eivät voi ilman vuokranantajan lupaa maalata seiniä tai ripustaa tauluja seinille, puhumattakaan (kevyiden) väliseinien tai kiintokalusteiden muuttamisesta. Vaikka asunnon omistaisikin, on asunto-osakeyhtiölain mukaan osakkaan ilmoitettava taloyhtiölle kirjallisesti remontista aina etukäteen, jos remontti voi vaikuttaa esimerkiksi yhtiön vastuulla olevaan kiinteistön osaan (kuten kantaviin seinärakenteisiin, vesikalusteisiin, vedeneristeisiin, akustiikkaan) tai toisen osakkeenomistajan osakehuoneiston käyttämiseen¹⁶. Tärkeät asunnon ominaisuuksiin liittyvät valinnat tehdään siis asuntoa valitessa, asuntokunnan käytettävissä olevien mahdollisuuksien mukaan. Toisille tärkeintä voi olla autottomuus eli asunnon sijainti sukulaisten, työpaikkojen, lasten koulujen sekä palveluiden lähellä, toisille ensisijaista on asuntokunnan tarpeisiin sopiva pohjaratkaisu ja riittävä säilytystila, sijainnista riippumatta. Joillain asuntokunnilla voi taloudellinen tilanne sanella tarkasti mihin ja millaiseen asuntoon on mahdollisuuksia, riippumatta vastaako asunto tiloiltaan ja ominaisuuksiltaan tarkasti toiveita. Täsmälleen samankokoisissakin asunnoissa on laajaa tilankäyttölistä variaatiota esimerkiksi taloyhtiöstä ja rakennusvuodesta riippuen. Nykyisin asuntorakentaminen on hyvin säädeltyä ja suunnitteluohjeita on kattavasti. Nuorena suunnittelijana välillä unohtaa, miten verrattain tuoreita RT-kortiston suunnitteluohjeet ja määräykset kuitenkin ovat. Aivan ensimmäisen suomenkielisen asuntosuunnittelua koskevan yleisesityksen kirjoitti Hilding Ekelund vuonna 1938. Hän kiteytti asunnon ”laatua” sekä ”tilaa ja mukavuuksia” koskevat vaatimukset selviksi suunnitteluohjeiksi ja yksityiskohtaisiksi mitoitus- ja kalustusohjeiksi¹⁷. Kuitenkin vasta vuonna 1968 julkaistiin kuitenkin ensimmäiset asuntohallituksen asuntojen ja asuinrakennusten suunnittelua koskevat ohjeet.

Tiurin mukaan 1980-luvulla vuonna 1968 julkaistut asuntosuunnitteluohjeet olivat jo vakiintuneet yleiseksi käytännöksi. Asunnot suunniteltiin ja rakennettiin arjen toimintojen suorittamispaikaksi, tietyn kokoisille ja

⁵ Suomen virallinen tilasto (SVT): Asunnot ja asuinolot. Yleiskatsaus 2019, Liitetaulukko 4. Asuntokanta, huoneiston keskimääräinen pinta-ala (m²) 1970–2019.

⁶ Suomen virallinen tilasto (SVT): Asunnot ja asuinolot. Yleiskatsaus 2020, Liitetaulukko 1. Asuntokunnat koon mukaan ja asuntokuntien keskikoko 1960–2020.

⁷ Suomen virallinen tilasto (SVT): Asunnot ja asuinolot. Yleiskatsaus 2019, Liitetaulukko 5. Asuntokanta ja varusteet 1960–2019.

⁸ Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 34 (2006) s.9

⁹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Elinolotilasto 2019. Kotitalouksien asuinolot.

¹⁰ Aalto, Alvar 1972, s.26 (Arkkitehtuuri- ja designlehti Domus 1930).

¹¹ Tiuri, Asunnon muunneltavuus ja avoin rakentaminen (1997) s.21

¹² Suomen virallinen tilasto (SVT): Tulonjakotilasto [verkkojulkaisu]. 2019. Tuloerot (Kansainvälinen Vertailu)

¹³ Tiuri, Asunnon muunneltavuus ja avoin rakentaminen (1997) s.25

¹⁴ Tiuri, Asunnon muunneltavuus ja avoin rakentaminen (1997) s.25

¹⁵ Kuluttajatutkimuskeskus (2008) Juntto s.14

¹⁶ Asunto-osakeyhtiölaki 22.12.2009/1599, luku 5, 2 § Ilmoitus muutostyöstä

¹⁷ Tiuri, Asunnon muunneltavuus ja avoin rakentaminen (1997) s.35

tietyissä elämänvaiheessa oleville asutokunnille, ja pyrkimys oli vastata heidän ennakoituihin ja keskimääraisiin tarpeisiinsa.¹⁸ Tämä tarkoitti, kuten Tiuri tiivistää, että ”asunnot olivat kohtalaisen sopivia enemmistölle, mutteivät erityisen sopivia kenellekään”.¹⁹ Funktionalismin suunnitteluideologian mukainen tilojen käytön mukaan eriyttäminen ja erikoistuminen aiheutti uusiin asuntoihin myös joustamattomuutta. Käytön, perhekoon tai elämäntavan muuttuessa kiinteät huonejaot ja kalusteet eivät juuri sallineet muutoksia ja irtokalusteiden siirtämisen vaikutukset olivat vain marginaalisia. Yhdessä yleispätevyyden ja tehokkuuden tavoittelun kanssa olikin funktionalismin suunnitteluideologian toteutuma lopulta kaukana eräästä tavoitteestaan, ”modernin asunnon vapauttamisesta kiinteiden huonetilojen kahleista”.²⁰

Kun uudenlaisen suunnittelutavan ja sen mukaisten asuntojen ongelmat olivat tiedossa, nousi funktionalismin kritiikin myötä esiin kysymys asumisen tilojen mukautumisesta ajan myötä tapahtuviin muutoksiin ja asukkaan suuremmasta päätösvallasta suunnittelussa²¹. Kysymykset ovat edelleen ajankohtaisia, muunneltavuuden ollessa yleinen pyrkimys uudiskohteissa ja Tiuri toteaa, että ”moderni asutosuunnittelu synnytti itse tarpeen muunneltavuuteen²². Nykysuunnittelussa kysymyksiä on pyritty ratkomaan useammalla tavalla, esimerkiksi tulevia asukkaita osallistamalla ja vuorovaikutteisella suunnitteluprosessilla. Todellisten toiveiden ja tarpeiden huomioinnin nähdään tuovan parannusta asumisen koettuun laatuun ja siksi joissain hankkeissa on erityisesti keskitytty antamaan asukkaille vaikutusmahdollisuuksia. Esimerkiksi joitain ryhmärakentamisena toteutettuja hankkeita on valmistunut. Vuonna 2013 valmistuneen, ryhmärakennuttamisena toteutetun kerrostalon eräs asukas kuvaa hankkeen olleen uusi ja poikkeuksellinen, minkä vuoksi he loivat projektin aikana myös siihen liittyvät toimintaprosessit itse²³. Itse rakennuttaminen toi mahdollisuuden vaikuttaa talon asuntoihin poikkeuksellisen paljon. Totuttuja standardeja ja tasapäistävää moduulijattelua voitiin kyseenalaistaa asukkaiden tarpeiden pohjalta ja toteuttaa heidän elämäntapojaan tukeva kokonaisuus, jonka lopputulokseen ovat asukkaat olleet tyytyväisiä. Huomioitavaa on kuitenkin, että tämän tyyppiset kohteet ovat juuri kokeiluja tai testikohteita, eivätkä edusta yleisiä käytäntöjä toteutetuissa asutokohteissa.

Kuitenkin edelleen yleisempää on keskivertoasutokunnan arjen toimintojen suorittamiseen ja toimintojen keskimäärin vaatimiin tilavarauksiin sekä huoneiden vähimmäisleveyksiin pohjautuva mitoitus, jota vuoden 1968 ohjeiden asuinhuoneistoa koskevassa osassa jo käsitelinkin. Siinä ”annettiin vähimmäisleveydet olohuoneelle (360 cm), eteiselle vaatehuoneille, vaatekomeroille, keittiön vapaalle leveydelle ja ruokailupaikalle”²⁴. Nämä ohjeet pitävät edelleen pintansa, kuten monissa suunnitteluohjeissa myös 3M moduuli. 2000-luvun lainsäädännön mukaan rakennettavan asunnon minimikoko on 20 m². Poikkeuksena ovat opiskelija-asunnot, joiden pinta-ala voi olla vähintään 16 neliometriä, jos yhteisissä tiloissa on samassa rakennuksessa riittävät oleskelu- tai muiden toimintojen tilat. Asuinhuoneen minimikoko on 7 m² (huonekorkeus 2,4 m) ja valoaukon on oltava vähintään 1/10 huonealasta.²⁵ Tilastoissa nykymääritelmän mukaan asutokunta asuu ahtaasti, jos asukkaita on enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun. Näin ollen yksinasuva ei koskaan voi asua ahtaasti, riippumatta käytössään olevista neliöistä.²⁶ Tilaston määritelmän mukaan ahtaasti asuvia asutokuntia oli Suomessa koko maassa vuoden 2018 lopussa 220 000 eli 17 prosenttia asuntoväestöstä. Esimerkiksi Helsingissä ”Käytännössä asumisahtaus

on yleisintä lapsiperheillä ja liittyy erityisesti elinvaiheeseen, jolloin perheessä on alle kouluikäisiä lapsia. Vuoden 2018 lopulla 51 prosenttia perheistä, joissa oli alle kolmevuotiaita lapsia, asui Helsingissä ahtaasti.”²⁷ Kaikista asutokunnista on Helsingissä ahtaasti asuvia ollut 2018 vain 10,5 prosenttia, mikä ilmentää nuorten lapsiperheiden osuuden olevan suhteessa suuri²⁴. Perheen tarpeissa ajan mittaan tapahtuvat muutokset, kuten lasten hankinta ja lasten kasvusta seuraavat uudet tarpeet, luovat asunnon joustavuudelle lisäpainetta. Perheen kasvuun liittyvien sisäisten muutosten lisäksi myös ulkoiset paineet luovat arkeen uusia tarpeita. Viimeisimpänä maailmanlaajuisen pandemiatilanteen myötä suuri osa (Eurofoundin tekemän kyselyn mukaan 60.5 prosenttia)²⁸ suomalaisista siirtyi etätöihin.

1.2. Uudenlaiset asumisratkaisut ja asumiskokemuksen ajallisuus

Taloudelliset syyt eivät ole ainoa kannuste neliöiltään pienempää kotia kohti suuntaamiseen. Teknologian ja rakennusteollisuuden ottaessa kehitysharppauksiaan, myös ihmisten ilmasto- ja ympäristötietoisuus on kasvanut. Materialistisen kuluttamisen sijaan osa ihmisistä on kiinnostuneempi minimalistisemmasta ja ekologisesti vastuullisemmasta asuin- ja elintavasta. Esineiden sijaan kerätään elämyksiä ja kokemuksia, ja matkailun suosio on suuri. Erilaisten sosiaalisten medioiden laaja käyttö on ilmiönä samalla saanut aikaan uudenlaisia elinkeinoja ja elämäntapoja. Matkustelua rahoitetaan esimerkiksi pitämällä verkkopäiväkirjoja eli blogeja ja kuvaamalla omasta elämästä videoita ja valokuvia internetseuraajille. Muun muassa Yhdysvalloista lähtöisin oleva ”Small/Tiny House Movement” on laaja, aktiivinen yhteisö, joka on saanut 2000-luvulla seuraajia eri maista ja muodostunut ilmiöksi. Liike pyrkii edistämään asumista pienemmissä omakotitaloissa, osin vastareaktion ylisuurille ja kalliille taloille, jotka Yhdysvalloissa ovat yleistyneet viimevuosikymmenien aikana.²⁹ Liikkeen tavoitteena on jakaa neuvoja muun muassa pienempien rakennus- ja asumiskustannusten saavuttamiseksi sekä hiilijalanjäljen pienentämiseksi esimerkiksi turhasta materiaalista luopumalla³⁰. Mikroasumisen, englanninkielisessä aineistossa usein myös pienesti tai ”pikkuruisesti” (*small living, tiny living*) asumisen voisi sanoa olevan elämäntapa, johon helposti liitetään mielikuvia ekologisesti kestävästä valinnoista ja minimalismista.

Osalla Small/Tiny house -liikkeen seuraajista mielikuvat vaikuttavat pitävän hyvin paikkansa: elämäntapa on asumisen keskiössä ja heijastelee asukkaan arvomaailmaa sekä prioriteetteja elämässä, kenties myös irtautumista aiemmasta, materiakeskeisemmästä elintavasta. Kiireinen, työn ympärille rakentunut elämäntapa on voinut uuvuttaa ja liikkuva elämäntapa on tarjonnut irtioton aiemmasta. Joillekin vapaus elää nomadina matkaillen on ollut alusta asti yhteen paikkaan ankkuroitumista luontaisempi vaihtoehto³¹. Toisilla pienen asumuksen rakentaminen vaikkapa pyörillä kulkevaan ajoneuvoon mahdollistaa paremman ajankäytön ammattia tai harrastuksia ajatellen. Eräässä tutustumassani tapauksessa ammatikseen lumilautaileva ja lasketteleva pariskunta totesi, että liikkuva tukikohta eli pakettiautoon rakennettu pikkukoti ei pelkästään säästä aikaa edestakaisin ajamisesta vaan myös mahdollistaa säästyneen ajan omistamisen perheelle, rakkaille urheilulajeille tai muuten vain luonnossa liikkumiseen³². Samoin erään tyyppiesimerkin maastopyöräilyä, vaellusta ja kiipeilyä harrastava perhe pystyi panostamaan lajeihin aivan eri tavalla liikkuvan

¹⁸ Tiuri, Asunnon muunneltavuus ja avoin rakentaminen (1997) s.41

¹⁹ Tiuri, Asunnon muunneltavuus ja avoin rakentaminen (1997) s.42

²⁰ Tiuri, Asunnon muunneltavuus ja avoin rakentaminen (1997), s.50

²¹ Tiuri, Asunnon muunneltavuus ja avoin rakentaminen (1997) s.51

²² Tiuri, Asunnon muunneltavuus ja avoin rakentaminen (1997) s.50

²³ Huusko, Anna-Kaisa ja Laakso, Silva (2016)

²⁴ Tiuri, Asunnon muunneltavuus ja avoin rakentaminen (1997) s.40

²⁵ 1008/2017 Ympäristöministeriön asetus asuin-, majoitus- ja työtiloista

²⁶ Suomen virallinen tilasto (SVT): Asunnot ja asuinolot [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-6745.

²⁷ Helsingin kaupungin ylläpitämä asuminenhelsingissä.fi sivuston osio tilastot >asutokunnat >asumisväljyys (2021)

²⁸ Eurofound (2020), Living, working and COVID-19, COVID-19 series, Publications Office of the European Union, Luxembourg

²⁹ The Tiny Life: What is the Tiny House Movement (2021)

³⁰ Tiny Home Builders: The Tiny House Movement” (2021)

³¹ YouTube -kanavan Tiny Home Tours video ”Solo Female Van Tour - From 80 Hour Work Week To Tiny House On Wheels” (00:00-00:48). (2020)

³² YouTube -kanavan *Adventure Sports Network* video *Van Tours: Kimmy Fasani and Chris Benchetler's 2016 Mercedes Sprinter 4x4* (2019), 1:50-2:10, 6:40-7:42

kodin ja kotiopetuksen ansiosta. Toisille valinnassa painaa enemmän ympäristönäkökulma ja pyrkimys oman hiilijalanjäljen pienentämiseen³³, joillekin ratkaisuun päätyminen on voinut olla useamman tekijän summa³⁴.

Tutustuessani uudensuomalaisiin asumisratkaisuihin, oli alusta asti selvää, että suurimmalle osalle online-yhteisöt ja oman kokemuksen jakaminen muiden vastaavalla tavalla elävien kanssa sekä tietynlainen tee-se-itse-henkisyys ovat iso osa ratkaisuihin liitettyä elämäntapaa. Aivan kuten Tiurin kuvauksessa ”hankkiessaan asunnon asukas tekee suuren joukon valintoja, joiden tärkeys on yksilöllistä. Asukas joutuu valitsemaan mm. asunnon hallintamuodon, asuinalueen, rakennustyyppin, yhteistilojen määrän ja laadun, asunnon koon, itselleen sopivan asunnon tilaratkaisun sekä laatu- ja varustetason taloudellisten resurssiensa puitteissa”³⁵, tekee myös uudenlaisen asumisratkaisun valitessaan ihminen suuren joukon valintoja, joskin hieman erilaisia. Ensimmäinen on se tärkein, projektiin ryhtyminen. Oli kyseessä sitten purjevene, pakettiauto tai vanha koulubussi, määrittää projektin aloittaminen tulevaa elämäntapaa enemmän, kuin valinta vaikkapa kerrostalokaksion ja rivitaloasunnon välillä.

Läheskään kaikilla ei nykyinen asumisen tapa ole harkitun, vapaan valinnan tulos, vaan monen osatekijän kompromissi tai elämäntilanteen tai talouden sanelema pakko. Saadakseni paremman käsityksen siitä, miten kaupunkiasujien toiveet poikkeavat nykyisestä asumisestaan, tutustuin Asukasbarometri 2016 – kyselytutkimukseen³⁶. Se on tuorein versio Suomen ympäristökeskuksen kuuden vuoden välein toistamasta kyselystä³⁷. Tutkimuksessa on kartoitettu juuri asumiseen ja asuinympäristöön liitettyjä toiveita sekä haaveita ja tuloksissa käy ilmi, että ”asumistoiveiden urbanisoituminen eli keskustamaisen kerrostaloasumisen suosion kasvu ja omakotitalotoiveiden väheneminen” on trendi, joka jatkuu edelleen.³⁶ Tutkimustuloksissa korostuu asuinympäristön merkitys asumisen laadusta puhuttaessa, ja selkeästi enenevässä määrin on niitä, joilla on toiveena keskusta- ja /tai kerrostaloasuminen palvelujen ulottuvissa.³⁸ Tästä huolimatta noin puolet vastaajista haluaa nykyisessä elämäntilanteessa asua pientalossa pientalovaltaisella alueella tai maaseudulla, joskin tärkeiden kriteerien joukossa on oman pihan (84 %) lisäksi se, että kauppaan pääsee kävellen (72 %) ja että alueella on hyvät joukkoliikenneyhteydet (66 %). Nämä asukkaiden toiveet ovat osin ristiriidassa keskenään. Asukasbarometrissa 2016 kyselytutkimuksen laatija Strandell toteaaakin, että tiiviit kaupunkipientaloalueet mahdollistaisivat näiden toiveiden täyttämisen, ja uusia kaupunkimaisia asumiskonsepteja ja kaupunkipientalokeiluja onkin kehitetty ja kokeiltu useissa uudisrakentamisen hankkeissa. Esimerkkeinä mainitaan ”--erilaiset townhouse-talot, kaupunkivillat, kerros- ja pientalojen yhdistelmät ja kaupunkirivitalot. Uusien omakotitalojenkin koko on pienentynyt ja kysyntää on jopa 50–80 neliön kaupunkiomakotitaloille”.³⁸

Uusien asumiskonseptien tavoittelussa voi nähdä yhtymäkohtia tarkastelemini uudensuomalaisiin liikkuviin asumisen tapoihin ja niiden taustoihin: elämäntavan pääpaino ei ole välttämättä sisällä kodissa ja siellä vietetyssä ajassa, vaan vahvasti myös ympäristössä, jossa koti kulloinkin on. Pakettiautoon, koulubussiin tai veneeseen kotinsa tehneelle on merkityksellistä, minkälaisessa miljöössä hän on astuessaan ulos kodistaan. Näin ollen asukkaat eivät kertomansa mukaan kaipaa niin paljon asuineliöitä, mutta asuinympäristön rooli korostuu ja siihen kohdistuu enemmän ja tarkempia toiveita elämäntavan tukemiseksi ja mahdollistamiseksi. Asuntosuunnittelun väitöstutkija Sini Kotilainen (nyk. Saarimaa) kutsuu tätä asunnon kokonaisvaltaiseksi käytettävyydeksi, mikä tarkoittaa yksityisen asunnon ulkopuolisten tilojen käyttömahdollisuuksia, jonka

³³ YouTube -kanavan *Exploring Alternatives* video *Minimalist Couple Living in a Tiny Camper Trailer That Cost Only \$1,800 - RV Life (2017)*, 0:18-0:33, 8:02-8:46

³⁴ YouTube-kanavan *Exploring Alternatives* videot ”From London Apartment to Living on a Boat Full Time - Minimalist Life”, 0:26-0:37, 4:39-4:59 ja *6 Years of Full Time Van Life for Travelling Digital Nomad Couple* (2018), 0:39-1:00

³⁵ Tiuri, *Asunnon muunneltavuus ja avoin rakentaminen* (1997) s.27

³⁶ Strandell, *Asukasbarometri 2016 – Kysely kaupunkimaisista asuinympäristöistä* (2017) s.3

³⁷ Strandell, A. *Kaupunkieja kannattaa kehittää asumistoiveiden muutosten mukaisesti* (2017). Kysely on toistettu vuodesta 1998 lähtien.

³⁸ Strandell, *Asukasbarometri 2016 – Kysely kaupunkimaisista asuinympäristöistä* (2017) s.108–110

ansioista asumisen reviiiri hahmotetaan asunnon tasoa laajempaan tilojen ja toimintojen verkostona, joka lisää yksittäisen asunnon laatutekijöitä³⁹. Pakettiautosta itselleen kodin tehneille ja siinä asuville tämä voi tarkoittaa koko omaisuutensa mahdollistamista 7 m² ajoneuvoon, mutta samalla mahdollisuutta elämäntapamatkailla maasta ja mantereelta toiseen. Kaupunkiyksiön ostajalle kokonaiskäytettävyyys merkitsee sitä, että kaikki tarvittavat palvelut ulkoilumahdollisuuksista kahviloihin ja ravintoloihin löytyvät kivenheiton päästä.

Kuten asumisen tarpeet ja asunnolle asetetut kriteerit, myös asumisen kokemukset ja niiden muodostuminen ovat moninaisia ja riippuvaisia niin henkilökohtaisista mieltymyksistä, elämäntilanteesta kuin ajastakin. Tilan toiminnallisuuden arvioiminen esimerkiksi kalustettavuuden, käytettävyyden ja esteettömyyden näkökulmasta on arkipäivää arkkitehtien suunnittelutyössä ja helposti havainnollistettavissa. Tilakokemuksen ja vielä tarkemmin asunnon kodiksi tulemisen ja muun asumisen kokemuksen muodostuminen ei ole yhtä suoraviivaista ja kaavamaisesti tarkasteltavissa, mutta kuitenkin yhtä merkityksellistä kuin toiminnallisuudenkin arviointi. Kuten Tarpio toteaa väitöskirjassaan, suunnittelija tekee valintoja tilallisista logiikoista, vaikka ei niitä tiedostaisikaan⁴⁰. Huomioiden, miten tärkeä rooli asumisella on elämän kokonaiskuvassa, on suunnittelijoiden tärkeää tehdä mahdollisimman informoituja päätöksiä ja perusteltuja ratkaisuja asuntosuunnittelussa, myös asuinkokemuksen laatua silmällä pitäen.

Asukasbarometri 2016 -tutkimuksessa kartoitettiin tärkeimpiä tekijöitä asunnon ja asuinalueen valinnassa ja kärkeen nousi vastauksissa niin turvallisuus ja terveellisyys, rauhallisuus ja meluttomuus kuin myös hyvät kävely- ja pyöräily-yhteydet. Lähes yhtä tärkeänä pidettiin sitä, että kauppaan pääsee kävellen tai pyörällä ja että asumiskustannukset ovat alhaiset. Pääosin vastaajat olivat nykytilanteeseensa tyytyväisiä.⁴¹ Kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisussa ”Koti - tehtävistä ihanteisiin” otsikolla ”Arki keskittyy kotiin” kirjoittanut silloinen Kuluttajatutkimuskeskuksen tutkimuspäällikkö Anu Rajas (nyk. Suomen pankin talousosaamisen neuvonantaja) kuitenkin muistuttaa, että tutkimuksissa on ollut vahva oletus siitä, mistä hyvinvointi asumisessa muodostuu ja nämä mittarit on määritelty ylhäältä päin⁴². Uusia näkökulmia tähän Rajas etsi tekemällään tutkimuksella, josta kirjoitetussa artikkelissa analysoidaan sitä varten kerättyä laadullista ryhmäkeskusteluaineistoa. Tutkimukseen osallistuneet keskustelijat näkivät, että arjen tyytyväisyyteen tarvitaan tiettyjä resursseja, merkityksellisistä toiminnoista muodostuvaa päiväohjelmaa ja oma paikka, koti. Itse asuntoon ja sen ominaisuuksiin liittyen nousivat esille niin sijainti, varustetaso kuin myös tarkoituksenmukaisuus.⁴³ Voisi sanoa, että vaikka kodin merkitys vaihtelee yksilöllisesti ja ajallisesti, on se yleisesti katsoen merkittävässä roolissa ihmisen hyvinvoinnissa, aivan kuten elämän eri osa-alueiden välinen tasapainokin. Asumisen fyysiset puitteet ovat tärkeä osa kokemuksen muodostumista, ja kuten Rajas kiteyttää ”Hyvä asuminen muodostuu yksinkertaisista elementeistä: lähiympäristöstä, asunnon tiloista, tekemisestä ja olemisesta”⁴⁴.

Asumiskokemuksen ja asumiseen liittyvien toiveiden ja tarpeiden kohdalla on niitä suhteutettava myös aikaan. Ajan mittaa asuntokunnan elämäntilanteet ja prioriteetit sekä koko voivat muuttua, mikä vaikuttaa siihen, millaisia ominaisuuksia asunnolta toivotaan, minkälaisia vaatimuksia sille asetetaan ja miten kokemus muotoutuu. Ihmiset näyttävät suhtautuvan väliaikaisen asunnon kriteereihin suurpiirteisemmin tai katsovat voivansa tinkiä niistä, kuin jos etsisivät niin sanottua loppuelämän kotia. Tieto epätyytyttävän asumistilanteen väliaikaisuudesta voi pienentää myös sen koettua haittaa esimerkiksi tilanteessa, jossa pienessä vuokra-asunnossa asutaan väliaikaisesti, kunnes taloudellinen tilanne mahdollistaa oman asunnon

³⁹ Kotilainen, S. *Asuntorakentamisen tulevaisuus ja visiot* (2012)

⁴⁰ Tarpio, *Joustavan asunnon tilalliset logiikat* (2015) s. 44

⁴¹ Strandell, *Asukasbarometri 2016 – Kysely kaupunkimaisista asuinympäristöistä* (2017) s. 28–96

⁴² Kuluttajatutkimuskeskus (2008), Rajas s.120–122

⁴³ Kuluttajatutkimuskeskus (2008), Rajas s.126–127

⁴⁴ Kuluttajatutkimuskeskus (2008), Rajas s.129

ostamisen. Toinen yleinen ahtaammin asumisen vaihe on monelle opiskelu toisella paikkakunnalla. On kuitenkin huomattava, että opiskelija-asuntojen minimikoko on 16 m², kun asuntojen minimikoko on muuten 20 m². Toki opiskelija-asuntoihin liittyy erilaisia vaatimuksia niihin liittyvistä yhteiskäyttötiloista, mutta linjaus mahdollistaa tulkinnan, että asumisratkaisun tilapäisyys oikeuttaa pienempien asuineliöiden hyväksymisen. Asukasbarometri 2016 tulokset osoittavat, että ahtaammin asuvat väestöryhmistä pienten lasten perheet ja väljimmin ikääntyneet⁴⁵. Asumisaika nykyisessä asunnossa on pienten lasten perheiden kohdalla keskimäärin neljä vuotta, siinä missä lyhin asumisaika on 20–29-vuotiailla (keskimäärin kolme vuotta) ja pisin 74–84-vuotiailla (keskimäärin 23 vuotta). Tämä herättää tulkinnan juuri väliaikaisista asumisen ratkaisuista nuorilla aikuisilla sekä pikkulapsiperheillä, ja vuosien mittaa vakiintumisen halutunlaiseen asuntoon. Suuria eroja ei asuinalueen viihtyisyyden suhteen ollut, joskin ”Kaikkein pienituloisimmissa tyytymättömiä on eniten, mikä kertoo taloudellisten mahdollisuuksien puutteesta valita mieleinen asuinalue”.⁴⁶ Vaikka erot olivatkin suhteellisen pieniä, on juuri tulotasosta johtuvaan valinnanvapauden rajautumiseen tärkeää kiinnittää huomiota. Pienituloisuus ei saa tarkoittaa mahdollisuuksien automaattista katoamista, sillä hyvän asumisen ei tulisi olla luksustuote.

Siinä missä joissain maissa pienituloisuus ja siitä mahdollisesti seuraavat asumisen järjestämisen vaikeudet liittyvät henkilökohtaiseen ahdinkoon, on Suomessa yhteiskunnan toimintaperiaatteissa yksilöstä huolehtiminen yhteiskunnan toimesta turvattu jo perustuslaissa, 19 § ” Oikeus sosiaaliturvaan”. Säännöksen perustelujen mukaan sen tarkoituksena on turvata ihmisarvoisen elämän edellytysten vähimmäistaso eli niin sanottu eksistenssiminimi, johon kuuluu esimerkiksi terveyden ja elinkyvyn säilyttämisen kannalta välttämättömän ravinnon ja asumisen järjestäminen⁴⁷. Näin pyritään varmistamaan, ettei ihminen putoa esimerkiksi taloudellista tai terveydellistä epäonnea kohdatessaan omilleen, vaan yhteiskunnan turvaverkko varmistaisi toimeentulon ja katon pään päälle. Halutessaan on tietysti mahdollista valita asumisen muotoja, jotka eivät tätä perinteisellä tavalla täytä, kuten mikroasuminen eli pienen kodin perustaminen esimerkiksi pakettiautoon. Olennaista on vapaa valinta eli että ratkaisuun pyrkiminen lähtee yksilön omista toiveista ja halusta, ei tilanteen pakosta.

1.3. Muunneltavuus, monikäyttöisyys ja yksilöinti

Mitä muunneltavuus käytännössä on? Tiurin mukaan sillä tarkoitetaan asuntojen rakentamista sellaisiksi, että niiden tilajärjestelmää, kalusteita ja varusteita voidaan muuttaa. Mitä helpommin asunnon sisätilat ovat muunneltavissa, sitä luontevammin ne voidaan suunnitella pitkälle meneviin erityistarpeisiin, koska tilojen muuttaminen asukkaan toimesta tai asukkaan vaihtuessa on mahdollista.⁴⁸ Jyrki Tarpio esittelee väitöskirjassaan yleisen asunnon tilallisen joustavuuden keinoja, joita hänen mukaansa voidaan nähdä olevan kaksi: monikäyttöisyys ja muunneltavuus. Muunneltavuuden hän määrittelee asunnon mukautumiskyvyksi muuttuviin tarpeisiin rakennusteknisiä muutoksia tekemällä ja monikäyttöisyyden asunnon mukautumiskyvyksi muuttuviin tarpeisiin tekemättä rakennusteknisiä muutoksia.⁴⁹ Sini Kotilaisen mukaan teknisen muunneltavuuden esimerkkejä ovat kalusteseinät, taiteseinät, liukuseinät ja paljeseinät, kääntyvät ovet, seinälle nostettavat sängyt, istuimet ja tasot, avautuvat kalustejärjestelmät sekä esimerkiksi erilaiset tilanjakajat. Asunnon joustavuuden toiseksi perusperiaatteeksi hän nostaa itsessään monikäyttöiset tilat.

⁴⁵ Strandell, Asukasbarometri 2016 – Kysely kaupunkimaisista asuinympäristöistä (2017) s. 25

⁴⁶ Strandell, Asukasbarometri 2016 – Kysely kaupunkimaisista asuinympäristöistä (2017) s.29

⁴⁷ Suomen perustuslaki 1999/731, 19 §. Annettu Helsingissä 11.6.1999

⁴⁸ Tiuri, Asunnon muunneltavuus ja avoin rakentaminen (1997) s.28

⁴⁹ Tarpio, Joustavan asunnon tilalliset logiikat (2015) s. 54–57

Niiden jouston hän kuvaa perustuvan tilan neutraaliin luonteeseen, johon perusominaisuutena sisältyy tilan riittävä koko.⁵⁰

Muunneltavuus ja monikäyttöisyys tuovat asukkaalle käyttömukavuutta asumisen aikana. Asuntojen tulee täyttää jo määräysten mukaisesti tietyt asetukset ja kriteerit sekä suunnitteluohjeiden ja hyvän rakentamistavan ohella täyttää myös asukkaan tietyt perustarpeet. Kohteesta riippuen on joskus mahdollista huomioida näiden lisäksi myös sellaisia seikkoja, jotka menevät perustarpeiden tasosta astetta tarkempaan suuntaan. On helppo ymmärtää, että täysin omiin tarpeisiin yksilöity ratkaisu on houkutteleva, mikäli sellaiseen tarjoutuu mahdollisuus. Asunnon elinkaaren kannalta rakennusvaiheessa yksilöityihin kohteisiin liittyy kuitenkin olennaisesti riski uuden asukkaan löytymisestä, kun on aika vaihtaa asuntoa. Mitä luultavimmin tarpeet ovat erilaiset ja siksi ”mitä eriytyneempiin tarpeisiin vastataan, sitä huonommin tilat sopivat toisille. Siksi asumisen tiloilta edellytetään mukautuvuutta, jotta niitä voi jatkossa muuttaa uusille asukkaille tai vastaamaan perheen elinkaaren muutoksiin”⁵¹. Toisaalta taas yleispätevä ratkaisu ei ole täydellinen kellekään mutta on useammalle kelvollinen. Tämä on ehkä tiivistettynä nykyinen asuntosuunnittelun filosofia, toki muunneltavuudesta ja asunnon elinkaaresta puhutaan, mutta se toteutuu useimmiten hiukan isompina ja muodoltaan useammalla tavalla kalustettavia huoneina. Keittiö ja kylpyhuone tehdään standardien mukaan esteettöminä, mikä tarkoittaa monelle hukkaneliöitä, jotka usea asukas hyödyntäisi mielellään johonkin muuhun. Kaikille tarjolla oleva esteettömyys kuitenkin varmistaa asunnon soveltumisen mahdollisimman monelle ilman kylpyhuoneen laajennusta ja ovien vaihtamista leveämpiin. Toisaalta asuineliöiden tarve asukasta kohden riippuu paljolti siitä, mihin toimintoihin ja ratkaisuihin tuo neliömäärä asukkaan arjessa taipuu⁵².

Ketteryys ja helppous muunneltavuudessa sekä monikäyttöisyydessä ovatkin avainasemassa. Esimerkiksi imuria tulee käytettyä useammin, jos se on helposti kaapista otettavissa ja toisaalta kaapeissa säilytettävistä vaatteista eniten käytetyt ovat luultavasti helposti napattavissa päällimmäisenä ja käyttämättä jäävät hautautuvat pohjalle. Yhtä lailla ihmisille tyypilliset tavat toimia heijastuvat asunnon käyttämiseen ja sinne suunnitellun muunneltavuuden ja monikäyttöisyyden toteutuksen onnistuneisuuteen. Mitä laajempi muutos on kyseessä eli mitä enemmän osaamista, valmistelua tai työtä muutos vaatii, sitä pidempään sitä oletettavasti harkitaan ja harvemmin toteutetaan. Jos muutos on pieni, helposti tehtävissä jopa suhteellisen nopeasti ja ilman erityisosaamista, sitä pienemmällä kynnyksellä ja useammin mahdollisuuteen luultavasti tartutaan. Huonekalujen siirtäminen tai vuodesohvan avaaminen sängyksi ovat kevyitä toimenpiteitä vaikkapa satunnaisia yövieraita ajatellen, mutta päivittäisenä askareena esimerkiksi tilanteessa, jossa pieneen asuntoon on monikäyttöisten kalusteiden avulla mahdutettu useita päällekkäiskäyttöisiä toimintoja, voivat kevyetkin toimet alkaa pidemmän päälle tuntua kuormittavilta. Rakennusteknisten muutosten tekeminen, kuten kevyiden väliseinien siirtäminen tai purkaminen, kuuluvat suurimpiin muutoksiin.

Asuntokohtaisesta muunneltavuudesta on olemassa monenlaisia, jo rakennettuja kohteita sekä vasta suunnitteluvaiheessa olevia projekteja. Eräs esimerkki, jossa muunneltavuutta on tarkoitus rakentaa siten, että pienempiä asuntoja voi yhdistää yhdeksi isommaksi, on Asunto-osuuskunta Kotihelmen Jätkäsaareen kaavailtu yhteisöllinen kerrostalo. Kotisivuillaan he kuvaavat pilottihankkeen olevan ”yhteisöllistä asumista mahdollistava, aidosti asukaslähtöinen uusi 2020-luvun malli, joka palvelee eri-ikäisiä, ensisijaisesti pieni- ja keskitulaisia, yhteisöllisestä elämäntavasta kiinnostuneita ihmisiä ja antaa heille mahdollisuuden pienen omarahoituksen turvin päästä omistusasumisen polulle”⁵³. Haastattelussa muunneltavuus ja sen tuoma asunnon eläminen perheen elinkaaren mukana innostaa asukkaita. Puukerrostalon rakentamisen on

⁵⁰ Kotilainen, S. Asuntorakentamisen tulevaisuus ja visiot (2012)

⁵¹ Tiuri, Asunnon muunneltavuus ja avoin rakentaminen (1997) s.27

⁵² Kotilainen, S. Asuntorakentamisen tulevaisuus ja visiot (2012)

⁵³ Kotihelmen asunto-osuuskunnan verkkosivut, etusivu (2021).

tarkoitus alkaa huhtikuussa 2022 ja tulevat asukkaat ovat suunnitelleet sitä yhdessä suunnittelijaksi valitun arkkitehti Marco Casagranden kanssa.⁵⁴

Helsingin Jätkäsaaren Malta-talo⁵⁵ on esimerkki asukasvetoisen ja omaehtoisen suunnittelun kohteesta, joka valmistui 2013. Haastattelun mukaan asukkaat ovat olleet hyvin tyytyväisiä ja sitoutuneita, vain yksi asunto on myyty uudelle omistajalle rakennuksen valmistumisen jälkeen ja sekin taloyhtiön sisällä. Asukkaat kokevat, että saivat todella vaikuttaa suunnitteluun ja että heidän toivomuksiansa kuunneltiin. Tästä yhtenä esimerkkinä tavallista tasokkaammat pyörävarastot. Suunnitteluvaiheessa jokainen perhe tapasi arkkitehdin, joka muokkasi asunnot esitettyjen toiveiden mukaan. Muutostoiveja oli paljon ja lopputulemana talossa ei ole kahta samanlaista asuntoa. Asukkaat ovat kehuneet lopputuloksen onnistumisen ohella asumisen yhteisöllisyyttä, ja projektin yleinen vastaanotto onkin ollut positiivisen innostunutta.

1.4. Mikroasuntokonsepti - Kaksi esimerkkiä

Tiiviisti asutuista suurkaupungeista monet ovat ajautuneet tilanteeseen, jossa vapaata tonttimaata ei ole enää käytettävissä ja kaupunki kasvaa ainoaan mahdolliseen suuntaan, ylöspäin. Tiivistäminen ja olemassa olevien rakennusten hyödyntämättömien tilojen, esimerkiksi ullakoiden käyttöönotto on toinen paljon käytetty vaihtoehto etenkin Suomea tiheämmin asutuissa maissa. Niissä vapaasta maa-alasta on pulaa myös kasvukeskusten ympärillä ja kaupunkien keskustoihin on muuttopainetta. Tiivistämistä sen eri muodoissa tutkittaneen jatkossakin, sillä aivan uusien kohteiden asumiskustannukset voivat helposti nousta hyvin korkeiksi, eikä täydennysrakentamistakaan voi loputtomasti lisätä, sillä kantavuuden rajat tai perustamiskustannusten realiteetit tulevat väistämättä jossain kohtaa vastaan. Tiivistämisen kysymyksiä on lähestytty myös muun muassa kehittämällä entistä pienempiä asuntokonsepteja.

Suunnittelijat eri puolilla maailmaa ovat kehitelleet erilaisia pieniä, mikroasunnoiksikin kutsuttuja konsepteja, joiden taustalla on usein ollut jonkinlainen tunnistettu yhteiskunnallinen tarve tai ongelma, johon on suunnittelun keinoin haettu ratkaisua.⁵⁶ Asuntopulan ratkaisun ohella on tavoite voinut olla akuutteihin kysymyksiin, kuten globaalia huomiota vaativiin haasteisiin vastaaminen: esimerkiksi asumisen ympäristövaikutuksen minimoiminen tai hiilijalanjäljen pienentäminen.⁵⁷ Luvussa 1.1. esittelin Tilastokeskuksen määritelmää⁵⁸, jonka mukaisesti yksinasuva ei koskaan voi asua ahtaasti, riippumatta käytössään olevista neliöistä. Tähän liittyy olennaisesti lain määräämä asunnon minimikoko, joka on Suomessa 20 m². Maailmanlaajuisesti suomalainen määritelmä ahtaasti asumiselle ja 20 neliön ”miniyksiöt” eivät ole lainkaan pienimmästä päästä. Esimerkiksi Kiinan tai Japanin pienimpiin koteihin verrattuna suomalaiset miniyksiöt ovat jopa tilavia. Samoin verrattaessa ”miniyksiön” mittoja kotinsa vaikkapa pakettiautoon remontoineiden käytettävissä olevaan tilavuuteen, on ero melkoinen.

Yleisesti monien mikroasuntokonseptien suunnittelun lähtökohdat linkittyvät maailmalla ihmisten ahdinkoon. Suomen kaltaista sääntelyä asuntojen koosta ja laatuvaatimuksista ei kaikissa maissa ole, mikä mahdollistaa hyvin pieniä asumisratkaisuja.⁵⁹ Mikroasuntokonsepteja tutkiessa korostuu yhteiskunnallisen

kontekstin merkitys: millaisiin taustalla oleviin ongelmiin konsepteilla on koitettu löytää ratkaisua, ja mitkä ovat olleet prioriteetit ratkaisua etsiessä. Äärimmäisimpiin esimerkkeihin lukisin Hong Kongissa vuokra-asumisen ”arkkukoppien” (*coffin cubicles*)⁶⁰ sekä Japanin ”kenkälaatikkotalojen” (*shoe-box houses*)⁶¹ kategoriat. Ensin mainituissa asuintilaa voi olla vain hitusen nimenantajaa (hauta-arkkua) enemmän, esimerkiksi 1,1 m², mikä tarkoittaa ettei asukas välttämättä mahdu edes makaamaan pitkällään ”kodissaan”⁶². Harvalla ihmisellä on tavoitteena näin mikrokokoinen asunto, vaan niihin päätyvät ne, joilla ei ole valinnan varaa. Taustalla voi olla esimerkiksi huono-osaisuutta tai sosiaalisia ongelmia. Kenkälaatikkotalossa voi 8–12 m² asunto olla yksinasuvan opiskelijan sijasta olla koti jopa 7-henkiselle perheelle.⁶³ Tärkeä yhteinen nimittäjä esimerkeille onkin erittäin suuri asuntopula, jyrkkä asuinkustannusten hinnannousu sekä valtion tarjoaman turvaverkon puutteellisuus, joka on ajanut ihmisiä taloudelliseen ahdinkoon ja alimitoitettut kodit ovat ainoa vaihtoehto.

Mikroasuntokonsepteja on kehitetty paljon myös arkkitehtien toimesta, mutta arkkitehdin tulokulma ja aiheen käsittely voin olla hyvinkin poikkeava mikroasunnon asukkaan näkökulmaan verrattuna. Arkkitehdin taakkana saattaa olla henkilökohtaisen siteen puuttumisen vuoksi konseptin persoonattomuus, jossa käyttäjälähtöisyys jää yleispätevän tilaratkaisun varjoon. Kuitenkin perehtyminen myös arkkitehtisuunnittelijoiden ehdottamiin mikroasuntokonsepteihin edesauttaa saavuttamaan monipuolisemman ymmärryksen niin itse aiheesta kuin myös intressien vaikutuksesta lopputulokseen.

Esittelen seuraavaksi kaksi arkkitehtien suunnittelemaa mikroasuntokonseptia, jotka ovat OPod⁶⁴ ja Ecological Living Module (ELM)⁶⁵. Nämä esimerkit sijoittuvat sisällöllisesti esitellyn ”tavanomaisen” kerrostaloasunnon ja asukkaiden itse suunnittelemien epätavallisten pienten asumusten välimaastoon. Samankaltaisuutta arkkitehtien suunnittelemien mikroasuntokonseptien ja asukkaiden itsesuunnittelemien esimerkkien välillä ilmeni suunnittelutavoitteissa ja tilallisissa ratkaisuissa. Konsepteja valitessa etsin arkkitehtien suunnitelmiksi esimerkkejä, joissa oli pyritty ratkaisemaan joko asuntopulaa tai asumisen korkeita negatiivisia ilmastovaikutuksia. Yksi yleinen malli kumpaankin aihealueeseen linkittyvissä esimerkeissä on asuintilan minimistä liikkeelle lähteminen, mikä sopi tutkimusaiheeseeni. Esimerkkikonseptien valintaan vaikutti suunnittelijan henkilökohtainen suhde kohdealueen paikallisuuteen ja siihen liittyvään sosiaaliseen ja kulttuuriseen pääomaan. Voidakseni havainnoida konseptien saamaa vastaanottoa ja julkista palautetta, valitsin konseptit, joiden julkistuksesta oli kulunut yli vuosi.

⁵⁴ Berg, Helena, Asuminen ei ole vain asunto – asunto-osuuskunta tarjoaa kohtuuhintaista, yhteisöllistä asumista (2019)

⁵⁵ Rissanen, Virve. Jätkäsaaren ”hippikomuuni” kolme vuotta myöhemmin – kuinka elo Helsingin yhteisötalossa on sujunut? (2016)

⁵⁶ James Law Cybertecture: OPod Tube House, Hong Kong (2017) videoesittely YouTubessa; James Law Cybertecture - verkkosivujen osion About kohta ”Our Story” (2019)

⁵⁷ Gray Organschi Architecture, Ecological living module. (2018)

⁵⁸ Suomen virallinen tilasto (SVT): Asunnot ja asuinolot [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-6745.

⁵⁹ Global Voices: *Lax regulations behind surge in Hong Kong's 'nano flats,' land use group says* (2021)

⁶⁰ Haas, Benjamin: *My week in Lucky House: the horror of Hong Kong's coffin homes* (2017)

⁶¹ Nippon.com: *Tokyo's Micro-Apartments See a Surge in Popularity: The Secret of Living in a "Shoe-Box"* (2020)

⁶² Taylor, Alan: *The 'Coffin Homes' of Hong Kong* (2021)

⁶³ Stewart, Jessica: *Japanese Man Beautifully Documents His Family's Life in a One-Room Apartment* (2018)

⁶⁴ James Law Cybertecture (2019)

⁶⁵ Gray Organschi Architecture (2018)

**Mikroasuntokonsepti
OPod**

James Law Cybertecture

Kuva 1.1 Havainnekuva OPodien sijoittamisesta rakennusten väliin.

Ensimmäinen mikroasuntokonsepti on arkkitehti James Lawn suunnittelema ja nimeltään OPod Housing No.1⁶⁶. Law on syntynyt ja elänyt lapsuutensa Hong Kongissa ja hän on kehittänyt konseptin sen asutuspulaa ja yleistä asuntomarkkinatilannetta varten.⁶⁷ Nimensä mukaisesti mikroasunto muistuttaa ulkomuodoltaan koteloä, sillä runkomateriaalina on betoniset vesiputket. Kokeellista arkkitehtuuria edustava asuntokonsepti on pitkäaikaiseen asumiseen sopiva, mutta suunniteltu siten, että se voidaan tarpeiden muuttuessa siirtää⁶⁸. Idean Law sai nähdessään käyttämättömiä, suuria betonisia vesiputkia työmaalla ja katsoi niiden olevan käyttökelpoinen runkomateriaali konseptille: eristysominaisuudet ovat hyvät ja materiaali ei ole kallista. Hänen mukaansa konseptin asumukset on suunnattu nuorille aikuisille, joilla ei ole varaa maksaa yksityisten asuntomarkkinoiden hintoja ja etsivät siksi tilapäistä asumusta vuodeksi tai pariaksi.⁶⁹ OPod-mikroasuntoyksikkö on pienen kokonsa (15 m²: leveys 2,5 m, pituus 6 m ja korkeus 2,5 m) vuoksi mahdollista sijoittaa lähes mihin vain, esimerkiksi kuvan 1.1 mukaisesti kahden rakennuksen väliseen hukkatilaan tai tyhjälle tontille.⁷⁰

Kuva 1.2 Arkkitehti James Law esittelee projektia.

Kuva 1.3 Valikoima sisänäkymiä OPodista.

Konseptissa itsessään on paljon hyvää: ilmeisesti betoniputket ovat ylijäämätarviketta, ovat siten helposti saatavilla ja muuhun käyttöön tarpeettomia. Tämän tyyppisen materiaalin hyödyntäminen on kestävän kehityksen mukaista, kuten myös konseptin eli OPodin siirrettävyys ja mukautuvuus. Kuvaesimerkeissä OPodeja on sovitettu tiukan kaupunkirakenteen välitiloihin, ja esittelyssä mainittu pinoamisen ja purkamisen sekä uuteen paikkaan siirtämisen mahdollisuus lisää konseptin käytettävyyttä. Suunnitelmista ja projektin esittelystä ei kuitenkaan käynyt ilmi, miten talotekniikka ja lämmöneristys on otettu huomioon tai miten OPod pinottuna täyttää turvallisuusmääräykset.

⁶⁶ James Law Cybertecture -verkkosivujen osion *Projects* kohta *OPod Housing No.1*

⁶⁷ James Law Cybertecture -verkkosivujen osion *About* kohta *Our Story*

⁶⁸ Architonic.com verkkosivujen osion *Projects* kohta *OPod Tube House*

⁶⁹ James Law Cybertecture: OPod Tube House, Hong Kong (2017) videoesittely YouTubessa

⁷⁰ Keegan, Matthew. *Pipe dreams: can 'nano apartments' solve Hong Kong's housing crisis?* (2018)

⁷¹ James Law Cybertecture: OPod Tube House, Hong Kong (2017) videoesittely YouTubessa

Sisätiloissa on pysyvää asukasta ajatellen ongelmia tilankäytössä sekä kalustuksessa: hyvin vähäiset ja kevyet kalusteet sekä säilytystilojen ja keittiön puute antavat kuvan, että esitellyn vastaisesti on konseptilla ehkä tavoiteltu halpaa mutta toimivaa hätämajoitusta asuntopulaan, ei niinkään pysyvää ratkaisua minimalistiseen asumiseen. Hyvää on kuitenkin se, että kaikki kalusteet on valmistettu kierrätetyistä hukkamateriaaleista. OPodin sisäpuoli ei ansioiltaan silti yllä aivan yhtä korkealle kuin konsepti teoriassa. Kylpyhuoneen suihku on sijoitettu kaarevalle seinälle siten, että kuvan perusteella sen alle ei pääse peseytymään (kuva 1.4). Laskutasoa ei ole, eikä uunia tai liettä. Pysyvälle asumiselle nämä ovat mielestäni ehdottomat, ainakin tilavarauksena. Säilytystilaa ei myöskään ole liiaksi eikä pyöreää muotoa ei ole nähdäkseni hyödynnetty esimerkiksi purjeveneiden tapaan upottamalla säilytystilaa lattian alle isomman pinta-alan saamiseksi. Asumisen laatua parantavien yksityiskohtien sijaan prototyyppi näyttää siltä, että asumisen minimin etsimisen tiellä on menty karsimisessa askel liian pitkälle, joskin konsepti on esittelykuvissa avaran oloinen, ainakin ensisilmäyksellä.

Kuva 1.4 Kaupunkiympäristöön sijoitettu OPod ja näkymä sen kylpyhuoneeseen.

Kuva 1.5 Havainnekuva pinotuista OPodeista.

Väliaikasmajoituksen näkökulmasta OPodin ongelmat eivät ole niin suuria, ja paljolti konseptin arviointi kiteytyykin siihen, mistä kulmasta tai minkä kategorian kautta sitä tarkastellaan. Hätämajoitukseksi asunnottomille sen voisi sanoa olevan jopa luksusta, pitkäaikaisasumiseen varustetasoltaan puutteellinen ja tilankäytöltään tehostettavissa, kun edettäisiin yleistasolta tietylle asukkaalle kohdennettuihin ratkaisuihin. Tietynlaista potentiaalia voisi toki löytyä hätämajoituksen ja pitkäaikaisasumisen välistä: esimerkiksi kauempana työpaikasta asuva perheellinen voisi majoittua vain pitkien työpäivien välissä voidakseen maksimoida viikonloput perheen parissa. Tilapäiskäyttöä tai Airbnb-tyyppistä majoitustoimintaa voisi konsepti palvella hyvinkin, suosittujen kapselihotellien tapaan. Pitkäaikaisen asumisen mahdollistamiseksi arkisia toimintoja varten vaadittaisiin jonkinlaisia yhteistila-OPodeja, kuten kunnollinen keittiö ja pesula. Toki on huomioitava, että tarkastelen konseptia suomalaisen asumisen ja sen erityispiirteiden sekä kokemuksen värittämien linssien läpi, mikä poikkeaa huomattavasti hongkongilaisesta. Konseptin parhaita piirteitä ovat siirrettävyys ja selkeys: kokonaisuus on helposti hahmotettava, materiaalit sekä toimintaperiaatteet ovat yksinkertaisia (kuva 1.5) ja pienellä yksilöinnillä asunnon pohjapiirroksista saisi vielä enemmän irti.

Mikroasuntokonsepti
ECOLOGICAL LIVING MODULE

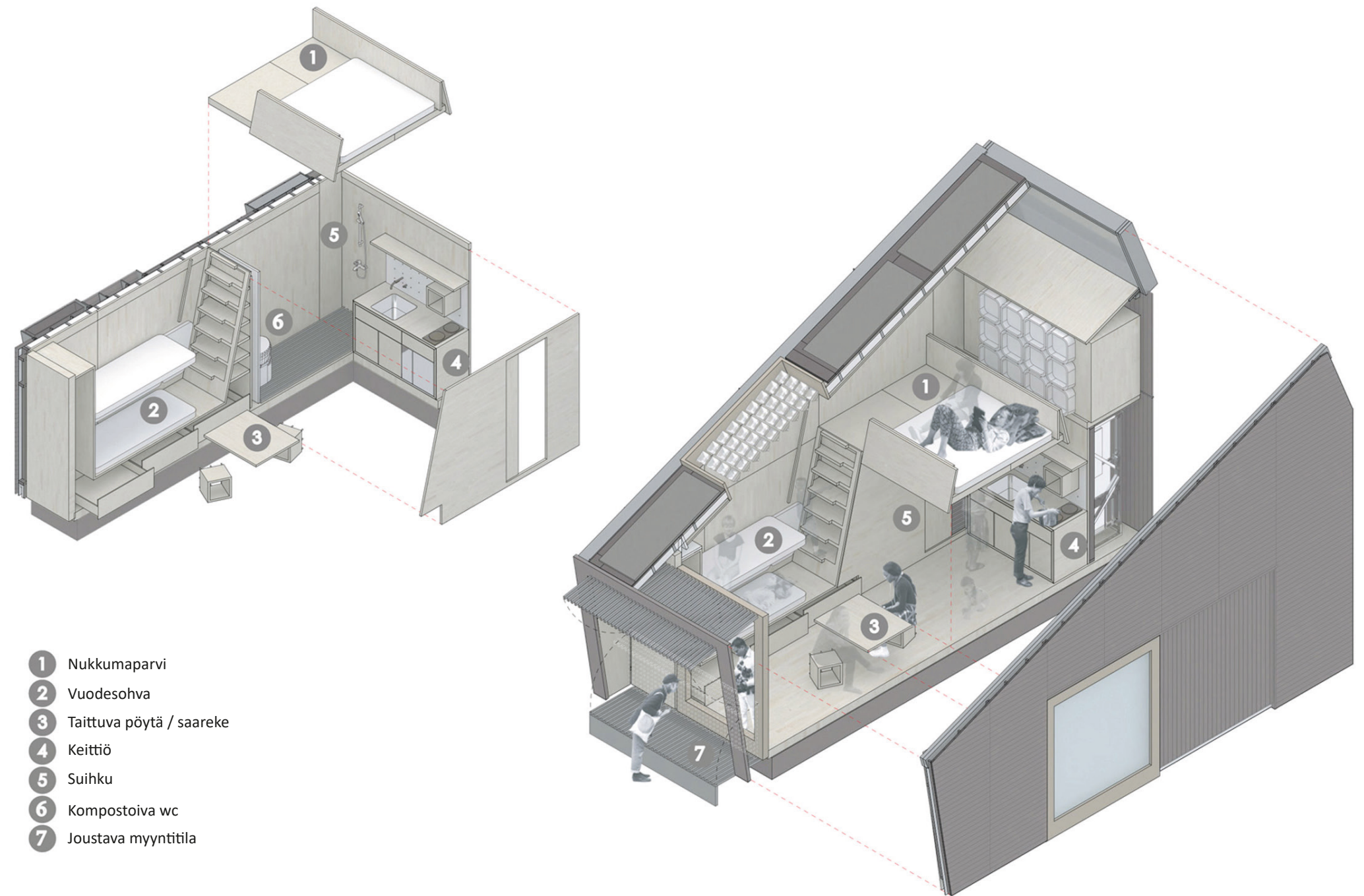
Gray Organschi Architecture &
Yale Center for Ecosystems in
Architecture

Kuva 1.6 Ulkonäkymä ELM:stä.

Toinen konsepti on Gray Organschi Architecturen ja Yale Center for Ecosystems in Architecturen Ekologinen asuntomoduuli (ELM), joka sijoittui New Yorkiin.⁷² Mikroasuntokonsepti suunniteltiin kesällä 2018 pidettyyn näyttelyyn (kuva 1.6). Konsepti ilmentää YK:n kestävän kehityksen tavoitteet täyttäviä asuntorakentamisen strategioita. ELM on energiankäytöltään omavarainen ja on tarkoitettu neljän henkilön käyttöön. Gray Organschi Architecturen kuvaamissa suunnittelun lähtökohdissa on yhteneväisyyksiä OPod mikroasuntokonseptiin. Suunnittelijoiden lähtökohtana on ollut tarttua asumisen nykyaasteisiin: asuinsektori kuluttaa 40 % planeetan kokonaisresursseista ja tuottaa yli kolmanneksen globaaleista kasvihuonepäästöistä, vaikka miljardi ihmistä asuu epävirallisissa ratkaisuissa, usein vailla sähköä, vettä, sanitaatiota tai ruokaa.⁷³

YK:n ympäristö- (UN Environment) ja asuinyhdyskuntaohjelma (UN Habitat) antoivat suunnittelutiimille tehtäväksi käsitellä prototyypisuunnitelman puitteissa edellä kuvattuja globaaleja asumiseen liittyviä haasteita. Prototyyppi sijoitettiin YK:n päämajan edustan aukiolle New Yorkiin. Yhdessä Yale Center for Ecosystems in Architecturen kanssa arkkitehtitoimisto suunnitteli ja rakensi ELM:n eli noin 21 m² kokoisin asunnon, joka sisälsi nukkumis- ja asuintilat neljälle (kuva 1.7). Asunnossa hyödynnettiin seuraavan sukupolven vihreää teknologiaa, kuten integroitua aurinkopaneelijärjestelmää (HeliOptix) ja integroitua vesiviljeltyä viherseinää (*A building-integrated Active Modular Phytoremediation System (FABS)—an aero-hydroponic green wall*). Käytetyt kestävät materiaalit kuten CLT ja LVL (*Cross Laminated Timber, Laminated veneer lumber*) yhdistettiin yksinkertaisiin rakennustekniikoihin: esivalmistetut elementit ja terässaranalla kääntyvä katto edesauttoivat 16 hengen tiimiä asentamaan kaiken kolmessa päivässä. Arkkitehtitoimisto kertoo asunnon olevan lisäksi mukautuva, tehokas, täysin irti ulkopuolisista järjestelmistä (kuten sähkö-, vesi- ja viemäriverkosta) ja sisältävän täysikokoisen keittiön sekä kylpyhuoneen, jossa on suihku ja wc. Katto on voimakkaasti viistetty, ja suorakulmaisen moduulin toiseen pätyyn mahtuu siten nukkumaparvi keittiön ja kylpyhuoneen yläpuolelle. Keittiön yhteydessä oleva oleskelutila on yhtenäistä, avointa tilaa. Parvella on viherseinä, jonka mainitaan puhdistavan sisäilmaa. Rakennuksen ulkopuolella on ”mikroviljelyseinä” (*micro farming wall*), jonka kasteluun käytetään kodissa syntyvät harmaavedet.⁷³

- 1 Nukkumaparvi
- 2 Vuodesohva
- 3 Taattuva pöytä / saareke
- 4 Keittiö
- 5 Suihku
- 6 Kompostoiva wc
- 7 Joustava myyntitila

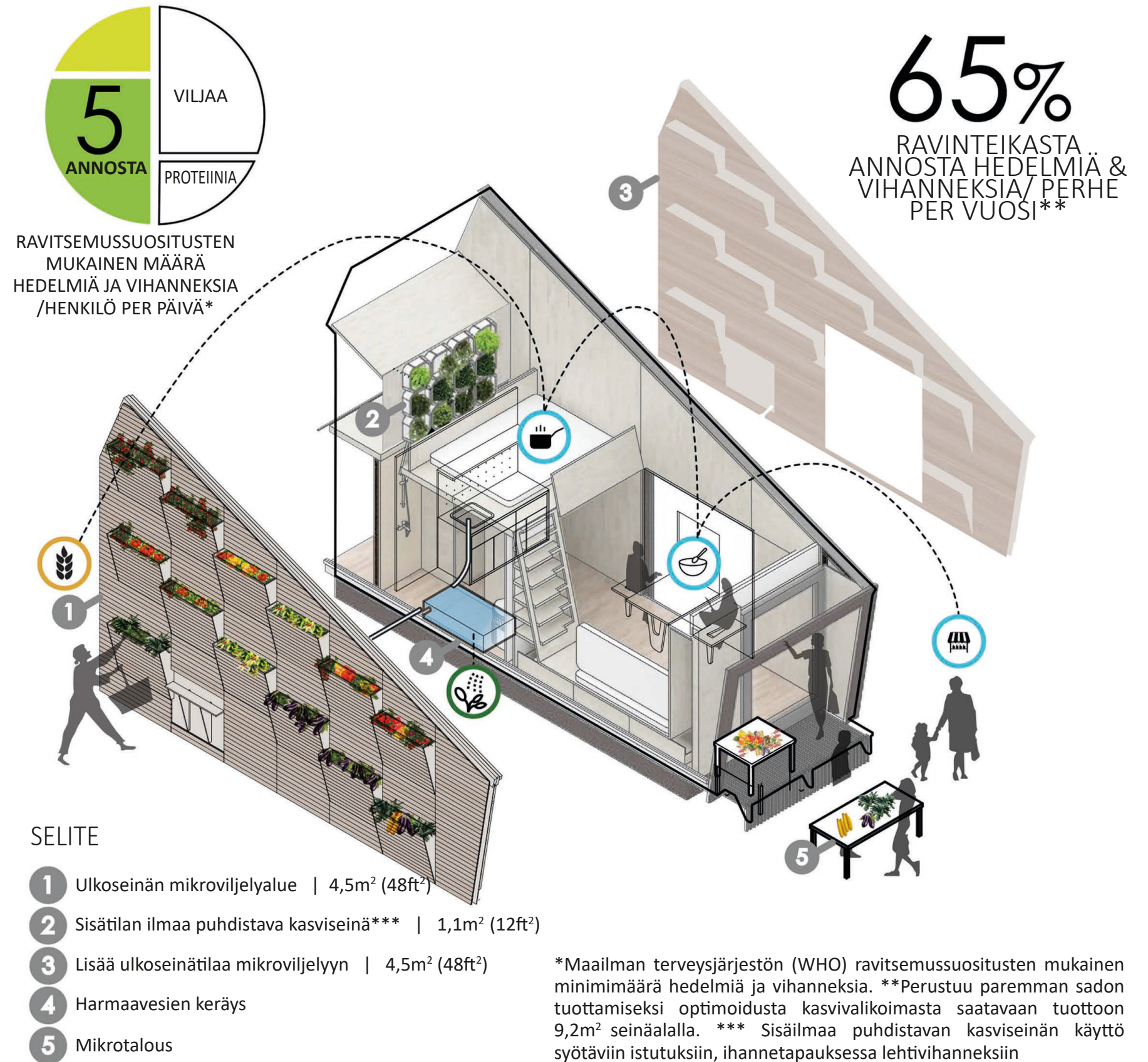
⁷² Keegan, Edward: Ecological Living Module (ELM) (2018)

⁷³ Gray Organschi Architecture, Ecological living module (2018)

Kuva 1.7 Havainnollistava aksonometria mikroasuntokonseptin tilankäytöstä.

Suunnittelussa haluttiin rajoittaa ELM:n rakentamiseen ja käyttöön tarvittavaa energiaa ja resursseja koko sen elinkaaren aikana. Tavoitteeseen pyrittiin rakentamalla uusiutuvista, eloperäisistä materiaaleista sekä sisällyttämällä suljettu energia-, vesi-, ilmanvaihto- ja jätehuoltojärjestelmät rakennukseen. Jos kummatkin suorakulmion pitkien sivujen ulkoseinistä hyödynnettäisiin mikroviljelyseiniksi, voitaisiin suunnittelijoiden arvion mukaan tuottaa 65 % yhden perheen vuosittaisesta suositusten mukaisesta hedelmä- ja vihannesmäärästä.⁷⁴ Tätä havainnollistaa kuva 1.8.

ELM-asutokonseptissa suunnittelijat käsittelevät monia globaalin kestävän kehityksen tavoitteiden kannalta kriittisiä kysymyksiä, ja avainosassa ovat käytetyt tekniset järjestelmät sekä resurssitarpeen pienentäminen ja omavaraisuuden kasvattaminen. Samalla ELM-asutokonsepti sivuaa asutopulan ja siihen liittyvän ahdingon teemoja pienen asuintilan puitteissa. Asujan arkea ajatellen konsepti tarjoaa pienistä neliöistä huolimatta ilahduttavaa tilallista vaihtelua: nukkumisen toiminto on eriytetty parvelle, minkä myötä matalasta keittiötilasta kattokorkeus kohoaa korkealle oleskelutilassa. Projektin esittelykuvien perusteella parvella on majoitustilaa kahdelle henkilölle ja oleskelutilan sohvasta saa käännettyä kaksi vuodetta lisää. Keittiö on pieni, mutta sisältää kuitenkin tavanomaiset varusteet, jotka saavat virtansa aurinkopaneeleista. Suihku- ja wc-tila on sijoitettu parvelle vievien portaiden alle. Koska mikroasutokonseptia ei ensisijaisesti ole tarkoitus liittää ulkopuolisiin järjestelmiin kuten viemäriverkostoon, on wc kompostoiva ja suihkuvesi kierrätetään kasteluvedeksi.⁷⁴

⁷⁴ Gray Organschi Architecture, Ecological living module (2018)

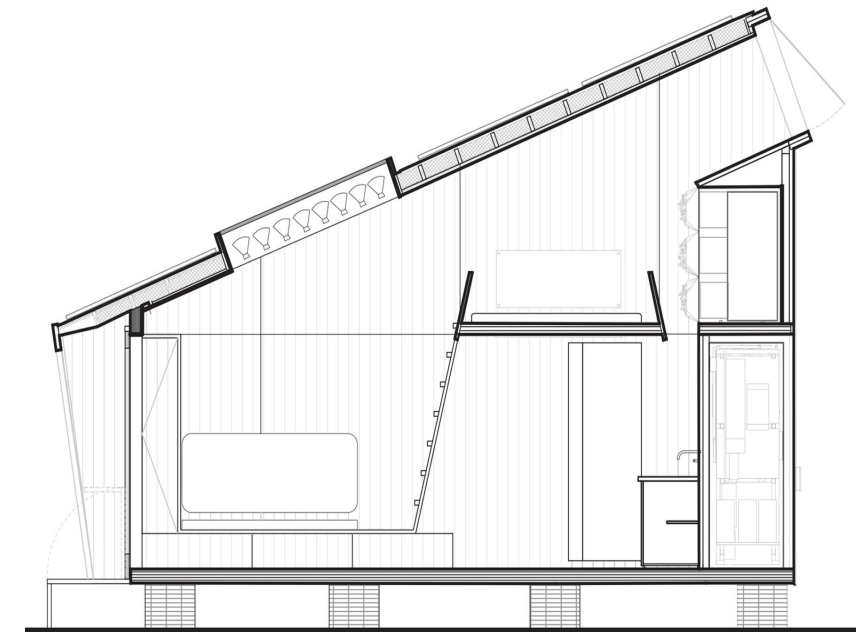
Kuva 1.8 Suunnittelussa kiinnitettiin huomiota mikroviljelyn mahdollistamiseen.

Pysyvää asumista ajatellen tilaratkaisun avoimuus voi asutokunnasta riippuen kääntyä vahvuudeksi tai heikkoudeksi: kattokorkeuden ansiosta tila ei vaikuta niin ahtaalta kuin neliöiden perusteella voisi olettaa, mutta toisaalta yksityisyyttä ei juuri ole. Nukkumaparvea ei näytä saavan eriytettyä muusta tilasta, vaan se on molemmista päädyistään yhteydessä keittiöön ja oleskelutilaan (kuva 1.9). Tämä mahdollistaa hyvin kommunikoinnin tilanteessa, jossa osa oleskelee parvella ja osa alhaalla, monipuolistaen tilankäyttöä. Moduulin lyhyistä sivuista toinen on lähes kokonaan valoaukkoa, jonka lisäksi luonnonvaloa tulvii oleskelutilan suuresta kattoikkunasta sekä parven isohkosta päätyikkunasta. Kohteessa onkin runsaasti luonnonvaloa, jota valitut vaaleat puupinnat asunnon sisällä osaltaan korostavat. Kääntöpuolena on, että ääntä tai valoa ei juuri vaikuta saavan rajattua, joskin verhojen ja kaihtimien asentaminen esimerkiksi parvelle ja ikkunoihin näyttäisi onnistuvan myös jälkikäteen. Tosin, jos asukkaita olisi kaksi ja heillä tarve käyttää samanaikaisesti nukkuma- ja oleskelutiloja erilaisten työ- tai päivärytmien vuoksi, voisi sen toteuttaminen olla hankalaa. Keittiön yhteydessä oleva pöytä näyttää olevan taitettavissa seinälle ikään kuin ikkunaluukuksi valoaukon eteen, samalla pois tieltä lattia-alaa vapauttaen, mikä on hyvä ratkaisu. Sisätiloissa kiinteitä säilytyskaappeja on keittiössä. Parvelle vievien tikkaiden edustalle sijoittuva oleskelutilan sohva kätkee sisäänsä myös säilytystilaa ja sen selkänoja on käännettävissä neljänneksi makuupaikaksi. Asumuksen parven puoleiseen päätyyn on varattu ulkoa käytettävää varastotilaa.

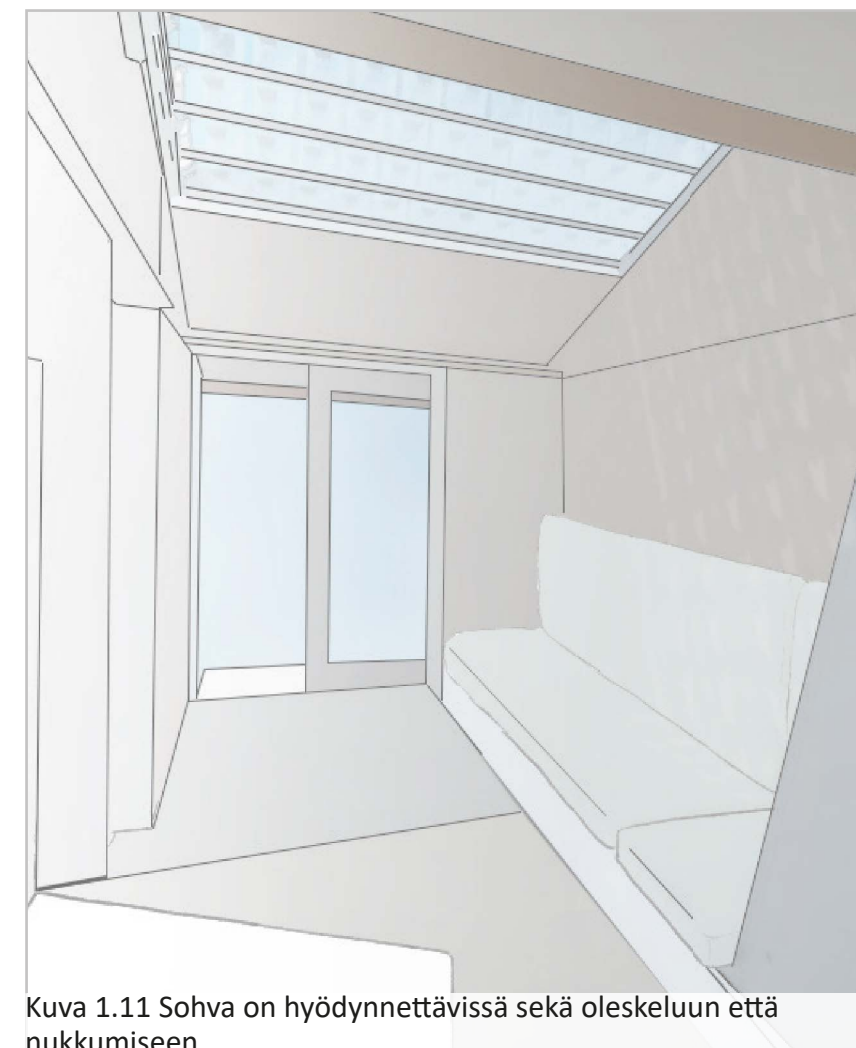

Kuva 1.9 Oleskelutilat ovat avarat, nukkumaparvi on sijoitettu keittiö yläpuolelle.

Neljän hengen perhettä ajatellen olisi nukkumapaikkoja siis riittävästi, mutta päivittäinen sohvan kääntäminen vuoteiksi vain nukkumisen ajaksi olisi edellytys sille, että parvelle pääsisi kätevästi kulkemaan (kuva 1.10 ja 1.11.) ja vapaata oleskelutilaa olisi tarpeeksi. Säilytystilan niukkuus ja mahdolliset aikataulujen eroavaisuudet eivät lyhyen asumisjakson aikana ehkä koituisi ongelmaksi neljällekkään hengelle. Pidemmän ja pysyvän asumisen onnistuminen vaatisi asukkailta hyvää kommunikaatiota, kompromisseja sekä tavaramäärältään minimalistista arkea enemmän kuin vaikka kahden asukkaan tapauksessa. Pieniin neliöihin on saatu mahdutettua asumisen perustoiminnot ja lisäksi on esitetty inspiroivia esimerkkejä kestävä kehityksen haasteisiin vastaamisesta esimerkiksi viherseinien ja niiden kastelujärjestelmien muodossa. Konseptin parhaana piirteenä ja ansiona onkin alakerran tilajärjestelyjen ohella käytetty teknologia: talotekniikka ja siihen liittyvät valitut järjestelmät ja niiden hyödyntäminen hiilijalanjäljen pienentämisessä ja omavaraisuuden lisäämisessä.

Kuva 1.10 Käynti nukkumaparvelle hyödyntää oleskelutilan istuinta askelmana.

Kuva 1.11 Sohva on hyödynnettävissä sekä oleskeluun että nukkumiseen.

2. Aineisto, analyysityökalut ja kontrollitapaus

Ensimmäisessä pääluvussa esittelemäni sisällöt taustoittivat analyysivaihetta ja olivat perustana analyysityökalun kehittämiseksi. Analyysityökalun kehittämisen rinnalla lähdin tutkimaan olemassa olevia esimerkkejä epätyypillisistä pienen tilan asumisratkaisuista, etsien niitä tarkastelemalla keinoja pienten asumusten koetun laadun parantamiseen. Olen tarkastellut erilaisia keinoja, joilla asumuksen rajallista tilaa on maksimaalisesti pyritty hyödyntämään. Tarkastelu on tapahtunut yksittäisen asumuksen skaalassa, asuntokunnan tekemien ratkaisujen kontekstissa: tutkin erilaisia tapauksia, joissa asuinkunta oli valinnut epätavallisen, pienen asumuksen ja sitä, miten he olivat sopeuttaneet tai muokanneet asumusta itselleen sopivaksi. Taustalla oli näkemys siitä, että lukuisien esimerkkien joukossa olisi paljon potentiaalia hyödynnettäväksi, sillä nämä projektit ovat asuntokunnalle usein ainutlaatuisia ja niihin on käytetty paljon aikaa ja vaivaa työtunteina, tavoitteena luoda paras mahdollinen koti itselle. Tietenkään itse itselle rakentaminen ei tarkoita että aika- ja budjettirajoitteet poistuisivat, päinvastoin molemmat voivat olla hyvinkin tiukat ja tilanne se, että projektia työestetään leipätyön ohella iltaisin ja viikonloppuisin, tarvittavia taitoja tehdessä opetellen. Asetelma on silti perustavaa laatua olevalla tavalla eri, kun kyseessä ei ole työtehtävä muiden joukossa vaan henkilökohtaisen unelman toteuttaminen ja tuleva koti. Ei ole oletettavaa, että tapauksista löytyisi pelkästään ammattilaisten taidonnäytteitä (toki näitäkin on), vaan tavallisten ihmisten ennakkoluulottomia ratkaisuja, tarkoituksenaan luoda pitkäikäinen koti, joka täyttää heidän toiveensa ja tarpeensa. Juuri näiden tutkiminen oli diplomityöni keskiössä.

Esittelen tässä luvussa valintaperusteet aineistosta valitsemilleni kohteille sekä kehittämäni analyysityökalun. Analyysityökalun avulla valitsen tutkimistani ihmisten itsetekemistä mikroasumuksista kolmea kohdetta eli tyyppiesimerkkiä. Vertailukohdaksi tyyppiesimerkeille valitsin kontrollitapaukseksi nimeämäni tavanomaisen asuntokohteen, jonka valinnassa painottui paljolti luvun 1.1. lähteeksi tutkimani tilastot asunnoista, asumisoloista ja asumisväljyydestä Suomessa. Esittelen kontrollitapauksen samaan tapaan kuin tyyppiesimerkitkin hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan tyyppiesimerkkien valintakriteereitä. Näiden pohjalta kontrollitapauksen asuntopohjaksi valikoitui keittiön ja yhden huoneen asunto ja asuntokunnaksi vanhemmat ja alle kouluikäinen lapsi. Lopulta pitkään kohdetta etsittyäni törmäsin sattumalta kriteerit täyttävään esimerkkiin, josta oli tarjolla riittävästi teksti- ja kuvamateriaalia. Kontrollitapaus on 31 m² kerrostaloasunto, joka on tarkoitettu kolmelle asukkaalle. Asukasta kohden on tilaa n. 10 m², oletettu huonekorkeus 2,5 m ja tilavuus kuutioina siten n. 25m³ per asukas. Asunto on ollut pariskunnan koti jo ennen lapsen syntymää.

2.1. Aineiston valintaperusteet

Perehdyttyäni internetin eri alustoilla runsaasti saatavilla olleeseen materiaaliin ei-ammattilaisten itselleen tekemistä mikroasumisratkaisuista, kävi ilmi, että oli välttämätöntä kehittää kriteeristö tarkempaa esimerkkitapausten valintaa varten. Tämä tukisi valintaprosessia, edesauttaisi lukuisien ja monenkirjavien havaintojen järjestämistä sekä pitäisi huolta, että kohdevalinnat olisivat keskenään lähtökohdiltaan ja -tiedoiltaan tasapainossa. Havainnot ja niistä mahdollisesti kummunneet ajatukset tuli jollakin tavalla järjestellä, jotta niistä voitaisiin tehdä johtopäätöksiä tai yleistyksiä. Vastaavasti jotta eri tapauksia voisi verrata toisiinsa, tulisi havaintoja tehdä systemaattisesti tiettyihin, ennalta valittuihin aiheisiin keskittyen sekä kategorisoida tai luokitella aineistoa. Tästä lähtökohdasta lähdin koostamaan kehikkoa havaintojen tekemiseen ja luokitteluun sekä listaamaan kriteerejä, joiden perusteella valikoida muutama esimerkkitapaus tarkempaan tarkasteluun. Kehikon ja kriteeristön luontiprosessin rinnalla oli tärkeää etsiä myös vertailukohde, sillä tarkoituksena ei ollut pyrkiä arvottamaan erilaisia epätyypillisiä pienen tilan asumisratkaisuja

suhteessa toisiinsa. Sen sijaan pyrkimys oli poimia niistä kaikista erilaisia keinoja hyödynnettäväksi tavanomaisia pienen tilan asumisratkaisuja ja niiden koetun laadun parantamista varten. Poimintoja vertaisin kontrollitapaukseen, jonka esittelin edellä. Vertaaminen tarkoittaa tyyppiesimerkkien peilaamista kontrollitapaukseen, niin saatavilla olleesta sanallisesta ja kuvallisesta aineistosta saatujen perustietojen kuin myös analyysityökalun avulla poimittujen tilankäytön keinojen osalta.

Valitsin lukuisista olemassa olevista poikkeavista pienen tilan asumisratkaisuista kolme esimerkkitapausten kategoriaa: a) purjevene, b) koulukyytikäytöstä poistettu ja asunnoksi muutettu koulubussi sekä c) tavarankuljetusautosta kodiksi muunnettu pakettiauto. Valitsin nämä kategoriat, sillä ne olivat aineistossani hyvin edustettuina ja koska nämä kategoriat olivat lähtökohdiltaan keskenään hyvin erilaisia. Valituista kategorioista löysin paljon kattavasti esiteltyjä kohde-esimerkkejä, joissa asui monenlaisia asuntokuntia erilaisine elämäntapoineen eri puolilla maailmaa. Kategorioiden asumustyytit olivat myös erilaisia niin kooltaan, rungon asettamilta rajoituksiltaan kuin tilallisuudeltaankin, mikä tuo variaatiota tapausesimerkkien toiminnallisiin lähtökohtiin. Esimerkkitapausten erilaisten lähtökohtien vuoksi valitsemani aineisto asetti hyvät lähtökohdat löytää esimerkkitapausten ratkaisuista mahdollisesti erilaisia tilankäytön keinoja. Tutkimuksen kannalta sopivien esimerkkien valitsemiseksi näistä kolmesta kategoriasta ja niiden olennaisten tietojen kartoittamiseksi kehitin valintakriteeristön, joka sisältää reunaehdoja valintaprosessiin sekä listauksen siinä huomioitavista ominaisuuksista.

Analysoitavien tyyppiesimerkkien valintakriteerit perusteluineen:

1. Asuntokunnan minimikoko on kaksi henkilöä

- Yhdelle ihmisille tehdyt ratkaisut olisivat voineet olla helposti turhan räätälöityjä hänen elämäntavalleen, ja tarjota siksi vähemmän tilankäytöllisiä keinoja sovellettavaksi. Vaikka Suomessa yhden hengen asuntokuntia onkin paljon, tuntui esimerkkien keskittäminen niihin lyhytnäköiseltä ja tuloksia turhaan rajaavalta.
- Pääasiallisena tavoitteena oli valita lapsiperhe, jotta tilankäyttöä on ratkaistu lapsia ajatellen, ja olisi siten paremmin verrattavissa kontrollitapaukseen: taustalla on oletettava, että jos ratkaisu toimii perheelle, on se sovellettavissa oletettavasti myös yhden tai kahden hengen asuntokunnalle paremmin, kuin mitä päinvastaisessa tilanteessa (yhden hengen ratkaisun soveltaminen perheelle).

2. Asuntokunta on asunut kodissaan pidempään kuin vuoden

- Yli vuoden asumisessa asukkaat olisivat huomioineet vuoden kierron ja sääolosuhteet, ratkaisut olisi testattu pitkäaikaisessa käytössä ja sitä kautta todennäköisemmin soveltuisivat asutuskäyttöön. Painotin pitkäaikaista asumista asumuksessa, jotta valitut esimerkit edustaisivat todellisia koteja, joissa asutaan ja eletään täysipäiväisesti, eivätkä olisi esimerkiksi viikonloppumatkailuun tai vain tilapäiseen asumiseen tehtyjä.

3. Asumisen ydintoiminnot eivät ole riippuvaisia sääolosuhteista

- Sääolosuhteiden huomiointi painottui, koska vain lämpimiin oloihin suunnatut ratkaisut, kuten esimerkiksi ympärivuotisesti ulkotilan käyttö asumiseen ei ole Suomessa realistista.

4. Muut huomioidut piirteet esimerkeissä

- Esimerkkikohteesta löytyy riittävästi kirjallista ja kuvallista aineistoa, jotta kattava tutustuminen kohteeseen on mahdollista.
- Kohteesta on saatavilla asumuksen esittelyn lisäksi asukkaiden tuottamaa materiaalia, jossa he itse kuvaavat omia asumiskokemuksiaan sekä elämäntapaansa.
- Esimerkkikohde tuo muihin verrattuna esiin jotakin uutta, toisista esimerkeistä poikkeavaa: esimerkiksi tilankäytön keinoja, joita muissa esimerkeissä ei ole hyödynnetty
- Esimerkkikohde on hyvä ja selkeä oman kategoriansa tyyppiesimerkki

2.2. Aineisto

Valintakriteerit apunani perehdyin erittäin laajaan internetistä löytyvään aineistoon, jotka olen kirjannut diplomityöni loppuun otsikon Kirjallisuus alle. Entuudestaan tutut alustat olivat internetissä toimiva videopalvelu YouTube sekä kuvien jakopalvelu ja sosiaalinen verkosto Instagram, joiden tiesin olevan suosittuja aihepiiristä kiinnostuneiden sekä henkilökohtaisen siteen aiheeseen omaavien, kuten epätyypillisen asumuksen omistavien ja mikroasuntoja valmistavien keskuudessa. Etenkin YouTube oli kohteisiin tutustumiseen hyvä lähde, sillä videolla mittasuhteista, tilallisuudesta ja toiminnoista saa paremman käsityksen kuin tekstistä tai valokuvista ja esimerkkikohteita on runsaasti tarjolla, erittäin laajalla skaalalla. Koska aihepiirin oli entuudestaan tuttu, oli seurantalistallani heti alussa paljon potentiaalisia kohteita. Katselin niitä kuitenkin uudenlaisen linssin läpi, tavoitteenani valita esimerkit, jotka olisivat hyviä kategoriansa edustajia. Materiaalia löytyi englanninkielisiltä sivustoilta ja YouTube -kanavilta paljon suomenkielisiä laajemmin ja keskitin siksi hakuni englanniksi esiteltyihin tapauksiin. YouTuben puolella löysin paljon materiaalia kategoriakohtaisesti, esimerkiksi hakusanoilla *van life*, *van conversion*, *school bus conversion* ja *boat life*.

Monilla epätyypillisen asumuksen valinneilla asuntokunnilla on oma kanava, jossa he jakavat esimerkiksi viikoittain arjestaan videon, jolla esittelevät asumustaan ja elämäntapaansa. Joillain kanavilla ihmiset esittelevät lisäksi myös muiden ihmisten itsetekemiä asumuksia ja heidän elämäntapaansa ympäri maailmaa. Lukuisien kanavien ja videoiden tutkimisen jälkeen suodatin valintakriteeristön avulla asumuksiksi muutetuista purjevene-, koulubussi- ja pakettiautoesimerkeistä tutkittavat kohteet. Aakkosjärjestyksessä edeten ensimmäinen YouTube -kanava, jolta tein poimintoja, on nimeltään *Exploring Alternatives*. Sitä ylläpitää pariskunta Mat ja Danielle, jotka kuvaavat kanavan olevan vaihtoehtoisen asumisen videosisällön keskiössä, jonka he toivovat informoivan ja inspiroivan katsojia. He julkaisevat joka viikko uuden videon, joka esittelee esimerkiksi ihmisiä, jotka asuvat minitaloissa, pakettiautoissa, matkailuautoissa ja purjeveneissä sekä ihmisiä, jotka tutkivat pitkän aikavälin matkailua, minimalismia, nollahukka- eli jätteetöntä elämäntapaa sekä omavaraista elämäntapaa. Toinen YouTube -kanava, nimeltään FLORB, on Dylan Magasterin, Jackson Petersin, Sitara Shaktin, ja Troy Ozunan ylläpitämä kanava, joka myös esittelee erilaisia vaihtoehtoisia elämisen tapoja ja asumuksia noin kerran viikossa julkaisemillaan videoilla. Kirsten Dirksten ylläpitää hänen omaa nimeään kantavaa kanavaa, jolla julkaistuja videoita tuottaa ja kuvaa hänen lisäkseen Nicolás Boullosa. Kanavalla on videoita yksinkertaisesta elämisestä, omavaraisuudesta, pienistä ja pikkuruisista kodeista (*small and tiny houses*), takapihapuutarhoista, tee-se-itse-ohjeista, ammattitaidosta ja elämänfilosofioista.

Aakkosjärjestyksessä neljäs kanava, *Living Big In A Tiny House*, on uusiseelantilaisen Brycen, jonka intohimo on pienten tilojen design. Hän julkaisee kanavalla videoita parhaista löytämistään pikkuruisista kodeista (*tiny houses*), vaihtoehtoisista asumuksista ja tarinoista ympäristöystävällisestä, supistetusta (*downsized*) asumisesta. Kanavalla nähdään myös videoita hänen omista pienen tilan rakentamisistaan. *Never too small* -nimeä kantava kanava on omistettu pienen hiilijalanjäljen suunnittelulle ja asumiselle, mukana myös palkintoja voittaneita suunnittelijoita ja heidän mikroasuntojaan, studioitaan ja itsenäisiä projektejaan. Listan viimeinen kanava *Tiny Home Tours* on nimensä mukaisesti omistettu elämän pikkuruisissa kodeissa (*tiny homes*) valinneiden ihmisten asumusten jakamiselle. Usein sisältöä alustalle tuottavat tekijät saattavat tehdä yhteisvideoita vaikkapa toisen saman aihepiirin tekijän kanssa, ja kuten esimerkiksi joidenkin yllä mainittujen kanavien kohdalla, esitellä eräänlaisena vierailevana tähtenä oman epätyypillisen asumuksensa niihin keskittyneellä kanavalla. Hyvin yksinkertaisena selityksenä tähän saattaa olla näkyvyys ja siihen linkittyvät taloudelliset mahdollisuudet. Kuten videoiden otsikoista⁷⁵ huomaa, kaupallisuuden elementti on vahvasti läsnä ja pyrkimys klikkausten maksimointiin on välillä ilmeistä.

⁷⁵ ks. kirjallisuusosion alaotsikko Sosiaalinen media

Monelle asuntokunnalle yksi syy elämän dokumentoimiseen ja jakamiseen internetissä on sen mahdollistamat lisätulot: toisinaan riittävän suosion ja seuraajamäärän saavutettuaan asuntokunnat voivat rahoittaa esimerkiksi pakettiautoelämänsä eri verkkoalustoille tuotetun sisällön ja siihen liittyvän kaupallisen yhteistyön tuloilla⁷⁶. YouTuben lisäksi toinen suosittu alusta on Instagram, josta löytää samaan tapaan sekä omaa elämäntapaansa ja asumustaan dokumentoivia käyttäjiä että niitä, jotka esittelevät muiden asuntokuntien kohteita. Paljon löytyy myös yrittäjiä, joille sosiaalinen media toimii oman tuotteen (esimerkiksi yksilöityjen, asumukseksi muutettujen pakettiautojen rakentamisen ja myymisen) mainoskanavana, jossa he esittelevät säännöllisesti uusimpia kohteitaan. Tunnistin, että kaupallisuus oli näkyvämmiin tai piilotetummin läsnä keräämässäni aineistossa ja suhtauduin tietoisesti kriittisesti kaupallisuuteen valitessani tyyppiesimerkkejä. Tutustuin yleisellä tasolla satoihin kohteisiin eri alustoilla ja asettamieni valintakriteerien avulla niitä karsittuani, tutkin tarkemmalla seulalla kymmeniä kohteita tarkastellen, soveltuisivatko ne tyyppiesimerkeiksi. Valitsin lopulta kolme tyyppiesimerkkiä, yhden kustakin aiemmin esitellystä kategoriasta, joihin perehdyin tarkimmin. Tarkoitus oli tyyppiesimerkkejä analysoimalla löytää tapoja pienen asumuksen tilankäytön maksimointiin ja sovittamiseen asuntokunnan elämäntapaan.

2.3. Analyysityökalu

Tyyppiesimerkkien analyysikehikon voi katsoa jakautuvan sisällöllisesti neljään osaan: 1.) Tyyppiesimerkin perustietoihin, 2.) asumuksen valintaan ja asuinkunnan arkeen, 3.) elämäntapaan ja tilankäytön maksimointiin sekä 4.) tilankäytön keinoihin ja niiden luokitteluun. Kun olin valinnut tyyppiesimerkit valintakriteeristön avulla, jatkoin niiden tutkimista valintatyön rinnalla kehittämääni analyysikehikkoa hyödyntäen. Analyysikehikko rakentui samanaikaisesti tyyppiesimerkeistä havaintoja tehdessäni: kustakin kohteesta oli saatavilla laaja, mutta suhteessa toisiin tyyppiesimerkkeihin erilainen lähtöaineisto ja sen kautta havaintojen painopisteet poikkesivat. Yhtäläisyyksiä kuitenkin oli, ja selkein lähestymiskulma havaintojen luokitteluun tuntui syntyvän jakamalla ne alaluokkiin mitä, miksi ja miten.

Analyysikehikon ensimmäinen osio, jota voisi luonnehtia kysymyksellä *Mitä?*, käsitti kohteen perustiedot kuten asuinmaan tai sijainnin, asuntokunnan kokoonpanon, asuinneliöt ja asumisratkaisuun sisältyvät toiminnot perinteisillä huonetunnuksilla ilmaistuna. Näin ensimmäinen osio sisältää selkeät ja helposti toisiinsa oleellisilta osin vertailukelpoiset lähtötiedot tyyppiesimerkeistä ennen niiden erityispiirteisiin pureutumista. Toista osiota, *Asumuksen valinta ja asuinkunnan arki*, luonnehtii kysymys *Miksi?*. Siinä esittelen, miksi asuntokunta on asumistavan valinnut, valintaan vaikuttaneet ja lopulliseen ratkaisuun johtaneet tekijät sekä miten valittu asumisen ja elämisen tapa vaikuttaa asuntokunnan arkeen. Syyt ratkaisujen takana olivat monesti yhtä tärkeitä esitellä kuin itse ratkaisu, jotta sitä sekä sen toimivuutta pystyi laajemman taustoituksen kautta paremmin arvioimaan ja ymmärtämään. Kolmannen osion, *Elämäntapa ja tilankäytön maksimointi*, puitteissa lähestyin tyyppiesimerkin sisältöjä kysymyksellä, *Miten?*. Tarkastelen miten asumusta on muokattu asuinkunnan elämisen tapaan, miten elämäntapa (esimerkiksi harrastukset ja muu vapaa-ajan vietto tai työt) näkyvät asuntokunnan tekemissä ratkaisuissa ja millaisia erityispiirteitä tilankäytössä ja tilan mahdollisen kokonaisvaltaisessa hyödyntämisessä on. Kunkin asuntokunnan asumisen- ja elämisen tavan sekä elämäntilanteen muuttumisen huomioiminen suhteessa tehtyihin ratkaisuihin oli myös mukana tässä osiossa. Neljäs osio muotoutui jatkumoksi kolmannelle osiolle, ja siinä aiemmin esitellyt

tilankäytön maksimoinnin keinot on luokiteltu niiden hyödynnettävyyden mukaan otsikon *Tilankäytön keinot ja niiden luokittelu* alle. Olen jakanut keinot kategorisesti kolmelle tasolle. Taso 1 on tyyppiesimerkin kontekstissa toimiva mutta ei sovellettavissa muihin konteksteihin tai elämäntapoihin, taso 2 taas tyyppiesimerkin kontekstissa toimiva ja tietyin varauksin sovellettavissa muihin konteksteihin tai elämäntapoihin. Taso 3 on tyyppiesimerkin kontekstissa toimiva ja sinällään sovellettavissa myös asuinrakentamisen kontekstiin ja muihin elämäntapoihin. Tasoja havainnollistamaan kehitin rasterikoodit, jotka esitetty myös kaaviossa 1. Esittelen kohdassa Tyyppiesimerkkien taittopohja kehikosta muokkaamani template- pohjan, johon tiivistin analyysikehikon sisällöt. Seuraavassa on taulukkomuodossa esitetty analyysikehikko.

1.) TYYPPIESIMERKIN PERUSTIEDOT	2.) ASUMUKSEN VALINTA JA ASUNTOKUNNAN ARKI	3.) ELÄMÄNTAPA JA TILANKÄYTTÖ	4.) TILANKÄYTÖN KEINOT JA NIIDEN LUOKITTELU
Asuinmaa / sijainti	Miksi asumistapa on valittu: itse valintaan vaikuttaneet ja lopulliseen ratkaisuun johtaneet tekijät	Miten asumusta on muokattu asuntokunnan elämisen tapaan, miten elintapa näkyy ratkaisuissa (harrastukset ja muu vapaa-ajan vietto, työt)	 TASO 1. ei sovellettavissa muihin konteksteihin tai elämäntapoihin
Asuntokunnan kokoonpano			 TASO 2. tietyin varauksin sovellettavissa muihin konteksteihin tai elämäntapoihin
Asuinneliöt	Miten valittu asumisen ja elämisen tapa vaikuttaa arkeen	Erityispiirteet tilankäytössä ja sen mahdollisen kokonaisvaltaisessa hyödyntämisessä	 TASO 3. sinällään sovellettavissa myös asuinrakentamisen kontekstiin ja muihin elämäntapoihin
Asumisratkaisuun sisältyvät toiminnot (perinteisillä huonetunnuksilla)			
Asuntokunnasta lyhyt esittely			

Kaavio 1 Analyysikehikko.

Tavoitteena ei ole ollut löytää keinoja kerrostaloasuntojen neliöiden minimoimiseen tai kannustaa entistä pienempien asuntojen rakentamiseen, vaan löytää ratkaisuja olemassa olevaan ongelmiin tahtomattaan ahtaasti asuville asuntokunnille. Poiminnat on tehty ratkaisuihin, jotka voisivat joko sinällään tai tietyin varauksin sopeutua asuntosuunnitteluun ja ratkaisuihin, jotka ovat omassa kontekstissaan onnistuneita, mutta joita ei säädösten tai muun syyn vuoksi voida hyödyntää asuntosuunnittelussa.

Tyyppiesimerkkien taittopohja

Tyyppiesimerkkien perustietojen ja niistä tehtyjen havaintojen kirjaamiseen oli aineiston analysoinnin ja vertailun pohjaksi tarpeen muodostaa looginen, myös visuaalista aineistoa sisältävä menetelmä. Esitystavan tuli olla yhtenäinen ja johdonmukainen tukeakseen aineiston esittelyä. Kehitin tarkoitukseen oman taittopohjan, pyrkien yksinkertaiseen mutta kaiken tarpeellisen sisältävään esitystapaan. Selkeyden vuoksi annoin analyysin sisällöllisille osille itsenäiset alaotsikot. Kohteen esittelykuvat osaltaan havainnollistavat sisä- ja ulkopuolen visuaalista ulkoasua sekä tilankäyttöä. Sijoitin kontrollitapauksen tiedot samanlaiseen taittopohjaan, jota käytin tyyppiesimerkkien analyysissa.

⁷⁶ YouTube -kanavan Trent & Allie video *How We Make Money to Travel Full Time | Van Life* (2019)

TYYPPIESIMERKKIEN TAITTOPOHJA^{xx}

TYYPPIESIMERKIN PERUSTIEDOT

ASUKKAAT:

ASUINTILA: arvio neliömetreinä

ASUMUS: tyyppi ja mahdollinen malli lyhyesti

SISÄLTYVÄT TOIMINNOT: asuntosuunnittelun kirjaimilla

SIJAINTI: maan tarkkuudella

ASUNTOKUNNASTA LYHYESTI

- Kokoonpano lyhyesti, esimerkiksi: vanhemmat ja kaksi kouluikäistä lasta
- Mahdolliset harrastukset tai elämäntapaan liittyvät muut erityispiirteet
- Mahdolliset aikuisten työskentelyyn ja lasten koulunkäyntiin liittyvät erityispiirteet

HAVAINNOLLISTAVA KUVA ASUMUKSEN POHJAPIIRROKSESTA TAI TILAJAOSTA

Kuva y.y

ASUMUKSEN VALINTA JA ASUINKUNNAN ARKI

MIKSI KYSEINEN ASUMISRATKAISU?

Asuntokunnan syitä asumisratkaisunsa valintaan

- taloudellisia
- arvoperusteisia
- ideologisia
- olosuhteisiin liittyviä
- elämäntapaan liittyviä
- töihin tai harrastuksiin liittyviä
- sosiaalisia

ELÄMÄNTAPA JA TILANKÄYTTÖ

ELÄMÄNTAPA / TYÖ / KOULU

- tyyppiesimerkkikohtaisesti esim. tarkentavaa kuvausta mahdollistuvasta elämäntavasta ja asuntokunnan arjen prioriteeteista siihen liittyen
- vaihtoehtoisesti tarkempi katsaus siihen, miten työn ja ja koulutuksen osalta on asuntokunnan jäsenten arki järjestetty ja mitä erityispiirteitä siihen liittyy

ARKI

Helppous / hankaluus, esimerkiksi:

- Onko paljon siirrettäviä / liikuteltavia osia tai asioita, jotka estävät toisen toiminnon
- Miten paljon aikaa nämä toiminnot vievät päivässä, ovatko ne pakollisia
- Miten paljosta joutuvat luopumaan
- Millainen elämäntapa mahdollistuu
- Miten arki vertautuu niin sanotusti tavalliseen arkeen

TILANKÄYTTÖ

- Miten asuntokunnan elämisen ja asumisen tapa on huomioitu asumuksen suunnittelussa ja toteutuksessa
- Yksilölliset ratkaisut ja selostus miten niihin päädyttiin
- Esimerkkejä arkea helpottavista seikoista
- Harrastuksiin liittyvät erityisjärjestelyt tai varusteet ja niiden huomiointi esimerkiksi säilytyksessä, esittely

TILANKÄYTÖN KEINOT JA NIIDEN LUOKITTELU

Tiivistetysti tilankäytöllisiä keinoja, joita avattu kohdassa “tilankäytön maksimointi”

Luokittelu analyysityökalun väreillä:

TASO 1: ei sovellettavissa muihin konteksteihin tai elämäntapoihin (kuvaus tapauskohtaisesti)

TASO 2: tietyn varauksin sovellettavissa muihin konteksteihin tai elämäntapoihin (kuvaus tapauskohtaisesti)

TASO 3: sovellettavissa myös asuinrakentamisen kontekstiin ja muihin elämäntapoihin (kuvaus tapauskohtaisesti)

HAVAINNOLLISTAVA KUVA
ASUMUKSEN SISÄTILOISTA

Kuva y.x

^{xx} Tekstilähde

^{yy} Tekstilähde 2

KONTROLLITAPAU⁷⁷

ASUKKAAT:

ASUINTILA: 31 m²

ASUMUS: 1H + K kerrostaloyksio

SISÄLTYVÄT TOIMINNOT: MH/OH/K/VH/KPH + P

SIJAINTI: Suomi, Hämeenlinna

ASUMISAIKA: +4 vuotta perheenä

Suuntaa antava pohjakuva vastaavasta asunnosta

Kuva 2.1

Kuva 2.2 Alkovi.

Kuva 2.3 Oleskelutila.

TILANKÄYTÖN MAKSIMOINTI KODISSA

Nähdäkseni yksiöksi asunnon pohjaratkaisu on parhaita mahdollisia, kun ajatellaan sen toimivuutta perheelle: alkovi säästää tilaa nukkumiselta muille toiminnoille ja osittainen rajautuminen keittiöstä edesauttaa tilan jakamista visuaalisesti ja fyysisestikin. Varsinaista työpistettä ei kotiin mahdu, vaan tarvittaessa vanhemmat työskentelevät keittiön pöydän ääressä.

Lapsen sänky rullautuu päivisin vanhempien sängyn alle, mikä tuo lisää tilaa leikille, oleilulle ja työn teolle. Parveke toimii kesäisin lisähuoneena. Kaikki sellaiset esineet ja asiat, mitkä eivät mahdu asuinhuoneeseen, säilytetään vaatehuoneessa. Lisäksi perheellä on irtainvarasto, jota hyödynnetään säilytyksessä etenkin vuodenaikaan sidonnaisten käyttötavaroiden osalta.

⁷⁷ Liesimaa, Pasi (IL). (2020)

⁷⁸Instagram-tili *kodikkaasti*

ASUNTOKUNNASTA LYHYESTI

- Vanhemmat ja yksi lapsi (4v)
- Asunto oli alun perin koti vain toiselle vanhemmista, nyt asuntokuntaan kuuluu myös kumppani ja lapsi
- Perhe aikoo asua asunnossa, kunnes lapsi kasvaa sen verran että kaipaa omaa tilaa ja tarvitaan toinen huone
- Sisustaminen on rakas harrastus toiselle vanhemmista ja hän kuvaakin sitä instagram tilillään “kodikkaasti”⁷⁸

MIKSI PIENI ASUNTO?

Pariskunnan oli tarkoitus myydä asunto ennen lapsen syntymää, mutta se ei ehtinyt mennä kaupaksi. Lapsen synnyttyä he totesivat kahden aikuisen ja yhden lapsen elämän mahtuvan hyvinkin toimivasti yksiöön. Pieni asunto ei siis ollut erityisesti heillä etukäteen tähtäimessä, vaan voisi sanoa sen sopineen heidän elämän- ja asumisen tapaansa niin hyvin, ettei tarvetta muuttaa isompaan asuntoon ole vielä ilmennyt. Vanhemmista toinen ilmaisee pienen kodin olevan heidän perheelleen oletusasetus ja heidän pitävän kodissaan siitä, että tavarat ja ihmiset ovat lähellä.

Kuva 2.4 Näkymä keittiöön.

Kuva 2.5 Eteinen.

ARJESTA

Pienessä kodissa arjen toimiminen vaatii joustoa kaikilta. Äänet kuuluvat helposti, vaikka visuaalisesti kotia onkin sisustuksen avulla saatu jaettua eri tiloihin (kuvat 2.2.-2.5). Tämä tarkoittaa käytännössä muiden poistumista asunnosta, jos toiselle vanhemmista tulee esimerkiksi tärkeä puhelu. Asukkaiden kertoman mukaan eri unirytmit kyllä onnistuvat, eivätkä kaikki herää yhtä aikaa.

Perhe kertoo järjestävänsä isot juhlat muualla kuin kotonaan, mutta että pienemmät illanvietot läheisten kanssa onnistuvat ja istumapaikatkin kaikille riittävät. Asukkaiden mukaan yksi arjen toimivuuden niksi on turhan tavarankarsiminen säännöllisesti, jottei ylimääräistä pääse kertymään. Uutta ostetaan harkiten ja siisteyden ylläpitoa edesauttaa omaisuuden järjestäminen kaappeja myöten, perhe kuvaa.

3. Tyypiesimerkit

Kodin pienenä käsitettä voi lähestyä esimerkiksi kokemuksellisesta, tilastollisesta tai tilan mittojen näkökulmasta. Tutkittuani luvussa 1.4. esitellyjä mikroasumisen konsepteja ja niiden tilankäyttöä sekä suunnittelun tavoitteita tutustuminen olemassa oleviin esimerkkeihin epätyypillisistä pienen tilan asumisratkaisusta tuntui luonteelta tavalta lähteä kartoittamaan erilaisia keinoja, joilla niissä on asumuksen rajallista tilaa maksimaalisesti pyritty hyödyntämään. Tarkoitus ei ollut esitellä vaihtoehtojen kirjoa, ja siksi oli tarpeen valita muutama kategoria, joihin keskittyä ja edelleen tarkentaa rajausta valittuihin kohteisiin.

Tyypiesimerkkieni kategorioiksi valitsin koulubussista, pakettiautosta ja purjeveneestä tehdyt kodit, kuten edellä pääluvussa 2 esittelin. Koulubussin ja pakettiauton valitsin, koska ne ovat typologioina kartoittamassani aineistossa yleisimpiä ja siten niistä löytyy runsaasti materiaalia. Esimerkkejä erityyppisissä veneissä asuvista asutokunnista löytyy toki myös, mutta veneessä asuminen ei ole yhtä yleistä kuin koulubussissa tai pakettiautossa asuminen. Vene tarjosi typologiana kiinnostavan lähtökohdan, ja poikkesi lähtökohdiltaan kahdesta muusta kategoriasta. Venetyyppinä purjevene esiintyi kartoittamassani aineistossa eniten ja sen liikuteltavuudessa oli laajimmat mahdollisuudet. Kaikissa kolmessa tyypiesimerkkien kategoriassa lähtökohtana oli olemassa oleva rungon muoto ja tilan mitat, jotka fyysisinä rajoina vaikuttivat lopputulokseen. Tästä näkökulmasta purjevene toi mielestäni kaivattua, erilaisen muodon tuomaa lähtökohtaa tyypiesimerkkien joukkoon. Kuten luvussa 2.1 Aineiston valintaperusteiden kohdalla taustoitin, tutustuin pintapuolisesti satoihin kohteisiin eri alustoilla, minkä vuoksi valittujen esimerkkikohteiden rajausta ja valintaprosessin systemaattisuus oli tärkeää. Kuten edellä totesin, määräävänä valintaperusteena oli tyypiesimerkin kategoria eikä niinkään tarkka asutokunnan koko tai elämäntavan muoto.

Aluksi tutustuin laajasti erilaisiin esimerkkeihin ja kirjasin muistiin niissä hyödynnettyjä keinoja sekä esimerkkejä siitä, miten asutokunta oli sopeuttanut tai muokannut asumustaan itselleen sopivaksi. Listan karttuessa vertasin perustiedoiltaan samankaltaisia kohteita toisiinsa, etsien toistuvia teemoja ja eroja sekä yhteneväisyyksiä kategorioiden sisällä ja välillä. Kategorian (purjevene, koulubussi ja pakettiauto) lisäksi tutkin esimerkkikohteista myös perustiedoiksi mieltämäni tiedot: asuinmaa, asutokunnan kokoonpano, asuinneliöt ja asumisratkaisun sisältämät toiminnot, jotka nimesin perinteisillä huonetunnuksilla. Perustiedot olivat tarpeen vertailemiseni saman ja toisten kategorioiden esimerkkikohteita toisiinsa sekä otannan laajuuden varmistamiseksi.

Ei ollut tarkoituksenmukaista esitellä kaikkia esimerkkejä, joihin olin tarkemmin tutustunut, vaikkakin jokainen kohde osaltaan olisi antanutkin oman lisänsä kuhunkin kategoriaan. Työn sisällön kannalta yksi esimerkki kustakin kategoriasta riittäisi, kunhan valintaprosessi olisi tehty huolellisesti ja perustellusti. Kohteiden valinnassa käytin juuri sitä varten kehittämäni valintakriteeristöä reunaehdoista sekä ehtoja täydentävistä muista huomioitavista seikoista. Valintakriteeristön avulla onnistuin löytämään kustakin kategoriasta yhden parhaiten kyseistä kategoriaa edustavan tyypiesimerkin. Tarkemmassa analyysissä jatkoin perehtymistä kohteeseen ja sen asutokuntaan, huomioiden myös elämäntavan ilmenemisen asumuksessa ja sen tilallisissa valinnoissa. Tein aluksi runsaasti havaintoja ja huomioita valitsemistani kohteista ja analyysikehikon avulla löysin sisällöllisesti merkityksellisinä pitämäni havainnot. Vertailuvaiheen kannalta priorisointi oli tarkoituksenmukaista.

Kustakin tyypiesimerkistä on poimittu samojen pääotsikoiden alle kohteen sisältöä parhaiten kuvaavia yksityiskohtia ja kohdetietoja, kuitenkin niin, että analyysin keskeiset sisällöt on kirjattu yhdenmukaisesti. Variaatiota syntyi luonnollisesti saatavilla olleen aineiston sekä asutokuntien sekä asumusten toisistaan poikkeamisen vuoksi. Niin sanotun raakadatan kuin jo jalostuneempienkin havaintojen yhtenäistäminen taittopohjan ja varsinaisen analyysintyökalun kehityksen avulla oli tarpeen. Siten sain tekemäni havainnot yhtenevään asuun ja niitä oli mahdollista verrata keskenään.

3.1. Tyypiesimerkki 1: Pakettiautokoti

ASUKKAAT:

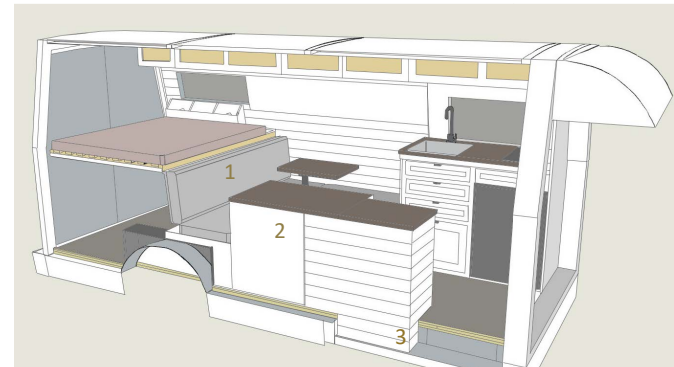
ASUINTILA: n. 7,5 m²

ASUMUS: Mercedes Sprinter pakettiauto, extrapitkä

SISÄLTYVÄT TOIMINNOT: MH/K/OH/S/WC

SIJAINTI: KANADA

MATKALLA: 2017-2020

Kuva 3.1 Aksonometria tilankäytöstä.

ARKI⁷⁹

Tilaa on hyvin rajallisesti, alle 4 m² per henkilö, joten sitä on käytetty luovasti. Muunneltavuudella on saatu tilaan päällekkäiskäyttöä eri toiminnoille ja siten maksimoitu keittiön työtasojen määrä sekä oleskelualueen koko. Pariskunta tekee töitä pakettiautostaan käsin, ja oleskelualueen muunneltavuus on avainasemassa. Sama pöytä palvelee työpöytänä, lasku- ja työtasona sekä ruokapöytänä. Ruuanlaitto itselle ja päivällisvieraille on tärkeä osa asuntokunnan arkea ja keittiössä on kompaktissa koossa kaikki tavanomaiset varusteet sitä varten. Istumapaikkojen määrä oli tärkeä maksimoida ja apukuskin penkki on kääntyvällä jalustalla, jotta se voidaan kääntää kohti istuin/ oleskelualueutta yhdeksi lisäistumapaikaksi.

Pariskunta ei halunnut kiinteää kylpyhuonetta, koska he kokivat, että ajallisesti sille on käyttöä niin vähän, että kohdentaen asuinneliöt pääosin oleskeluun ja keittiöön he saavat tilasta enemmän irti. Niinpä WC- ja suihku on mahdutettu kiintokalusteeseen osaksi keittiötä (2 kuvassa 3.1). Alakaapissa säilytettävä wc toimii myös tukena vierasvuoteen kulmalle sen ollessa käytössä. WC:n käyttö ei vaadi kaapin oven avausta ja esiin vetämistä suurempaa toimenpidettä, suihkun käyttö edellyttää hieman enemmän vaivaa: työtasojen noston sivuun ja suihkuverhon sekä suihkualtaan ns. ylivuotosuojan paikoilleen laitton. Tämä ratkaisu mahdollisti asukkaille oman kylpyhuoneen tuoman vapauden ja mukavuuden arkeen ilman että he joutuivat uhraamaan liikaa arvokasta tilaa (kuva 3.2).

ASUNTOKUNNASTA LYHYESTI

Pariskunta ehti viettää tien päällä yli kolme vuotta kodiksi muuntuneessa pakettiautossa elämäntapamatkailen ja maailmaa tutkien, kunnes 2020 alkuvuodesta pandemia pakotti heidät jättämään ensimmäisen autonsa Marokkoon ja palaamaan Kanadaan. Nyt esiteltävä, uusi pakettiautokoti valmistui heinäkuussa 2020 ja on pariskunnalle jo toinen itselleen muokkaama mikrokoti. Edelliseen versioon nähden sisätiloja on paranneltu ja kokonaisuus on rakennettu kooltaan edellistä isompaan pakettiautoon.⁷⁹

MIKSI PAKETTIAUTO?

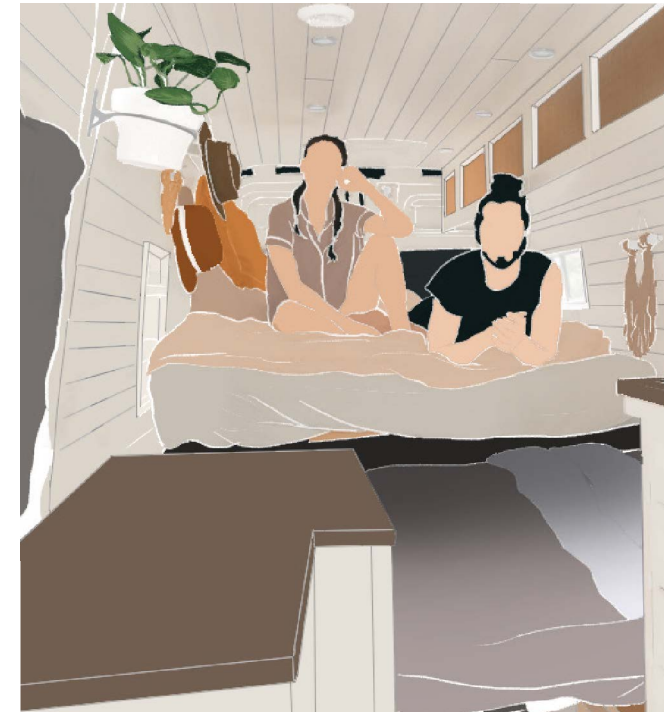
Pariskunnalla on teeyritys, Chaiwala, jonka tuotteita he myivät paikallisille yrityksille Kanadassa. Kun levikki oli tarpeeksi laaja, syntyi päätös lähteä tien päälle. Ajatus oli, että asumukseksi muunnetussa pakettiautossa he välttäisivät lento- ja majoituskulut, mutta pystyisivät jatkamaan työtä yrityksen kasvun ja markkinoinnin eteen. Heidän työnsä on luonteeltaan paikasta riippumatonta ja yrityksen omistajina he pystyivät tämän vapauden turvin panostamaan elämäntapaansa esittelevän YouTube-kanavan ylläpitoon. Ajan mittaa kanavalle ladatuista videoista tuli heille tärkeä tulonlähde.⁸⁰

ELÄMÄNTAPA

Iso osa pakettiautoelämää keskittyy auton ulkopuolelle, pääpainon ollessa uusiin paikkoihin tutustumisessa, luonnossa liikkumisessa ja sosiaalisessa elämässä, kaiken tämän dokumentointia unohtamatta. Matkustellessaan pariskunta näyttää kulttuureihin ja uusiin kohteisiin tutustumisen lisäksi iloitsevan tavatessaan uusia ihmisiä ja tutustuessaan paikallisiin ja muihin reissaajiin. Videoblogeista (kuvattu ennen pandemia-aikaa) näkee, miten iso osa heidän arkeaan ihmisten kohtaaminen ja erilaiset seikkailut matkoillaan ovat. On selvää, että vuosien saatossa elämäntapa on tuonut odottamattomia paineita ja vastoinikäymisiäkin mutta myös mahdollistanut monia hienoja kokemuksia ja tuttavuuksia.⁸¹

Kuva 3.2 Keittiö ja oleskelualue, takana sänky.

Kuva 3.3 Istuinalue muuttuu vierasvuoteeksi.

TILANKÄYTTÖ^{79, 81}

Pienessä tilassa monikäyttöisyys on tärkeää ja kalusteilla tulisi olla useita käyttötarkoituksia. Lähtökohtana suunnittelussa on pariskunnalla ollut oma elämäntapansa ja arkensa toiminnot sekä tottumukset. Tämä näkyy kauttaaltaan tilankäytössä ja paikoin he ovat huomioineet ne tehdyissä ratkaisuissa hyvinkin tarkasti. Esimerkiksi pariskunta istuu mielellään risti-istunnassa, minkä ansiosta ei häiritse jalkatilaa, vaikka ystäviä olisikin kyläilemässä. Oleskelutilan käyttöön tuo joustavuutta irrotettava ja veneistä tuttu *lagun*-pöytä. Sen voi kevyesti työntää sivuun, mikä helpottaa istuutumista ja on myös irrotettavissa kokonaan, mikä mahdollistaa istuinalueen muuttamisen kahden hengen vierassängyksi (kuva 3.3). Tämä oli pariskunnalle tärkeä ominaisuus.

Kuva 3.4 Ulkoapäin ajoneuvo on jätetty lähes ennalleen.

Sängyn osalta muunneltavaa on jalkopääty, joka taittuu päiväksi sohvan selkänojaksi (1 kuvassa 3.1). Näin nukku-matilan koosta ei ole tarvinnut tinkiä, mutta kohtuullisella vaivalla voi siirtyä päiväasetuksesta yöasetukseen, eikä sänky vie aivan niin suurta hukkatilaa päiväsaikaan.

Säilytystilaa on saatu mahdutettua istuimien alle, alakaappeihin sekä pitkään yläkaappirivistöön. Lisäksi sängyn sivuille on rakennettu säilytyslokerot ja sisääntulon askelman tuntumassa on nimenomaan kengille tarkoitettua säilytystilaa (3 kuvassa 3.1). Sängyn alle on jätetty iso, auton takaovien kautta käytettävä säilytystila ”varastoksi / autotalliksi”. Mainittuihin säilytystiloihin on mahdutettu pariskunnan vaatteiden, henkilökohtaisen irtaimiston, työvälineiden ja arjen tarvikkeiden lisäksi myös kaikki tekniikka aurinkopaneelien akuista vesisäiliöihin ja sähkövetoihin sekä vesijohtoihin, lämmitystä ja siihen liittyvää laitteistoa unohtamatta.

Pakettiautoasunto poikkeaa tavanomaisen asunnon mitoituksista kokonsa puolesta sekä rungon muodosta johtuen. Siksi pariskunta on rakentanut itse kaikki kalusteet räätälöidysti paikan päällä. Näin he saivat myös hyödynnettyä kaikkea aiemmissa projekteissaan oppimaansa sekä käyttämiään ratkaisuja haluamallaan tavalla hyödyn-tääkseen jokaisen neliösentin itselleen ja elämäntapaansa sopivasti. Asuntoja koskevat määräykset eivät ulotu pakettiautoihin ja suunnittelu onkin voitu kohdentaa toiveiden ja tarpeiden täyttämiseen määräysten noudattamisen sijaan.

Pariskunta kertoo, että tekniikan asentamisessa ja sijoittelussa on huomioitu turvallisuus ja huoltovarmuus, sekä pidetty huolta, että mahdolliset ongelmat nähdään ennen kuin ne aiheuttavat vaaraa. Turvallisuuteen on kiinnitetty huomiota myös siinä, että auton etuosa on jätetty alkupe-räiseksi ja ikkunoita lisätty maltillisesti, jotta ajoneuvosta ei näe päällepäin sen olevan jonkun koti.

TILANKÄYTÖN KEINOT

- Monikäyttöiset irtokalusteet (pöytä)
- Muunneltavuus (sängynpääty)
- Kylpyhuoneen sovitus yhteen keittiön alakaappiin, saatavilla mutta pääosin pois tieltä vapauttaen paljon sisätilaa
- Sohvat ja sängynalus kauttaaltaan säilytystilaa
- Hukkatilan hyödyntäminen säilytystilaksi (sisääntuloaskelmassa kenkien säilytys, merkitty 3 kuvaan 3.1)

⁷⁹ Youtube-kanavan ”Eamon & Bec” videoesittely pakettiautosta (13.9.2020).

⁸⁰ Ferbrach, Sydney: Podcastin ”My Solo Road” jakso 32. (2020)

⁸¹ Youtube-kanavan ”Eamon & Bec” videot

3.2. Tyyppiesimerkki 2: koulubussikoti ⁸²

ASUKKAAT:

ASUINTILA: n. 25 m²

ASUMUS: 39' vanha koulubussi

SISÄLTÄVÄT TOIMINNOT: 2MH/K/OH/KPH

SIJAINTI: Yhdysvallat

TIEN PÄÄLLÄ: 2018 lähtien

ASUNTOKUNNASTA LYHYESTI

- Vanhemmat ja kaksi kouluikäistä lasta
- Toinen vanhempi lasten kanssa kotona
- Matkustaminen heille tärkeä osa elämäntapaa, samoin ulkoilmaharrastukset kuten kalliokiipeily, vaeltaminen ja yleisesti luonnossa liikkuminen
- Vanhemmat huolehtivat lasten koulutuksesta, monesti kotikoulussa hyödynnetäänkin matkakohteiden tarjontaa

Kuva 3.5 Erämaassa yöpymisen mahdollistaa aurinkopaneeleista saatava sähkö ja bussin oma vesi- ja viemärijärjestelmä.

MIKSI KOULUBUSSI?⁸³

Pariskunta pohti ennen projektin aloittamista useita eri vaihtoehtoja kuten jurttaa, savi- tai olkitaloa, minitaloa sekä täysin omavaraista asumista. Koulubussiin oli yhdistettävissä moni muiden esillä olleiden asumisvaihtoehtojen ratkaisuisista ja yksityiskohdista, joita perhe arvosti. Kalusteet ja laitteet ovat bussissa kiinteästi omilla paikoillaan, ja arjen toiminnot ovat hyvin vastaavat kuin kerrostaloasujalla, joskin erilaisessa, pyörillä liikkuvassa paketissa.

Siirrettävyys: Äidin uralla eteneminen tarkoittaa yleensä perheelle muuttoa, mutta liikkuvan kodin ansiosta perheen ei ole tarvinnut investoida kiinteän asunnon hankintaan.

Pieni tila = pieni energiankulutus = pienet kulut

Resurssihukka vähenee ja elämiskustannukset ovat alhaiset, minkä ansiosta perhe voi matkustaa enemmän. Vanhemmilla on tavoitteena eläköityä varhain ja alhaiset asumiskustannukset tukevat tätä päätöstä. Samalla perheen isän on helpompi jäädä kotiin lasten kanssa äidin tehdessä töitä, sillä he eivät tarvitse kahden palkkatuloja.

DIY eli tee-se-itse-mentaliteetti: pariskunta rakastaa projekteja ja bussissa asuinrakentamisen ”ärsyttävät säädökset” eivät sitoneet heitä.

Joustavuus: halutessaan perhe voi olla irti sähkö- vesi ja viemärijärjestelmistä, hyödyntää niitä tai jotain näiden väliltä milloin tahansa (kuva 3.5)

ARKI

Bussiin on mahduttettu kaikille sängyt, kylpyhuone ja wc, keittiö ja olohuone sekä säilytystilaa ja ”ohjaamo”. Pyörillä liikkuvan kodin ansiosta perheellä on harrastamiseen paremmat mahdollisuudet. He voivat esimerkiksi kokeilla kiipeilykohteita rajoittumatta vain tietyille alueelle ja joutumatta ajamaan edestakaisin. Samalla kotiopetukseen tarjoutuu erilaisia vierailuvaihtoehtoja, kuten luonnonpuistoja ja museoita.

Kuva 3.6 Ikkunoiden ansiosta tila on hyvin valoisa.

⁸² Youtube-kanavan ”Tiny Home Tours” (22.3.2019) videoesittely bussista tekstin päälähteenä.

⁸³ Deliberate Life Adventure -blogi (vanha), osio ”About Us and The Bus”

TILANKÄYTTÖ ⁸²

Tilojen ryhmittely on tehty bussin rungon ehdoilla, arjen käytännöllisyyttä silmällä pitäen: eniten käytetyt ja luonteeltaan ”julkisemmat” tilat eli oleskelutila ja keittiö on sijoitettu sisäänkäynnin tuntumaan (kuva 3.6). Niitä seuraavat kylpyhuone, lasten punkat ja säilytyskomero, joka sisältää muun muassa vaatteita, kirjoja ja leluja. Koulubussin takaosassa on vanhempien sänky eli makuuhuone. Perheen arki painottuu ulkona olemiseen ja yhdessäoloon arjen askareiden lomassa eivätkä he siksi halunneet tuhata vähäiä neliöitä rajaamalla sängyjen yhteyteen varsinaista oleskelutilaa kulkuväylää enemmän. Lasten punkat eli kerrossänky on mitoitettu normaalia kapeammaksi: näin saatiin mahtumaan sopiva kulkuväylä ilman, että kulku kylpyhuoneeseen on liian ahdas (kuva 3.7). Samoin itse kylpyhuone eli suihku ja wc ovat hyvin kompakteja mutta riittävän tilavat perheen tarpeisiin.

Kulkuväylä makuutiloihin jatkuu yhtenäisenä koko bussin läpi. Näin liikkuminen sisätiloissa on helppoa ja ajoturvallisuutta ajatellen painokuormaa on saatu jaettua tasaisesti. Olohuoneessa on kiinteää sohvia vastapäätä askartelu-, ruoka- ja työpöytänä toimiva taso, jonka vieressä on pieni puulämmitteinen kamiina (kuva 3.8). Kamiina riittää koulubussiasunnon lämmittämiseen ja on samalla tunnelmaa tuova elementti. Koulubussiasunnossa on kiinteät istuimet, alimman punkan sekä vanhempien sängyn alustila hyödynnetty tekniikan tai käyttötavaran sekä vaatteiden säilytykseen. Lisäksi tilava, taitto-ovella varustettu säilytyskomero tuo tarvittua lisäsäilytystilaa juuri makuutilojen yhteyteen.

Ruuanlaitto on perheelle tärkeää. Keittiössä on kaikki tavanomaiset keittiökoneet- ja varusteet: jääkaappi, liesiuni ja tiskiallas, jonka sijoittaminen keittiön nurkkaan jätti tilaa myös työtasolle.

Kuva 3.8 Tila riittää hyvin lasten puuhasteluun.

⁸² Youtube-kanavan ”Tiny Home Tours” (22.3.2019) videoesittely bussista tekstin päälähteenä.

Kuva 3.7 Käytävätilan määrä on minimoitu.

Alakaapeissa on niin paljon säilytystilaa, että yläkaapit jätettiin kokonaan pois, mikä tekee tilasta valoisan ja avaran. Alkuperäiset ikkunat säästettiin ja mittojen mukaan tehdyt verhot takaavat yksityisyyden sekä keinon säättää tilan valoisuutta ja sisälämpötilaa sään mukaan. Tilojen jäsentely auttaa tuomaan tuntua väljyydestä ja tässä ikkunat ovat myös avuksi. Tosin perheen kertoman mukaan ikkunat ovat lämmöneristystä ajatellen seinärakenteen heikko kohta. Bussin ohjaamoa ei ole rajattu asuintilasta erilleen, mikä visuaalisesti laajentaa oleskelualueutta aina koulubussin tuulilasiin asti.

TILANKÄYTÖN KEINOT

- Lasten kiinteät, normaalia kapeammat kerrossängyt
- Keittiön altaan sijoitus vinosti nurkkaan säästää tilaa
- Säilytystä kiinteiden penkkien ja sängyjen alla
- Makuutiloissa lattiapinta-ala varattu sängyille, vain minimimäärä liikennetilaa
- Neliöt kohdennettu keittiöön ja oleskeluun, eli tiloihin joissa vietetään valtaosan hereillä oloajasta
- Kylpyhuoneessa on kaikki tarvittava, mutta mitoitus on aivan minimi, ei täytä esteettömyysmääräyksiä
- Irtaimisto on karsittu minimiin, jotta kaikki urheiluvälineet mahtuvat eli asumus on räätälöity oman elämäntavan mukaiseksi

3.3. Tyypiesimerkki 3: purjevenekoti

ASUKKAAT:

ASUINTILA: n. 35 m²

ASUMUS: 17,5 metrin Swan 57 s/y Panacea

SISÄLTÄVÄT TOIMINNOT: 3 MH/K/R/OH/2 KPH

SIJAINTI: Lähtö oli Turkista, päämäärä purjehtia maail-

man ympäri, 75 maassa vierailen, kuudessa vuodessa

MATKALLA: 06/2016 - 10/2020

ASUNTOKUNNASTA LYHYESTI⁸⁴

- Vanhemmat ja kolme lasta, matkan aikana iät 3-12 v
- Suunnitelma on, että pidempien pysähdysten aikana lapset osallistuvat opetukseen paikallisissa kouluissa
- Lisäksi lapset käyvät kotikoulua vanhempien johdolla
- Veneen ostamiseksi vanhemmat myivät kesämökin ja ennen matkaanlähtöä kauppasivat myös omakotitalonsa
- Covid-19 muutti perheen suunnitelmia, ja he palasivat lokakuussa Suomeen odottaen tilanteen paranemista⁸⁵

Kuva 3.9 Maailmanympärimatkaa tehneen purjevenekodin arkeen mahtui upeita maisemia.

MIKSI PURJEVENE?

Vanhemmat ovat hyvin kokeneita purjehtijoita: he ovat olleet yhdessä yli 20 vuotta ja purjehtineet koko sen ajan. Maailman ympäri purjehtiminen on ollut pitkäaikainen unelma ja ensimmäisen lapsen jo synnyttyä he alkoivat miettiä, miten unelman toteutus todella onnistuisi, perhetilanne huomioiden. Matkaanlähtö oli iso päätös niin taloudellisesti kuin myös sosiaalisesti: täytyi huomioida työssäkäynti, lasten koulunkäynti, harrastukset sekä ystävät ja sukulaiset. Matkaa suunniteltiin ja valmisteltiin useita kuukausia, yhteensä yli vuosi.⁸⁶

Mahdollistunut elämäntapa ja sen mukanaan tuomat ainutlaatuiset kokemukset sekä elämykset ja pitkäaikaisen unelman toteuttaminen olivat ne suurimmat plussat, jotka sinetöivät päätöksen lähteä matkaan. Tärkeä osa matkaa onkin, että perhe pääsee näkemään eri kulttuureita, tapaamaan ihmisiä ympäri maailman sekä kokemaan tavalista arkea eri maissa (kuva 3.9). Etenkin lapsille autenttinen kokemus kohdemaista antaa enemmän, kuin vain niistä lukeminen ja kuvien katsominen koulukirjoista.⁸⁴

Vanhemmat uskovat, että elämä on paras opettaja, mutta rinnalle tarvitaan yhteistyötahoja omistautuneiden vanhempien ja teknologian muodossa. Teknologialla ja digitaalisilla opetusvälineillä onkin iso rooli vanhempien koulutusvision onnistumisessa. Sille onkin omistettu oma osio blogissa, jossa vanhemmat kuvaavat koulutusvisiotaan ja toimiaan tarkemmin.⁸⁴

ARKI

Veneessä eläminen tuo arkeen oman ulottuvuutensa, etenkin kun kyseessä on purjevene ja matkantekoa on noin kuudesosa ajasta. Viidelle ihmiselle 35 m² ei ole paljon, vaikkakin erillisiä tiloja veneessä löytyy useita, toisin kuin vastaavan kokoisessa asunnossa. Kaikki tilat ja varusteet ovat kiinteitä, eli aikaa ei arjessa kulu vaikkapa vuodesohvan muuntamiseen sängyksi tai huonekalujen siirtelyyn eri toimintojen mahdollistamiseksi. Oleilulle, nukkumiselle ja arkiaskareille on omat tilansa. Pohjakuviin perusteella tilat on jaettu toimivasti arjen askareiden helpottamiseksi. Tämä onkin pienten lasten kanssa todella tärkeää. Ison osan päivistä vene on ankkurissa, jolloin ympärillä aukeava maailma on kuin heidän pihansa, tuoden tilaa ulkotoiminnoille ja tutkimusretkille.⁸⁶

TYÖ JA KOULU

Lasten koulutus oli jo matkan suunnittelun alkaessa itseltään selvä prioriteetti vanhemmille. Suomesta ei ollut valmista konseptia heidän tilanteeseensa, joten he alkoivat itse tutkia vaihtoehtoja ja etsiä yhteistyökumppaneita. Vanhemmat lapsineen olisivat ikään kuin koehenkilöinä purjeveneasunnossa tehtävän etäopetuksen tutkimuslaboratoriossa. Vanhemmat halusivat kokeilla uusia tapoja lastensa opettamisessa, ilman varsinaisia luokahuoneita tai tiukkaa lukujärjestystä. Matkan aikana vanhemmat keskittyvät pääasiassa arjen sujuvuuteen ja lasten koulutukseen sekä tekevät jonkin verran etätöitä.^{84, 86}

TILANKÄYTTÖ⁸⁷

Tilaratkaisuihin ja oman asumisen tavan tukemiseen liittyvät valinnan ja priorisoinnin mahdollisuudet on käytännössä käytetty venettä valitessa. Lähtökohtana veneen valinnassa oli perheen lähtötilanne ja toivottu elämäntapa, tottumukset sekä arjen toiminnot: perhe on viisihenkinen, lapset kasvavat ja suunnitelmalla on useita vuosia kestävä purjehdus. Liian ahdas tila melko nopeasti kostaantuu arjessa, toisaalta taas purjeveneet ja niiden ylläpito itsessään eivät ole edullinen tai huoltovapaa investointi. Vene vaatii miehistöä kulkeakseen ja huomioitava onkin, että perheessä lapset ovat etenkin matkaan lähtiessä olleet sen verran pieniä, että varsinaista miehistöä ovat vain vanhemmat. Jokaisen veneen tarkat yksityiskohdat määrittävät sen, miten juuri kyseinen purjevene on operoitavissa. Pääsääntöisesti voisi sanoa, että pienempi vene on kahden hengen paremmin hallittavissa ja isommalla saa pelivaraa merenkäynnin ja sään tuomiin haasteisiin. Veneen koko voi vaikuttaa osin myös siihen, mihin sillä voi purjehtia: suuremmalle veneelle voi jokin väylä olla liian matala tai kapea ja pienelle taas turhan riskialtis.

Tyypiesimerkin purjeveneasunnossa neliöt on keskitetty niihin tiloihin, joita perhe arjessaan eniten käyttää, eli ruokailuun, keittiöön ja oleskeluun. (kuva 3.10 ja 3.11) Nukkumasopet ovat kiinteitä ja kompakteja, kuten kylpyhuoneetkin: rajallista tilaa ei ole käytetty tuhlaillen. Viisihenkisessä perheessä kaksi erillistä kylpyhuonetta on hyvinkin tarpeen ja niiden sijainti nukkumatiilojen välittömässä läheisyydessä on käytännöllinen myös tavaroiden säilytystä ajatellen.

Säilytettävää tarpeistoa on tavanomaisen irtaimiston lisäksi niin veneen käyttöön, huoltoon kuin korjaamiseenkin sekä hätätilanteiden varalle. Osa purjehdustarpeistosta säilytetään tiloissa, joihin on

Kuva 3.10 Oleskelutilaan mahtui koko perhe.

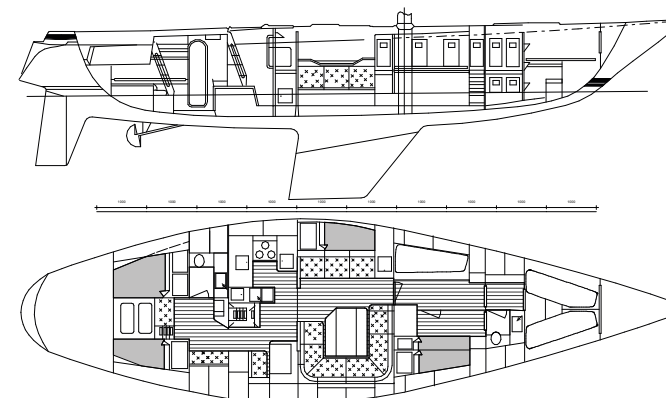
käynti veneen ulkopuolella olevien luukkujen kautta. Kyseisiä tiloja voi tilanteen tullen käyttää myös muuhunkin säilytykseen. Ulkotilat tuovat sään salliessa paljon lisää elintilaa asuntokunnalle, terrassin tai parvekkeen tapaan. Kuten esimerkin veneille on tyypillistä, niin tasoja kuin istuimiakin hyödynnetään esimerkiksi tekniikan, käyttötavaran, ruoan ja vaatteiden säilytykseen. Kiinteää säilytystä on sijoitettu myös veneen rakenteiden yhteyteen, kuten lattian alle ja teknisten tilojen lomaan. Nämä on hyödynnetty siten, että arjessa asioilla on omat loogiset paikkansa ja käyttö mahdollisimman vaivatonta.

Lapsiperheen arkea ja edesauttaa siisteyden ylläpito, joka vapauttaa aikaa askareista yhdessäoloa. Huolellinen suunnittelu ja etukäteisvalmistelu on ollut tärkeää mukaan otettujen varusteiden ja muun tarpeiston osalta, mutta ehkä vielä tärkeämpää on ollut näiden taustalla käyty perusteellinen läpikäynti perheen todellisista tarpeista ja prioriteeteista matkan aikana. Tämä on mahdollistanut eri skenaarioihin valmistautumisen etukäteen, jolloin valinnanvapaus ja mahdollisuus on säilytetty ja pystytty hyödyntämään.

TILANKÄYTÖN KEINOT

- Tilan muotoa hyödyntävät säilytystilat rakenteisiin liittyen (esim. lattian alla, teknisten tilojen yhteydessä)
- Tilan muodon hyödyntäminen toimintoja sinne sovittaessa
- Istuimien käyttö säilytykseen
- Käytävätilan minimointi (esim. läpikuljettavat tilat)
- Kompaktit kylpy- ja makuuhuoneet
- Huolellinen etukäteisvalmistelu oman asuntokunnan elämäntavan ja tilanteen soveltamiseksi asumukseen

Kuva 3.11 Tilankäyttö on purjeveneessä tehokasta.

⁸⁷ Sail For Good -verkkosivut, erityisesti osiot Crew, Yacht ja Education

⁸⁴ Sail For Good -verkkosivut, erityisesti osiot Crew, Yacht ja Education

⁸⁵ Sail For Good suomenkielinen blogi Tumblissa, päivitys 4.9.2020

⁸⁶ Yle Areena, Puheen Ilta. Vuolteenaho, Salla: Maailmanmatkaa: "Me haluamme olla tutkimuslaboratorio"

4. Vertailu

Aiemmin kuvaamani mukaisesti poimin kustakin esittelystä tyyppiesimerkistä tilankäyttöisiä keinoja, joita kohteen asuntokunta oli hyödyntänyt arjen laatua parantaakseen tai asumusta asumisen ja elämisen tapaansa sopeuttaakseen. Näitä poimintoja vertasin kontrollitapaukseen. Vertaaminen tarkoittaa tyyppiesimerkkien peilaamista kontrollitapaukseen, niin saatavilla olleesta sanallisesta ja kuvallisesta aineistosta saatujen perustietojen kuin myös analyysityökalun avulla poimittujen tilankäytön keinojen osalta. Olen jokaisen esimerkin kohdalla lyhyesti todennut myös itse asumuksen antamien reunaehtojen vaikutuksen. Havainnot on jaoteltu analyysikehikon neljään kategoriaan: arki, elämäntapa, tilankäyttö ja tilankäytön keinot. Olen kiinnittänyt huomiota niin tilallisiin ja toiminnallisiin seikkoihin kuin myös arjen sujuvuuteen ja asuinkunnan mahdollisuuksiin mukauttaa asumustaan jatkossa.

4.1. Tyyppiesimerkki 1: pakettiautokoti versus kerrostaloasunto

Tyyppiesimerkin pakettiautokodissa asuu vain kaksi aikuista kontrollitapauksen kahden aikuisen ja pienen lapsen (ikä alle 5 vuotta) sijaan. Tällä on luonnollisesti vaikutusta tilankäyttöön ja -tarpeisiin, jotka tuon esille vertailun kuluessa. Asumuksessa on neliöitä huomattavasti vähemmän kuin kontrollitapauksen asunnossa (7,5 m² vs. 31 m²), mikä heijastuu hyvin suoraviivaisesti sen tilankäyttöön.

ARKI

Tilan rajallisuus ja monikäyttöisten kalusteiden avulla eri toimintojen sijoittaminen eri aikaisesti käytettäväksi samaan sijaintiin tekevät pakettiautokodin arjesta kontrollitapauksen yksiötä vaivalloisempaa. Tarkastelemieni esimerkkien perusteella tyyppiesimerkkiä tilallisesti vastaavaa asumusta ovat onnistuneesti asuttaneet myös pienten (alle 5 v) lasten vanhemmat, joskin pienin muutoksin, kuten lisäten lapselle oman sängyn, istuimen turvavöineen sekä tilaa leluille.⁸⁸ Esittelemääni tyyppiesimerkin kohteeseen olisivat näistä muutoksista istuimen lisääminen paikallaan, mikäli asutokunnassa olisi myös pieni lapsi. Toinen vuode ja säilytystilaa heiltä jo löytyykin. Pikkulapsiarkea ajatellen helpottava yksityiskohtia on myös se, että he ovat sisällyttäneet asumukseen wc:n ja suihkun. Niiden käyttö itsessään vaatii enemmän vaivannäköä esiin ottamisineen ja asetteluineen, kuin kontrollitapauksen erillisen kylpyhuoneen käyttö. Yksityisyyden puute suihkua tai wc:tä käyttäessä ei tapausesimerkin pariskunnalle heidän sanojensa mukaan ole ongelma, mutta moni ehkä valitsisi mieluummin kontrollitapauksen tapaan näiden toimintojen suorittamisen erillisessä tilassa suljetun oven takana. Kahden aikuisen olisi suhteellisen helppo selviytyä myös julkisten saniteettitilojen varassa, mutta vastaavaa ei voisi edellyttää pieneltä lapselta. Vaatehuollon ja siivouksen ylläpito vaatisivat myös luultavasti enemmän, tai olisivat vielä suuremmassa roolissa, koska pesu- tai tiskikonetta ei asumukseen mahdu. Kontrollitapauksessa kylpyhuoneeseen mahtuu pesukone, ja sen lisäksi käytettävissä ovat myös taloyhtiön tilat, jotka yleensä sisältävät pesulan ja kuivaustilat. Mikäli tyyppiesimerkin tapauksessa vaatteiden ja muiden tekstiilien käsinpesu esimerkiksi tiskialtaassa ei houkuttele, edellyttävät vastaavat toiminnot maksullisten pesulapalvelujen käyttöä.

ELÄMÄNTAPA

Pakettiautokodin valinneilla asutokunnilla kodin liikkuvuus on usein yksi tärkeimpiä tekijöitä asumismuodon päätöksen takana. Tyyppiesimerkin asukkaat näkevät mahdollisuuden vaihtaa sijaintia positiivisena ja se on mahdollistanut heille täysipäiväisen matkailun, joka on heidän yhteinen intohimonsa.

⁸⁸ YouTube-kanavan *This Roaming Home* video *VAN TOUR [Family Of Four Vanlife & Our Tiny Home On Wheels] (2020)*

Uusiin kohteisiin ja ihmisiin tutustuminen on luonteva osa liikkuvaa elämäntapaa toisin kuin paikkaan sidotussa asunnossa. Pakettiautokotiin liittyvän elämäntavan kääntöpuoleksi voi sanoa turvallisuuteen ja sen tunteeseen liittyvät seikat. Kohdemaasta riippuen automurrot voivat olla yleisiä ja koska kyseessä ei ole vain kulkuväline vaan myös koti ja työtila, on murtovarkauteen varautuminen sitäkin tärkeämpää. Huolellinen yöpymispaikan valitseminen ja erilliset turvajärjestelmät ovat eräitä tapoja lisätä turvallisuudentunnetta. Pakettiautokodin asukkaat ovat kiinnittäneet näihin asioihin entistä enemmän huomiota jouduttuaan murtovarkaiden uhriksi 2019 syksyllä. Vaikka sosiaalinen media ja sinne jaettu sisältö omasta elämästä ja elämäntavasta on heille yksi tulonlähde, huomioivat he sen osalta myös turvallisuuden, eivätkä jaa esimerkiksi turvajärjestelmiinsä liittyviä yksityiskohtia.⁸⁹ Vaikka kontrollitapauksen kerrostaloasukkaankin kannattaa noudattaa varovaisuutta ja jakaa kodistaan tietoja sosiaalisessa mediassa harkiten, niin kiinteät seinät ja ovet tuovat turvallisuudentunnetta asumiseen.

Matkailun ollessa elämäntapa voi pakettiautokodin asukkaalla olla hankala tilanne edessään, jos kolarin tai teknisen vian takia ajoneuvo pitäisikin jättää pitkäksi ajaksi korjaukseen. Nopealla aikataululla voi olla ongelmallista saada asuminen ja liikkuminen järjestettyä korjauksen ajaksi. Lisäksi suunniteltuja aikatauluja tai sovittuja tapaamisia voi joutua perumaan tai aikatauluttamaan uudelleen. Kerrostaloasujalla auton jättäminen korjaukseen ei hankaloita asumista, mutta voi olla ongelmallista erimerkiksi työmatkojen osalta. Koska pakettiautokodit eivät ole aivan tavallinen tapa asua, voi maakohtaisesta lainsäädännöstä riippuen olla hyvinkin vaikeaa saada asumiseen liittyen vakuutuksia, toisin kuin kontrollitapauksen asuntoon. Vesi-, viemäri ja sähköjärjestelmien ulkopuolella asumisesta aiheutuu myös omat haasteensa. Omasta suihkusta ei ole iloa, mikäli vesivarasto on käytetty ja harmaavesien käsittelystä tulee huolehtia. Myös kodin jätteiden käsittely on ratkaistava tapauskohtaisesti kulloisenkin asuinpaikan mahdollistamalla tavalla. Lisäksi sähkön ja veden saatavuuteen ja käyttöön liittyvät kodinhoidolliset yksityiskohdat, kuten pyykinpesu, vaativat etukäteissuunnittelua toisin kuin kontrollitapauksen paikallaan pysyvässä kodissa. Toisaalta pakettiautokodin asutokunnalla investointi aurinkopaneeleihin voi etenkin aurinkoisissa maissa matkaillessa auttaa pienentämään hiilijalanjälkeä ja tuoda vapautta matkareittien suunnitteluun.

TILANKÄYTTÖ

Tyypiesimerkin asutokunta on itse rakentanut asumuksensa tyhjään pakettiautoon, minkä ansiosta heillä on tarkka käsitys siitä, miten kokonaisuus on järjestetty. He osaavat myös hyvin arvioida, minkälaisia muutosmahdollisuuksia heillä on, ja minkälaista työtä mikäkin muutos vaatisi. Toisin kuin kontrollitapauksen kohdalla, he voivat itsenäisesti suunnitella ja toteuttaa muutostöitä asumuksessaan. Tämä on hyvin positiivista, sillä vaikka he ovat itse suunnitelleet tilan ja toiminnot omiin tarpeisiinsa ja elämäntapaansa sopivaksi, voi ajan mittaa tilanne muuttua. Kontrollitapauksen asunnossa ei ainakaan isompaa remonttia voi itsenäisesti lupaa kysymättä toteuttaa, sillä luvussa 1.1 todetun mukaisesti osakkaan on ilmoitettava taloyhtiölle kirjallisesti remontista aina etukäteen, jos se voi vaikuttaa esimerkiksi yhtiön vastuulla olevaan huoneiston osaan tai toisen osakkeenomistajan osakehuoneiston käyttämiseen.⁹⁰

TILANKÄYTÖN KEINOT

Tyypiesimerkkikohteessa rajallista tilaa on maksimaalisesti hyödynnetty monikäyttöisten kalusteiden, harkitusti sijoitetun säilytystilan ja sängynpäädyn muunneltavuuden avulla. Kuten kontrollitapauksen perhe, myös pakettiauton asutokunta pyrki rajoittamaan kotiin hankittavien tavaroiden määrää. Kontrollitapauksen kodissa huonekalut on valittu harkiten, jotta käyttömukavuus on hyvä ja riittävä kulkutila säilyy. Vastaavaa periaatetta voisi sanoa pakettiautokodissa toteutettaneen mitoitettaessa kutakin kalustetta, esimerkiksi taittuvaa sängynpäätyä suunnitellessa. Kontrollitapauksen kerrostaloyksiossä

asunnon sisätilat ovat pääasiallisesti asumiseen riittävät eikä huono sää juuri vaikuta asumismukavuuteen. Pakettiautokodissa huonon sään vaikutus on suurempi, etenkin jos sen vuoksi täytyy ovet pitää kiinni. Pakettiautokodin sisätilat voivat kahta useammalle perheenjäsenelle nopeasti tuntua ahtaalta, toisaalta kodin liikkuvuus mahdollistaa tietynlaista optimointia myös sään suhteen.

4.2. Tyypiesimerkki 2: koulubussikoti versus kerrostaloasunto

Tyypiesimerkin koulubussikodissa asuu kaksi aikuista ja kaksi kouluikäistä lasta kontrollitapauksen kahden aikuisen ja pienen lapsen (ikä alle 5 vuotta) sijaan. Asumuksen neliömäärä on kontrollitapausta pienempi (25 m² vs. 31 m²) mutta jo lähempänä kuin esimerkiksi pakettiautokodin kohdalla. Tämä on mahdollistanut useampia sijoitettujen toimintoja ja suuremman tilavarauksen kullekin toiminnolle.

ARKI

Arki koulubussikodissa on yllättävän samanlaista kuin kontrollitapauksen kerrostaloasunnossa, joskin tiettyjen toimintojen osalta hieman enemmän vaivannäköä vaativaa. Koulubussikodissa yhdistyi moni tyypiesimerkin asukkaiden toivelistalla ollut seikka, joista yksi tärkeimpiä oli kodin liikkuvuus. Mahdollisuus vaihtaa kodin sijaintia oli asukkaille merkittävä positiivinen ominaisuus, sillä se mahdollisti heille tärkeitä arjen tekijöitä, kuten kiipeily- ja patikointiharrastuksiin paneutumisen sekä liikkuvaan työhön liittyvät edut. Pyörillä liikkuvaksi asunnoksi koulubussikoti on kokoluokaltaan suurimpia ja arjen toimintojen kannalta se on sisätiloiltaan hyvin samanlainen kuin kontrollitapauksen asunto. Käytännön eroja toimintojen suhteen kuitenkin löytyy, koulubussikodissa esimerkiksi vesi-, viemäri ja sähköjärjestelmien ulkopuolella asumisesta aiheutuu haasteita. Kuten pakettiautokodissa, pyykinpesu ja kodin jätteiden käsittely on ratkaistava tapauskohtaisesti kulloisenkin asuinpaikan mahdollistamalla tavalla. Samoin sähkön ja veden saatavuuteen ja käyttöön liittyvät kodinhoidolliset yksityiskohdat, kuten kodinkoneiden käyttämä sähkö ja tiskaamisen ja suihkussa käynnin viemä vesimäärä vaativat etukäteissuunnittelua. Toisin kuin kontrollitapauksen paikallaan pysyvässä kodissa, kompostoiva wc ja rajallinen vesivarasto vaativat viikoittaista ylläpitoa ja veden osalta säästeliästä käyttöä. Perhe investoi aurinkopaneeleihin, joiden määrä takaa heille riittävän määrän sähköä ja vapautta arkeen.

Bussin koosta johtuen reittivalintoja ja pysäköintipaikkoja tulee suunnitella etukäteen. Kuten kontrollitapauksessakin, itse asumus on perheelle pysyvä koti, vaikka onkin liikuteltavissa. Liikkeellä olo kuitenkin tarkoittaa, että asutokunta joutuu välillä hakemaan ja pohtimaan yöpaikkaa, sillä kaikkialla ei saa tai tunnu turvalliselta pysäköidä. Turvallisuus on tyypiesimerkin perheelle tärkeää, ja he pitävät huolta, että heidän bussiltaan poissa ollessaan kaikki on turvallisesti lukittu ja esimerkiksi tikkaat, joilla pääsee bussin katolle huoltamaan aurinkopaneeleja, ovat kätkeytyneenä bussin alaosan säilytystilaan. Vastaavasti kuten pakettiautokodin kohdalla, on huoli auton hajoamisesta, korjauksen aikaisista asumisratkaisuksista sekä murtovarkaista aiheellinen ja edellyttää tilanteisiin varautumista. Kontrollitapauksen asunnossa ei vastaavista seikoista tarvitse oven lukitsemisen lisäksi juuri huolehtia.

ELÄMÄNTAPA

Asumistavan tuomat säästöt mahdollistavat tyypiesimerkin perheelle matkustamisen ja heidän toivomansa elämäntavan, jossa perheen kanssa vietetty aika ja rakkaat harrastukset patikointi sekä kiipeily ovat keskiössä. Liikkuva koti mahdollistaa niiden suhteen paljon, kun kohteisiin ei täydy ajaa edestakaisin vaan he voivat pysäköidä kotinsa suoraan sopivalle sijainnille. Turhan ajamisen minimointi on myös ympäristön kannalta hyvä. Kontrollitapauksen asunnosta retki esimerkiksi luonnonpuistoon tarkoittaisi juuri ajamista kotoa kohteeseen ja takaisin, tai erillisen majoituksen varaamista kohteesta. Kiinteä osa koulubussikodin

⁸⁹ YouTube- kanavan *Eamon & Bec* video *LIFE AFTER VAN BREAK-IN (safety in Barcelona) (2019)*

⁹⁰ Asunto-osakeyhtiölaki 22.12.2009/1599, luku 5, 2 § Ilmoitus muutostyöstä

asuntokunnan elämäntapaa on lasten kotiopetus, josta vanhemmat huolehtivat. Eri oppiaineiden kirjoille on varattu oma tilansa ja ympäristön vaihtumista hyödynnetään esimerkiksi tekemällä opetusretki paikan päälle sopivien kohteiden osuessa kohdalle.

TILANKÄYTTÖ

Koulubussikoti poikkeaa kontrollitapauksen asunnosta pohjaratkaisun osalta lähinnä runkonsa kapeudella, joka on ohjannut tilasuunnittelua ja luonut melko tarkat raamit toimintojen sijoittamiselle. Tilankäyttö on maksimoitu keskikäytävän kummallekin puolelle sijoitetuilla kalusteilla. Perhe on itse rakentanut asumuksensa vanhaan koulubussiin, olemassa olleita taitojaan syventäen ja uusia tarpeen mukaan opetellen. Aukkaat ovat siten mahdollisten tulevien kodin muutostöiden osalta pääosin omavaraista ja pystyvät muokkaamaan asumustaan tarpeidensa ja toiveidensa mukaan. Heidän kohdallaan kodin tilasuunnittelua tai toteutuksia ei juuri ole säädöksiin tai määräyksiin rajattu, toisin kuin kontrollitapauksen kerrostaloyksiossä. Koulubussikodin keittiö vastaa pääpiirteissään kontrollitapauksen keittiötä mutta kylpyhuoneessa neliöistä on tingitty, jotta se on saatu sovitettua pitkään ja kapeaan runkoon. Kylpyhuonetta vastapäätä sijoitettu lasten kerrossänky on myös erikoismitoitettu hieman kapeammaksi, jotta kulkutilaa jäisi riittävästi.

TILANKÄYTÖN KEINOT

Vanhaa koulubussia valitessaan perheen vanhemmilla oli tarkat kriteerit halutuista ominaisuuksista. Teknisten ominaisuuksien lisäksi heille oli tärkeää säilytystilan määrä ja sitä heidän bussissaan onkin sisätilan lisäksi myös bussin alla, ulkosivulta avattavien luukkujen takana. Hieman vastaava tilanne on kontrollitapauksen perheellä, jolla on taloyhtiön irtainvarasto käytössään. Näissä asunnon ulkopuolisissa säilytystiloissa asuntokunnat säilyttävät hyvin saman tyyppisiä asioita, esimerkiksi harvemmin tarvittavia työkaluja ja vuodenaikasadonaisia tavaroita. Sisätiloissa tilankäyttöä on koulubussikodissa maksimoitu asumukseen yksilöidyllä kalustemitoituksella, monikäyttöisillä kalusteilla ja tinkimällä toissijaisten tilojen neliöistä, jotta ne on saatu keskitettyä tärkeimpiin eli keittiöön ja oleskelutilaan. Kapean runkoleveyden ehdoilla on mitoitettu oleskelutilan kiinteä sohva, joka sisältää esimerkiksi kodin sähköjärjestelmän tarvitsemaa tekniikkaa. Sitä vastapäätä oleva pöytä sopii monenlaiseen käyttöön aina askartelusta koulutehtävien tekemiseen, ruokailuun ja työskentelyyn. Kontrollitapauksen asunnossa asuntokunta hyödynsi keittiönsä pöytää vastaavalla tavalla myös esimerkiksi työpöytänä. Koulubussikodissa keittiöstä on jätetty yläkaapit pois, sillä asumusta rakentaessa perhe totesi säilytystilaa olevan riittävästi ilman niitäkin ja tilan tuntuva siten avarammalta. Koulubussikodin runkoa molemmin puolin kiertävät nauhamaiset ikkunat pääsevät näin oikeuksiinsa, ja valoisuus sekä kolmeen suuntaan avautuvat näkymät saavat tilan tuntumaan suuremmalta. Kontrollitapauksen asunnossa ikkunat avautuvat vain yhteen suuntaan ja niiden ala jää vähäisemmäksi, mutta vaaleilla pinnoilla on edesautettu luonnonvalon avartavaa vaikutusta.

Keittiökalusteet sijoitettiin koulubussikotiin harkiten, ja työtason määrää maksimoitiin tiskialtaan sijoituksella nurkkaan hieman vinoon. Altaan taakse hankalasti hyödynnettävään kulmaan jäi juuri oikean kokoinen tila vesisäiliöön liitettylle vedenpuhdistusjärjestelmälle, jonka ansiosta perhe voi tarpeen tullen täyttää vesivarantonsa myös luonnonvesistä. Yhteensä työtasoa on enemmän kuin useissa vastaavan kokoisissa asunnossa. Kontrollitapauksen asunnossa keittiön kiinteisiin huonekaluihin tai laitteisiin ei ole tehty mainittavia muutoksia, mutta vuosien varrella on seinälle kokeiltu erilaisia hyllyjä ja säilytyskalusteita asuntokunnan säilytystarpeisiin. Yhteistä asuntokunnille on niin keittiötarvikkeiden kuin muunkin omaisuuden osalta maininta tarpeettomasta tavarasta eroon pyrkimiseen, kuitenkin tärkeät muistoesineet säästään. Kylpyhuoneita verratessa korostuu koulubussikodin tiukka mitoitus: liukuoven takana on kompostoiva wc ja sen edessä pieni, korkeareunainen metalliamme. Amme on alkuperäiseltä käyttötarkoitukseltaan karjan juoma-allas, mutta mitoitukseltaan koulubussiin ammeeksi sopiva. Tilan koko sanelee myös käynnin vanhempien makuutilaan eli bussin perällä sijaitsevaan korkeaan parisänkyyn. Sinne

kuljetaan kapeasta välistä käytävän päässä, jakkaraa askelmana käyttäen. Kontrollitapauksessa alkuvia ei ole rajattu huoneesta erilleen ja sinne sijoitettuun sänkyyn pääsee helposti.

4.3. Tyypiesimerkki 3: purjevenekoti versus kerrostaloasunto

Tyypiesimerkin purjevenekodissa asuu kaksi aikuista ja kaksi kouluikäistä lasta, sekä yksi pieni lapsi kontrollitapauksen kahden aikuisen ja pienen lapsen (ikä alle 5 vuotta) sijaan. Suuremmalla perhekoolla on luonnollisesti vaikutusta tilankäyttöön ja -tarpeisiin, jotka tuon esille vertailussa.

ARKI

Arki purjevenekodissa ei ole aivan yhtä vaivatonta kuin kontrollitapauksen asunnossa ja lisäksi siinä on omat huomioitavat erityispiirteensä. Kerrostaloasunnon vaihto tai hankinta ei edellytä vastaavaa valmistautumista kuin mitä purjevenekodissa asuvan perheen vanhemmat kuvasivat tehneensä ennen matkaan lähtöä. Tosin valmistelut eivät juurikaan keskittyneet asumukseen, vaan matkantekoon merellä ja maasta toiseen siirtymiseen. Perheelle veneen tuoma liikkumavapaus on positiivista, sillä se mahdollistaa vanhempien haaveen maailmanympärimatkasta. Purjehtiessa arjessa täytyy tehdä jonkin verran kompromisseja ja huomioida niin aikataulussa, reittisuunnitelmassa kuin budjetissakin, että sää voi muuttua ja suunnitelmiin tulla muutoksia. Veneen koosta johtuen ei aina riittänyt, että liikkeellä ollessa tai ainakaan rantautuessa vain toinen vanhemmista operoi sitä. Tilanteissa, joissa molempia tarvittiin, oli tarpeen ensin varmistaa, missä lapset ovat ja että he pysyvät turvallisesti paikoillaan. Kontrollitapauksessa ei vastaavia tilanteita juuri ole, ehkä yleisemmällä tasolla lapsen hoidon ja arkiaskareiden yhteensovittaminen.

Purjeveneessä on myös paljon kuluvia osia, jotka voivat vaurioitua, vaatien korjaamista tai vaihtamista. Kontrollitapauksen asunnossa vastaavaa olisi taloyhtiöön kohdistuvat remonttitarpeet tai kodinkoneisiin tai niiden asennuksiin tulevat viat. Erona tosin se, että asunnon kiinteän sijainnin takia huoltotoimenpiteiden tilaaminen on melko vaivatonta. Kuten aiemmissakin kahdessa tyypiesimerkin analyysissä totesin, turvallisuutta täytyy pohtia aivan eri tavalla ja valmistautua erilaisiin poikkeus- ja hätätilanteisiin. Toisaalta purjevenekodissa ei tarvitse huolehtia esimerkiksi meluisien tai tupakoivien naapureiden tuomista murheista kuten kerrostalossa. Toisaalta kerrostaloasunnon käyttämiseen ei monikaan tarvitse opastusta, mutta purjeveneessä se on usein paikallaan, niin perheen lasten kuin mahdollisten vieraidenkin kohdalla.

Kuten kahden muunkin tyypiesimerkkikodin kohdalla, ei purjevenekoti lähtökohtaisesti ole yhteydessä ulkopuoliseen vesi-, viemäri tai sähköverkkoon. Kodin jätteidenkäsittelystä, pyykinpesusta ja juoma- ja pesuvesivarannoista on huolehdittava aina kulloisenkin sijainnin mahdollisuuksien mukaan, etenkin avomerellä purjehtiessa. Yllättäviin viivästyksiin ja tilanteisiin varautuminen merkittävää, sillä sähkö ja veden saatavuuteen ja käyttöön liittyvät kodinhoidolliset yksityiskohdat, kuten veneen ohjausjärjestelmien ja muun elektroniikan käyttämä sähkö sekä tiskaamisen ja suihkussa käynnin viemä vesimäärä vaativat etukäteissuunnittelua ja säästeliäisyyttä.

ELÄMÄNTAPA

Purjevene mahdollisti matkan ajaksi perheen vanhempien haaveileman elämän – ja asumisen tavan, jossa yhdistyy matkailu, lasten koulutus ja perheen yhdessäolo maailmaa tutkien. Verrattuna kerrostalokotiin ja sen asuntokunnan arkeen purjevenekodista tekee erityisen juuri se, että heidän arkensa oli vuorotellen purjehtimista, uuteen kohteeseen tutustumista ja rajatuksi ajaksi sinne kotiutumista. Asumus eli purjevenekoti pysyi koko matkan ajan samana. Perhe viipyi joissain paikoissa pidempään kuin toisissa, mutta jatkuva muutos asumuksen sijainnissa oli olennainen osa arkea ja elämäntapaa. Pitkällä aikavälillä ainainen muutos saattoi tuntua paikoitellen raskaalta ja pidempi pysähdys oli paikallaan. Kontrollitapauksessa tilanne

on päinvastainen eli arki sijoittuu kiinteästi paikallaan pysyvään asuntoon. Purjevenekodin arjessa poikkeavaa suhteessa kontrollitapaukseen on myös se, miten säiden armoilla asuntokunta on. Koko elämäntapa keskittyy purjehtimiseen ja myös ankkurissa ollessa täytyy olla valppaana sään muutoksien ja kovien tuulien suhteen. Purjehtiminen on hyvin säästä ja etenkin tuulesta riippuvaista, minkä vuoksi huolellisesti laadittuihin reitti- ja aikataulusuunnitelmiin tehtiin matkan varrella lukuisia muutoksia.

TILANKÄYTTÖ

Verratessa purjevenekotia kontrollitapaukseen, on ensimmäinen selvä ero asumuksen tyyppi eli kerrostaloasuntoon verrattuna purjevene on asunnon tilajärjestelyjen suhteen joustamattomampi, mutta asuinympäristön valinnanvapauden suhteen joustavampi. Asumisen normit ja säädökset eivät ulotu veneisiin, mutta toiminnallisuus asettaa tarkat reunaehdot. Veneessä on neliöitä noin 35, mikä on hieman enemmän kuin kontrollitapauksen asunnon 31 m². Pohjaltaan usein suorakaiteen muotoisen kerrostaloasunnon sijaan pitkänomaisessa, päädyistään suippenevan ovaalin muotoisessa purjeveneessä, asuintiloja ja säilytystiloja on useammassa tasossa. Liikuntarajoitteita ei purjeveneiden tilasuunnittelussa varsinkaan portaiden tai kulkuväylien leveydessä voida ottaa huomioon. Tilamitoitus on minimitarpeen mukaista: kylpyhuoneessa mahtuu juuri yksi ihminen toimimaan ja sängyissä hyvin nukkumaan, ylimääräistä ei ole. Kontrollitapauksen asunnossa on mitoitus luonnollisesti määräysten mukaista. Purjeveneeseen pohjamuoto ja minimoidut läpikulkualueet mahdollistavat kaksi erillistä kylpyhuonetta, kolme erillistä makuusoppea ja keittiön sekä yhdistetyn oleskelu- ja ruokailutilan, mikä on tilojen lukumäärän osalta paljon enemmän, kuin mitä kontrollitapauksen kerrostaloasuntoon saisi mahdutettua.

Purjevenekodissa on enemmän toisistaan ovella erotettavia tiloja, mikä parantaa perheenjäsenten yksityisyyden kokemusta verrattuna kontrollitapauksen kerrostaloasuntoon. Koska perheessä on yhden sijaan kolme lasta, vievät nukkumasopet enemmän tilaa ja siten tarvetta eriytettävälle tiloille on enemmän. Kaksi kylpyhuonetta helpottaa arkea ja aikatauluja viisihenkisessä perheessä. Kolmen hengen perheelle riittää melko hyvin kontrollitapauksen yksi kylpyhuone, joka neliöiltään vastaa purjeveneeseen kahta kylpyhuonetta. Asuntosuunnittelun kriteerein ei vastaaviin neliöihin onnistuisi kaikkien veneeseen sovitettujen toimintojen mahdollistaminen, vaikka oma osansa kalustuksella onkin. Tiiviys ja tarkkaan hyödynnetyt neliöt johtavat samalla siihen, ettei venekodissa ylimääräistä tilaa ole myöskään korkeussuunnassa, sillä veneen rungon muotoa on hyödynnetty säilytykseen ja veneen toimintaan. Purjeveneessä asunnolle asetettu asuinhuoneen minimikorkeus ei täyty ja siksi kaikissa veneen tiloissa kaikki aikuiset eivät mahdu seisomaan suorassa.

TILANKÄYTÖN KEINOT

Purjevenekodin tilan luonne ja käyttö on paljolti valmiiksi saneltua, eikä perhe ole tehnyt suuria tilallisia muutoksia. He ostivat purjeveneeseen käytettynä ja selvittivät testipurjehdusten avulla, minkälaisia muutoksia heidän tulisi tehdä, jotta he, kaksi aikuista kolmen pienen lapsen kanssa, pystyisivät isoa purjevenettä operoimaan ja asuttamaan. Muutokset keskittyivät veneen ohjaukseen liittyviin seikkoihin, eivät niinkään esimerkiksi asuintiloihin. Ne oli tärkeää tehdä, jotta kymmenen hengen miehistölle suunniteltu järjestelmä sopeutettiin kahden hengen voimin operoitavaksi. Näin matkalle voitiin lähteä turvallisemmin mielin.

Yleisesti veneet suunnitellaan siten, että pinta-ala, samoin kuin koko veneen tilavuus käytetään mahdollisimman tehokkaasti. Juuri perheen tarpeisiin sitä ei ollut siis suunniteltu, mutta veneen valintaa he pohtivat tarkkaan, punniten tarpeitaan ja toiveitaan. Huolellisen valmistautumisen aikana perhe ratkoi tarkkaan mukaan otettavan omaisuuden ja sen, miten se sijoitetaan säilytystiloihin. Valmistautuminen oli sekä tilan käytön että matkaan lähdön kannalta tärkeä ja henkisesti haastava vaihe, sillä pois jäävän tavaran karsimisen lisäksi perhe myi kotinsa. Kontrollitapauksen asunnon tapaan heidän koko omaisuutensa oli siis purjevenekodissa, eikä esimerkiksi kotiin mahtumattomia esineitä säilötty erikseen vuokratussa varastossa.

4.4. Yhteenvetoa vertailusta

Tyypiesimerkkien eli pakettiauto-, koulubussi- ja purjevenekodin tilankäytössä on paljon yhteneväisyyksiä: esimerkiksi kiintokalusteiden hyödyntäminen säilytykseen, monikäyttöiset huonekalut sekä minimi alittava tilamitoitus esimerkiksi kulkutilojen suhteen. Eroja löytyy myös, ja iso osa niistä liittyy poikkeaviin neliömääriin ja asumusten runkorakenteisiin. Pienimmässä pakettiautokodissa ei ole kiinteää kylpyhuonetta, koulubussikodissa ja venekodissa se löytyy, veneestä jopa kaksin kappalein. Pakettiauto ja koulubussi ovat rungoltaan kaarevista nurkista huolimatta lähes suorakaiteen muotoisia ja asuntokunnat ovatkin sovitelleet niihin muodoltaan perinteisen suorakulmaisia tiloja ja kalusteita. Johtuen purjeveneelle luonteenomaisista kaarevista muodoista, asumuksessa ei käytännössä ole yhtään suorakulmaista tilaa.

Poikkeavan asumistavan valinnan vuoksi on jokainen asuntokunta ennen projektiin ryhtymistä tehnyt paljon taustatyötä ja valmisteluja. Pakettiautokodin ja koulubussikodin kohdalla valmistelu on sisältänyt myös itse kulkuneuvon kodiksi muuntamisen. Kukin asuntokunta on omien sanojensa mukaan lähtenyt etsimään ratkaisua oma elämäntilanteensa ja tarpeensa mielessään, kun syystä tai toisesta perinteiset asumismuodot eivät ole heidän tarpeisiinsa vastanneet. Perheiden etukäteisanalyysi ja pysähtyminen kartoittamaan oma todellinen tilanne ja tulevaisuuden haaveet suhteessa käytännön arkeen vaikuttaa olevan osaltaan avainasemassa asumistyytyväisyyden kannalta. Valmistautuminen vähentää ikävien yllätyksien määrää ja mahdollisesti ilmenevät vastoinikäymisetkään eivät laske asumistyytyväisyyttä niin paljon, kun niihin on etukäteen valmistauduttu ja valmis toimintasuunnitelma tilanteen varalle löytyy.

Kuten mainitsin luvussa 2.1 Aineiston valintaperusteet, tarkoitus ei ollut pyrkiä arvottamaan erilaisia epätyypillisiä pienen tilan asumisratkaisuja suhteessa toisiinsa. Nähdäkseni vastaus pohdintaan, mikä tyypiesimerkkien typologioista on toimivampi, yleisesti onnistuneempi tai kokonaisuutena parempi, riippuu täysin siitä, millaiset tarpeet ja toiveet asuntokunnalla on. Perhe koko, elämäntapa, työ- ja opiskelutilanne, harrastukset ja kaikki muut asumiseen liittyvät seikat yhdessä muodostavat yksilöllisen, asuntokunkahtaisen kokonaisuuden. Yksiselitteisesti en näkisi yhdenkään esimerkin olevan kategorisesti ylitse muiden, edes perheenjäsenten lukumäärän mukaan tyypittäen. Kuten luvun 1. taustoituksessa totesin, välttämättä ahtaaksi koetussa kodissa kokemus ei kulminoidu neliöiden määrään, vaan asuntokunnalle sopimattomaan tilojen jäsentelyyn. Epätyypillisten asumusten asuntokunnilla ovat erot elämäntavoissa mitä todennäköisimmin erilaisten tyyppitettyjen asukasryhmien (esim. lapsiperhe, eläkeläispariskunta, yksin asuva työkäinen) sisällä suurempia, kuin näiden ryhmien välillä, aivan kuten tavanomaisissa asunnoissa asuvillakin.

5. Tulokset ja pohdinta

Tutkielmassa tarkastelen epätavanomaisia pienen tilan yksilöllisiä asumisratkaisuita ja monikäyttömahdollisuuksia löytääkseni niiden avulla keinoja ja ratkaisuja tavanomaisten pienten asuntojen koetun laadun ja tilankäytön parantamiseen. Kehittämäni analyysityökalun avulla olen analysoinut tyyppiesimerkit ja verrannut niitä kontrollitapaukseen. Tuloksina käsittelen sekä tämän analyysiprosessin tuloksia että arvioin itse työkalun toimivuutta.

5.1. Tulosten luotettavuudesta ja yleistettävyydestä

Suuresta määrästä valitut kolme tyyppiesimerkkiä, pakettiauto-, koulubussi- ja purjevenekoti, muodostavat hyvin rajallisen otannan, joka vaikuttaa tutkielman tulosten tulkintaan. Kukin tyyppiesimerkki yksityiskohtineen on merkittävässä roolissa sekä analyysissä että vertailussa. Näin ollen verrattain pienetkin seikat saavat suhteellisen suuren painoarvon. Vaikka valitut esimerkit valintaprosessin tuloksena edustavat omaa kategoriaansa suhteellisen hyvin, on pidettävä mielessä kohteiden yksilöllisyys ja ainutlaatuisuus. Näin etenkin pohtiessa millaisia päätelmiä tutkielman löydöksistä voi tehdä tai jos on tarkoitus yleistää havaintojen antia laajemmalti. Kutakin tyyppiesimerkin kohdetta on tarkasteltu rajattuna ajanjaksona, minkä vuoksi ilmenevien tilankäytön keinojen, asukkaiden kuvaaman asumistavan ja -tyytyväisyyden suhteen täytyy suhtautua varauksella tehtävien päätelmien yleistettävyyteen. Lisäksi, tarkasteltua materiaalia ei ole kerätty nimenomaan tutkielmaa varten esimerkiksi haastatteluna, vaan materiaali on pääosin asuntokuntien itse tuottamaa heidän elämän- ja asumisen tapansa esittelemiseksi. Aineiston keruu- ja analysointiprosessin luotettavuutta arvioitaessa tämä on merkityksellistä ottaa huomioon.

Työstä olen rajannut tarkastelun ulkopuolelle joitakin potentiaalisesti asumiskokemukseen vaikuttavia seikkoja esimerkiksi talouteen ja asumisen kustannuksiin liittyen. Esimerkiksi pakettiautoa asumukseksi muuntaessa pieni budjetti ei monille mahdollista aurinkopaneelien ja uusien kodinkoneiden hankintaa, vaan materiaalia saatetaan hankkia sieltä mistä helpoiten saadaan ja uusiokäyttää mahdollisimman paljon. Tällöin lopulliset suunnittelu- ja tilaratkaisut saattavat aikataulutekijöistä riippuen olla eri tavalla alttiina kompromisseille, kuin jos asuntokunnalla olisi suurempi budjetti.⁹¹ Olen tässä työssä halunnut keskittyä asumisen kokemuksiin ja asumuksen tilankäyttöön jättäen kustannuspuolen vähemmälle tarkastelulle. Tiedostan kuitenkin sen, että asuntokunnan taloudellinen tilanne ja sen tuomat rajoitteet sekä mahdollisuudet vaikuttavat myös epätyypillisten asumusten asuntokuntien tekemiin valintoihin ja ratkaisuihin, aivan kuten muissakin asunto- ja asumustyypeissä.

5.2. Kehittämäni analyysityökalu

Kehitin analyysityökalun ensimmäistä versiota, samanaikaisesti tutkimusaineiston keräämisen ja jo tehtyihin tutkimuksiin tutustumisen kanssa, missä oli sekä hyviä että huonoja puolia. Työkalu tarkentui ja eli prosessin aikana ja toisinaan olisi ollut aineiston käsittelyn kannalta helpompaa, jos sen olisi ensin muokannut lopulliseen muotoon. Toisaalta analyysityökalu ei silloin olisi ollut yhtä hyvin ja täsmällisesti muotoiltu työnaikaiseen tarpeeseeni, jos olisin kehittänyt sen jo hyvin varhaisessa vaiheessa, ennen kuin olin kokeillut työkalun toimivuutta. Johtuen tästä aikajanojen törmäyksestä, työskentelyssäni lomittuivat työkalun

⁹¹ YouTube kanavan *The Other Side* video *Budget vs Luxury Van Life - Choose The PERFECT Van For YOU (2021)*

kehitystyö, työkalun kuvaaminen sekä aineiston käsittely työkalun avulla. Työkalu auttoi kuitenkin keskittymään oleelliseksi määrittelemiini puoliin valituissa tyyppiesimerkeissä ja etsimään jokaisesta kohteesta samat tiedot. Tämän ansiosta valintaprosessin jälkeinen analyysi ja kohteiden vertailu sujui helposti, kun lähtökohdat olivat kunnossa. Prosessin aikana hylkäsin paljon kohteita siksi, ettei niistä löytynyt tarpeeksi hyvin tai kattavasti tietoa, ja uskon että siinä työkalu oli hyvänä rajausapuna.

Varmasti suurin sisällöllinen ja sen kautta tuloksellinen analyysityökalun vaikutus oli apuna aineiston rajaamisessa ja tyyppiesimerkkien valinnassa. Analyysityökalu suuntasi tyyppiesimerkin kuvauksen jäsentämistä sekä löydettyjen tilankäytön keinojen koostamista. Tutkielmani on otteeltaan laadullinen ja siksi sen perusteella ei voi tehdä yleispäteviä johtopäätöksiä. Sen sijaan diplomityötäni voi tarkastella katsauksena esitellyn materiaalin ja löydettyjen keinojen tuomiin mahdollisuuksiin sekä ammentaa inspiraatiota epätyypillisten pienen tilan asumusten tilankäytöstä. Aineistosta tehdyt poiminnat tarkentuivat prosessin edetessä, sillä työkalun hioutuessa aineistosta nousi esiin myös hieman uudella painotuksella yksityiskohtia. Reflektoidessani analyysityökaluun liittynyttä kehitysprosessia ja työkalun avulla tekemääni aineiston käsittelyä, huomasin, että olin hyödyntänyt työkalua, jopa enemmän ja intuitiivisemmin kuin olin tullut ajatelleeksikaan. Työkalu oli ohjannut ajatteluani. Kehitysprosessin kuvaaminen ja valintojen auki kirjoittaminen oli siksi melko sujuvaa: työ vaihtoehtojen pohtimisen välillä oli tehty ja kaikki sisällöt perustuivat aineistosta tekemiini havaintoihin sekä löydöksiin ja tehty työ piti vain kirjoittaa näkyviin mahdollisimman lukijaystävällisesti sekä havainnollisesti.

Koska työkalu on räätälöity juuri tätä tutkielmaa ja aihetta varten, saatoinkin hyödyntää sitä kaikissa tutkielman vaiheissa ja osa-alueissa tavalla tai toisella, mikä uskoakseni tuo yhtenäisyyttä eri osa-alueiden välille. Tulevaisuudessa, jos edessä olisi samantyyppinen analyysi tai tutkielma, voisin kehittää vastaavan työkalun tai analyysimetodin. Koin, että työkalu auttoi keskittymään olennaiseen ja tiivistämään laajasta materiaaliotannasta tarpeellisen tiedon. Osa työkalun hyödystä on liittynyt henkilökohtaiseen oppimiskokemukseen, jonka merkitys näin diplomityön kohdalla on myös mainittava. Lisäksi tutkielman kirjoitusprosessin aikana totesin, että vaihtoehtoja kannattaa jonkin aikaa pitää avoimena, jotta ei tule rajanneeksi materiaalia liian tiukasti. Tutkielman kehittyessä samasta lähdekirjallisuudesta on löytynyt uudenlaisia kulmia aiheen pohdintaan ja jo kertaalleen hylkäämistäni teoksista sittenkin ammennettavaa.

5.3. Keinot asumiskokemuksen parantamisessa

Etsin tutkielmassa tyyppiesimerkkien tilankäyttöä tarkastelemalla keinoja asuinkokemuksen parantamiseen neliöiltään pienissä asunnoissa. Tyyppiesimerkkejä tarkastellessani huomasin, että monet ratkaisut tai keinot painottuvat asukkaan helposti muutettavissa oleviin elementteihin: kalustuksen järjestelyyn ja itse kalusteisiin. Jos muutosten luonnetta tarkastellaan janalla yleisperiaatteista yksityiskohtaiseen, niin asukkaiden tekemät muutokset kohdentuivat yleensä yksityiskohtiin tehtyihin muutoksiin. Esimerkiksi itse asumuksen kiinteiden rakenteiden muuntamiseen tai muokkaamiseen ei juuri tehty muutoksia mitoituksen tiivistämisen lisäksi. Tämä oli sikäli oletettavaa, että kahdessa kolmesta tutkitusta tyyppiesimerkistä, joissa suunnittelu on asuntokunnan omaa käsialaa, ovat he yksilöineet ajoneuvon tehdyn asumuksen omaan käyttöönsä sen ajo-ominaisuudet säilyttäen. Runkoon ei siis muutoksia juuri tehty, ainoastaan lisäyksiä. Prioriteettina ei ollut löytää tilankäytöllisiä keinoja asunnon muunteluun rakentamisen ammattilaisille tai tee-se-itse- nikkarointikonkareille, vaan kevyemmän tason mahdollisuuksia keskivertoasujalle. Epätyypillisten pienten asumusten aihepiiri on itselleni hyvin tuttu, ja siksi en ehkä törmännyt yllätyksiin tai aivan uusiin ja tuntemattomiin sovellutuksiin sekä tilankäytön ratkaisuihin. Olen tästä huolimatta ottanut mukaan myös itselleni arkipäiväisemmältä tuntuneita ratkaisuja sillä ajatuksella, ettei tilankäytön keinon

tarvitse itsessään olla erityisen ennennäkemätön, jos se vain on asuntokunnan toimesta valittu ja heidän asumukseensa ja elämäntapaansa sopivaksi todettu.

Tyyppiesimerkkien tilankäytöllisten keinojen erittelyssä käytin apuna värikoodausta ja rasterointia, jotka kuvasivat ratkaisun yleistettävyyden tasoa. Näkisin kuitenkin, että yksittäinen keino ei välttämättä ole sen ”huonompi” vaikei olisikaan laajemmin sovellettavissa, mutta on huomattava, että kohdeyleisö on sitä pienempi, mitä tarkemmin tilankäytön keino rajaa mahdollisia käyttöskenaarioita. Asumiskokemuksen parantamisen ja sitä edeltävä kokemuksen muodostuminen on monitahoinen polku, johon tässä tutkielmassa en mennyt yleistä tasoa syvemmälle. Tyyppiesimerkkien kontekstissa olen käsitellyt kunkin asuntokunnan kokemuksen muodostumista ja siihen positiivisesti vaikuttavia tilankäytön keinoja tarkemmin ja eritellyt ne tapauskohtaisesti luvussa 2.3. esiteltäisiin kolmeen tasoon. Taso 1 on tyyppiesimerkin kontekstissa toimiva mutta ei sovellettavissa muihin konteksteihin tai elämäntapoihin, taso 2 taas tyyppiesimerkin kontekstissa toimiva ja tietyin varauksin sovellettavissa muihin konteksteihin tai elämäntapoihin. Taso 3 on tyyppiesimerkin kontekstissa toimiva ja sinällään sovellettavissa myös asuinrakentamisen kontekstiin ja muihin elämäntapoihin. Valituista tyyppiesimerkeistä haarukoin yhteensä 18 tilankäytön keinoja, joista luokittelin tasolle 1 kaksi, tasolle 2 kahdeksan ja tasolle 3 kahdeksan. Seuraavassa on taulukkomuodossa esitetty havainnoidut tilankäytön keinot.

<div>TASO 1<div></div><div>EI SOVELLETTAVISSA MUIHIN KONTEKSTEIHIN TAI ELÄMÄNTAPOIHIN</div><div>Keittiön alakaappiin sovitettu kylpyhuone: kohtuullisella vaivalla käytettävissä mutta pääosin pois tieltä vapauttaen paljon sisätilaa</div><div>Kylpyhuoneessa on kaikki tarvittava, mutta mitoitus on aivan minimi, ei täytä esteettömyysmääräyksiä</div></div>	<div>TASO 2.<div></div><div>TIETYIN VARAUKSIN SOVELLETTAVISSA MUIHIN KONTEKSTEIHIN TAI ELÄMÄNTAPOIHIN</div><div>Muunneltavuus (sängynpäätty)</div><div>Makuutiloissa lattiapinta-ala varattu sängyille, vain minimimäärä liikennetilaa</div><div>Neliöt kohdennettu keittiöön ja oleskeluun, eli tiloihin joissa vietetään pääosa hereilläoloajasta</div><div>Keittiön altaan sijoitus vinosti nurkkaan säästää tilaa</div><div>Tilan muotoa hyödyntävät säilytystilat rakenteisiin liittyen (esim. lattian alla, tekniste tilojen yhteydessä)</div><div>Tilan muodon hyödyntäminen toimintoja sinne sovittaessa</div><div>Käytävätilan minimointi (esim. läpikuljettavat tilat)</div><div>Kompaktit kylpy- ja makuuhuoneet</div></div>	<div>TASO 3.<div></div><div>SINÄLLÄÄN SOVELLETTAVISSA MYÖS ASUINRAKENTAMISEN KONTEKSTIIN JA MUIHIN ELÄMÄNTAPOIHIN</div><div>Monikäyttöiset irtokalusteet</div><div>Sohvat ja sängynalus kauttaaltaan säilytystilaa</div><div>Hukkatilan hyödyntäminen säilytystilaksi</div><div>Lasten kiinteät , normaalia kapeammat kerrossängyt</div><div>Säilytystä kiinteiden penkkien ja sänkyjen alla</div><div>Irtaimisto on karsittu minimiin, asumus on räätälöity oman elämäntavan mukaiseksi</div><div>Istuimien käyttö säilytykseen</div><div>Huolellinen etukäteisvalmistelu oman asuntokunnan elämäntavan ja tilanteen soveltamiseksi asumukseen</div></div>
---	---	---

Kaavio 3 Tyyppiesimerkkien tilankäytön keinot ja niiden luokittelu.

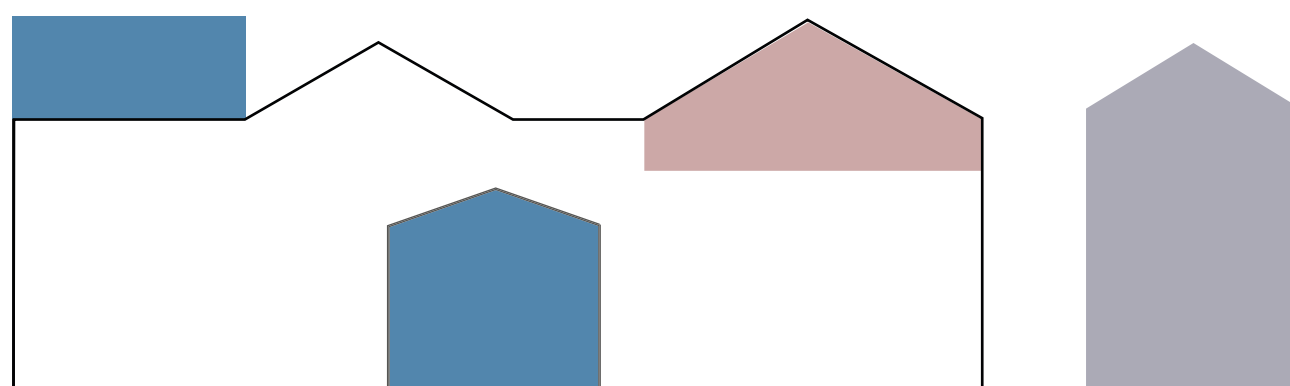
Eri tyyppiesimerkkien havainnoiduissa keinoissa oli samankaltaisuutta ja osin jopa täysin samoja ratkaisuja. Tasolle 1 rajasin pakettiautokodin keittiön alakaappiin sijoitetun suihku- ja wc-ratkaisun sekä koulubussikodin asuntosuunnittelun minimi alittavan kylpyhuoneen, näillä en nähnyt mahdollisia sovellutuksia suomalaisessa asuntosuunnittelussa. Pakettiautokodin suihku- ja wc-ratkaisu voisi kuitenkin olla esimerkiksi kappaleessa 1.4. esiteltyyn mikroasutuskonsepti OPodiin yksi vaihtoehto lisätä tilaa tavanomaisen keittiövarustuksen sovittamiseksi asuntoon. Tason 2 keinoista moni liittyy muunneltavuuteen ja tilamuodon hyödyntämiseen: tilaa säästävä, selkänojaksi taittuva sängynpäätty, tilamuodon kolmiulotteinen hyödyntäminen toimintojen ja säilytyksen suhteen, itse tilojen kompaktius ja neliöiden kohdentaminen tärkeäksi koetuille toiminnoille. Näissä tietty varaus sovellettavuudesta tavanomaiseen asuntoon linkittyy säädöksiin ja määräyksiin sekä osin kyseisellä keinolla tavallisessa asunnossa saavutettavaan hyötyyn: 20 m² minimiasunnon huoneiden tulee olla 7 m² ja valoaukkoa 10 % lattiapinta-alasta, mistä seuraa yhdessä esteettömyysvaatimusten kanssa heti esimerkiksi pakettiautokotia paljon suurempia tiloja. Niinpä esimerkiksi tyyppiesimerkin 1 pakettiautokodin yhteydessä esitelty istuinalueen selkänojaksi taittuva sängyn jalkopäätty saattaisi olla sellaisenaan tilan kokoon nähden tarpeeton, mutta sama kääntyvän kalusteen logiikka on muuten hyödynnettävissä. Pääasiallinen tarkoitus oli löytää tilankäytön keinoja, jotka eivät vaadi kiinteiden rakenneseiden muuttamista, ja siksi tilamuodon kolmiulotteinen hyödyntäminen toimintojen ja säilytyksen suhteen sekä itse tilojen kompaktiuden ja neliöiden tärkeäksi koetuille toiminnoille kohdentaminen soveltuvat vain tietyin varauksin. Säilytyksen järjestely on pääosin asutokunnan vapaasti järjestettävissä, mutta muut mainitut toimenpiteet edellyttävät todennäköisesti tilamuotoihin tai tilajakoon muutosten tekemistä.

Tason 3 keinot keskittyvät monikäyttöisiin kalusteisiin, hukkatilan hyödyntämiseen, turhan irtaimiston karsimiseen sekä huonekalujen mitoituksen ja säilytysominaisuuksien korostamiseen. Luonteeltaan ne ovat siis verrattain kevyesti toteutettavissa ja kenties monille suunnittelijoille arkipäiväisiltä itsestäänselvyyksiltä tuntuvia seikkoja, vaikka keskivertoasujalle ne eivät sitä aina ole. Toki useat tasolle 3 luokittelemistani keinoista ovat myös niin yleisiä ratkaisuja, että pienen asunnon tilankäyttöön vinkkejä etsiessä tulevat ensimmäisenä mieleen. Tulkitsen tason 3 ratkaisujen olevan erittäin hyvin sovellettavissa erilaisiin asuintiloihin sekä niitä palveleviin asumisen- ja elämäntapoihin.

5.4. Visuaaliset konseptoinnit

Tavoitteeni on visuaalisten konseptointien avulla havainnollistaa luonnosmaisesti, miten tyyppiesimerkistä analysoidut, kunkin asuntokunnan kuvaamat tilankäytön keinot, tilalliset tarpeet ja ratkaisut olisivat siirrettävissä tai sovellettavissa erilaisiin asuntopohjiin. Samalla tarkastelen, miten tila vaikuttaa toimintoihin, kun ne sijoitetaan asuntopohjaan huomioiden asuntoja koskevat määräykset. Sovellan pakettiautokodin (Tyyppiesimerkki 1) toimintoja pieneen (n. 16 m²), pitkänomaiseen asuntoon ja koulubussikodin (Tyyppiesimerkki 2) toimintoja vastaavan kokoiseen (n. 25 m²) pitkänomaiseen asuntoon sekä hieman suurempaan (n.35 m²), muodoltaan nelikulmaiseen asuntoon. Purjevenekodin (Tyyppiesimerkki 3) toimintoja sovellan vastaavan kokoiseen (n. 35 m²), pitkänomaiseen ja kapeaan asuntoon sekä hieman suurempaan (n. 45 m²), muodoltaan monitahoiseen ullakkoasuntoon. Sovelluksissa on käytetty parisängyn leveytenä 1600 mm ja tuolin leveytenä 500 mm. Eri pohjatyyppien mahdollisia sijainteja on havainnollistettu alla olevassa kaaviossa 2, jossa on värikoodein osoitettu mahdolliset uudis- ja täydennysrakentamisen sijoituspaikat.

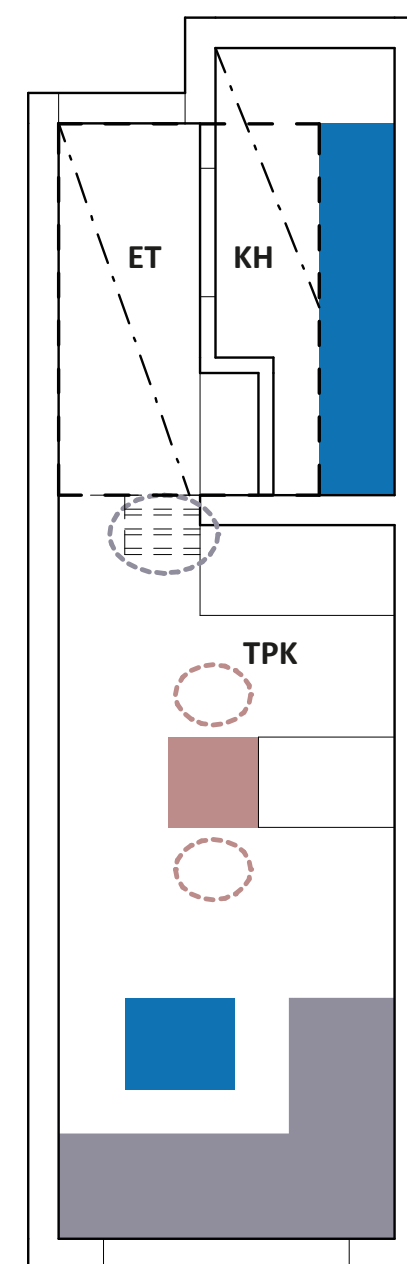
UUDISRAKENTAMINEN	Minikodit yhteisölliseen asumiseen tai opiskelijoille
TÄYDENNYSRAKENTAMINEN	Lisärakennus katolle tai tontille
TÄYDENNYSRAKENTAMINEN	Ullakkorakentaminen

Kaavio 2 Visuaalisten konseptointipohjien mahdolliset sijainnit

UUDISRAKENTAMINEN

Minikodit yhteisölliseen asumiseen tai opiskelijoille

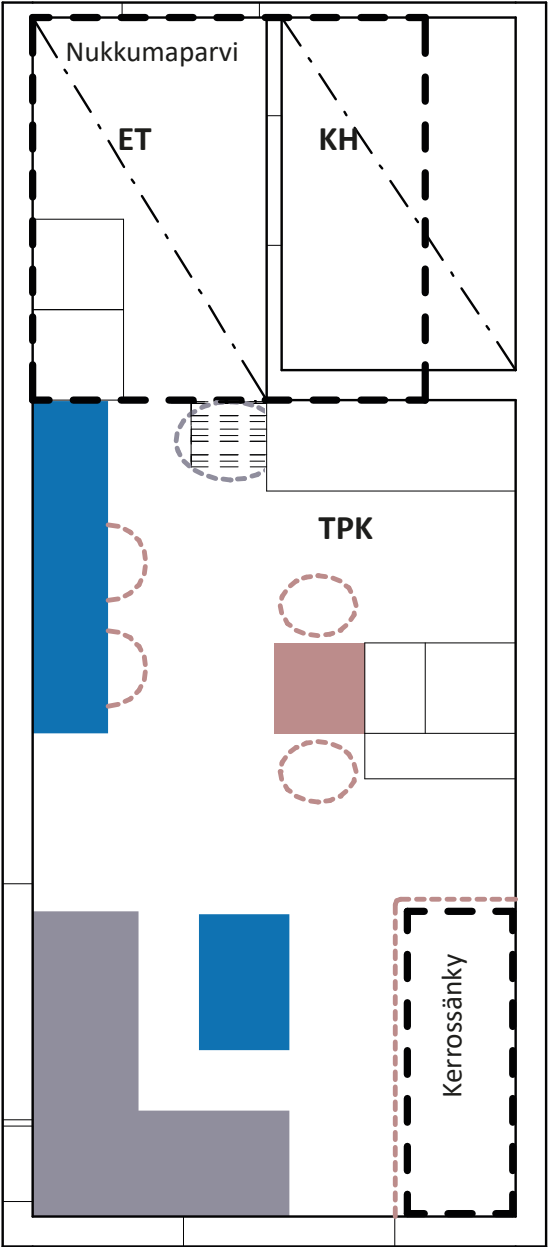
Olen soveltanut Pakettiautokodin (Tyyppiesimerkki 1) tilankäytön keinoja konseptinomaisesti uudisrakennuskohteeseen. Asuntopohja on lähes kymmenen neliötä suurempi kuin tyyppiesimerkin asumus, mutta 16 m² pienempää asuntoa ei Suomessa saa rakentaa. Lisäneliöt eivät kuitenkaan mahdollista uusien toimintojen sijoittamista, sillä ne kuluvat asunnossa nopeasti määräysten mukaiseen kylpyhuoneeseen ja kulkutilaan. Pakettiautokodista poiketen asunnossa on vapaata lattia-alaa paljon. Keittiön ja oleskelutilan yhdistävä avotila on korkean katon ansiosta todella avara. Nukkumaparven toiselle sivulle mahtuisi tarpeen tullen myös säilytystilaa, jota hyödyntäessä on käytettävyyttä arjessa huomioitava. Koska kulku parvelle on tikkaiden avulla, voisi paras hyöty olla harvoin tarvittavien esineiden säilytyksellä.

Pakettiautokodin kääntyvän sängyn jalkopäädyn virkaa voisi muuntuvana kalusteena toimittaa vuodesohva, jonka rungossa olisi säilytystilaa. Tämä ratkaisisi myös säilytysongelmaa, sillä kiinteitä kaappeja ei vastaavaan asutuspohjaan mahdu merkittävästi enemmän kuin pakettiautokotiin. Parvelle vievien tikkaiden alapuolelle voisi lisäksi sommitella jonkinlaista säilytysratkaisua (kuvattu violetilla ympyrällä), jottei pieneen asuntoon jää hyödyntämättömiä neliöitä. Keittiösaarekkeen pätyyn voisi sijoittaa saranan avulla esiin taitettavan pöydän, joka toimisi sekä ruokailu- että työpöytänä. Käyttämättömänä ollessaan sen saisi taitettua pois tilaa viemästä mutta tarpeen tullen illallisvieraita mahtuisi sen ääreen useampia. Myös ruuanlaiton ajaksi taittopöydästä saisi lisää työskentelytasoa.

LÄHTÖTIEDOT:

TYYPPIESIMERKISSÄ 1 ESITELLYT TILANKÄYTÖN KEINOT

- Monikäyttöiset irtokalusteet (pöytä)
- Muunneltavuus (sängynpääty)
- Kylpyhuoneen sovitus yhteen keittiön alakaappiin, saatavilla mutta pääosin pois tieltä vapauttaen paljon sisätilaa
- Sohvat ja sängynalus kauttaaltaan säilytystilaa
- Hukkatalan hyödyntäminen säilytystilaksi

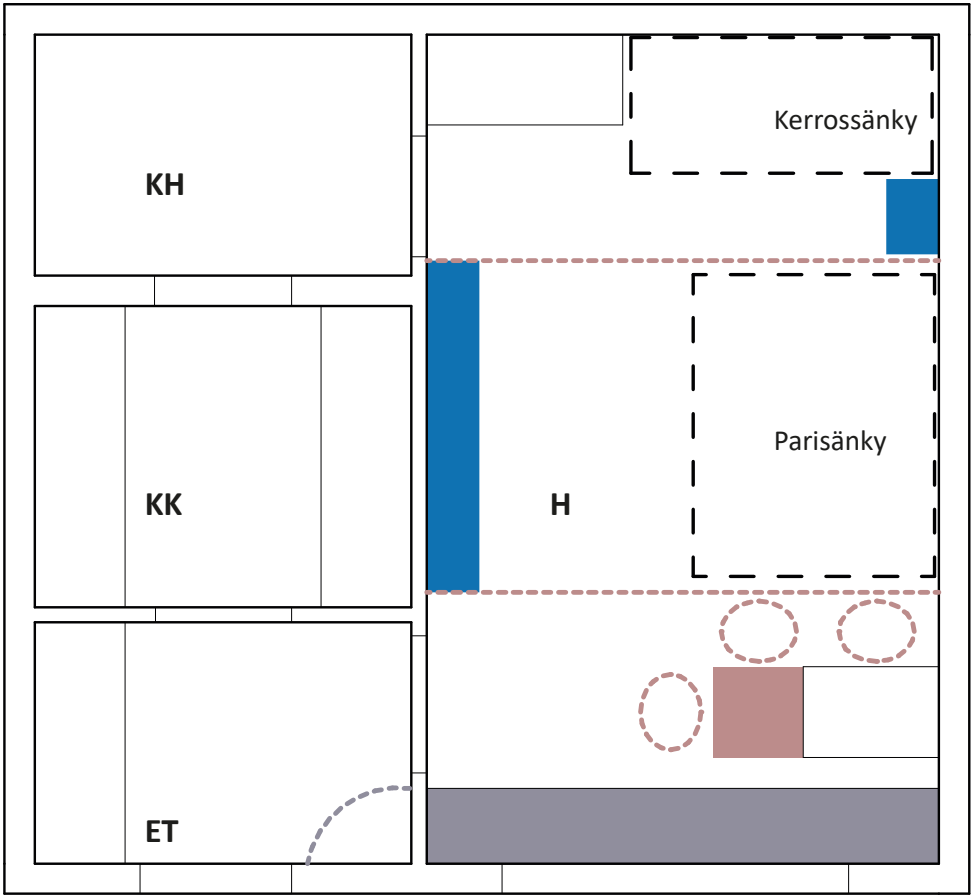
Olen soveltanut koulubussikodin (Tyyppiesimerkki 2) tilankäytön keinoja konseptinomaisesti neliöiltään vastaavan kokoiseen uudisrakennuskohteeseen. Pohjamuoto on asunnossa myös pitkänomainen, mikä tuo sovellukseen tilankäyttöön samankaltaisuutta koulubussikotiin. Parvi vapauttaa lattia-alaa ja mahdollistaa huonetilan omistamisen keittiölle sekä oleskelulle. Aivan tyyppiesimerkkiä vastaavaa sijoituspaikkaa lasten kerrossängylle ei löytynyt. Sängyn erottaminen esimerkiksi verholla edesauttaisi valon säätelyn myötä nukkumisjärjestelyjä, mutta ääneneristykseen täysin puuttuessa ei mahdollistaisi tyyppiesimerkin tapaan vanhempien iltajen viettoa televisiota katsellen lasten nukuessa. Pienen keittiön toisi alakaapin päätyyn sijoittuva taitettava pöytä tarpeen mukaan lisää laskutasoa ja voisi samalla toimia sekä ruoka- että työpöytänä.

Tyyppiesimerkin koulubussikodissa alkuperäiset ikkunat säästettiin ja ne kiertävät koko asumuksen, minkä ansiosta se on kauttaaltaan hyvin valoisa. Vastaavaan ei asuntojen ikkuna-aloilla päästä. Samoin keittiö jää pienemmäksi kuin tyyppiesimerkissä, kylpyhuoneen viedessä useita neliöitä suuremman alan kuin koulubussikodissa. Parvelle vievän tikkaan viereen mahtuisi sivupöytä lasten koulutöille ja askarteluun. Säilytystilaksi hyödynnettävät istuimet yhdessä siirrettävän säilytysrahin tai vastaavan kalusteen kanssa voisi sijoittaa kerrossängyn viereen oleskelualueeksi. Nukkumaparvelle pimentävä verho voisi olla hyödyllinen perheen käyttöä ajatellen.

LÄHTÖTIEDOT:

TYYPPIESIMERKISSÄ 2 ESITELLYT TILANKÄYTÖN KEINOT

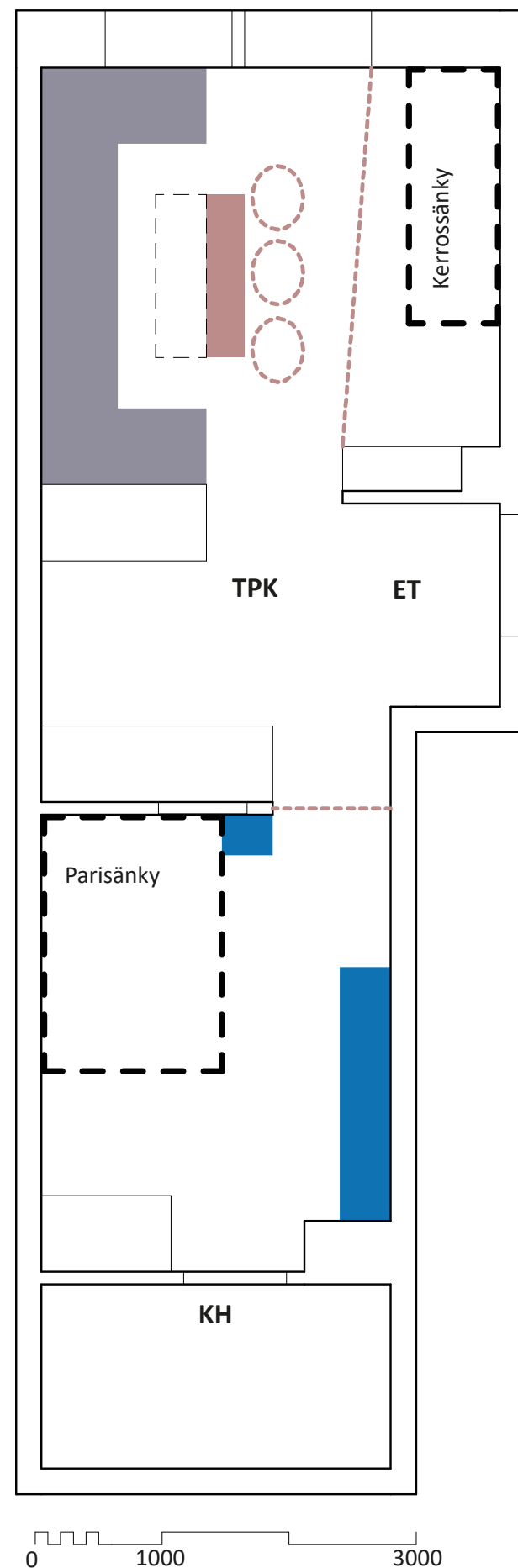
- Lasten kiinteät, normaalia kapeammat kerrossängyt
- Keittiön altaan sijoitus vinosti nurkkaan säästää tilaa
- Säilytystä kiinteiden penkkien ja sängyjen alla
- Makuutiloissa lattiapinta-ala varattu sängyille, vain minimimäärä liikennetilaa
- Neliöt kohdennettu keittiöön ja oleskeluun, eli tiloihin joissa vietetään valtaosan hereillä oloajasta
- Kylpyhuoneessa on kaikki tarvittava, mutta mitoitus on aivan minimi, ei täytä esteettömyysmääräyksiä
- Irtaimisto on karsittu minimiin, jotta kaikki urheiluvälineet mahtuvat eli asumus on räätälöity oman elämäntavan mukaiseksi

Olen soveltanut koulubussikodin (Tyyppiesimerkki 2) tilankäytön keinoja konseptinomaisesti noin kymmenen neliötä sitä suurempaan mutta pohjaltaan neliömäiseen täydennysrakentamisen kohteeseen. Tilankäytössä ja tilojen muodossa ilmenee heti suuria poikkeuksia, jos asuntopohja on muodoltaan neliömäinen ja lähtökohtana olevan koulubussin pohjamuoto on kapea ja pitkänomainen. Neliöpohjaan tarvittavia toimintoja sommitellessa asunotäädökset huomioiden on mitoitettu hyvin niukkaa kulkuväylien ja kalusteiden käytettävyyden osalta.

- Kiintokaluste
- Istuin, joka sisältää säilytystilaa
- Säilytystilaa sisältävä irtokaluste
- Monikäyttöisen kalusteen käytönaikainen tilavaraus
- Kevyt irtokaluste tai tilarajain, esim. verho
- Mahdollinen säilytystila

Huoneen nurkkaan voisi sijoittaa lasten kerrossängyn, jonka yhteydessä olisi kiinteää kaappitilaa ja laskutasoksi sekä piensäilytykseen yöpöydän. Kiinteän tilarajauksen sijaan jakoa makuutilojen erottamiseksi voisi tehdä pimentävän verhon avulla. Keskialueelle sijoittuisi vanhempien parisänky, joka päiväsaikaan toimisi oleskelutilana vastapäätä sijoitetun matalan säilytyskalusteen tarjotessa paikan esimerkiksi television sijoittamiselle. Ikkunan edustalle sijoittuisi kiinteä istuinpenkki, joka olisi kauttaaltaan säilytystilaa. Sen yhteydessä olisi ruokailuun ja työskentelyyn sopiva pöytä, jonka toisen pään taitto-osa monipuolistaisi käyttöä.

Olen soveltanut purjevenekodin (Tyyppiesimerkki 3) tilankäytön keinoja konseptinomaisesti neliöiltään vastaavan kokoiseen (n. 35 m²) uudisrakennuskohteeseen. Asunnon muoto on poikkeuksellisen pitkänomainen, ja siten askeleen lähempänä tyyppiesimerkkiä. Toisin kuin tyyppiesimerkin veneen kohdalla, pitkänomaisuus ei erityisesti edesauta tilankäytön maksimointia. Venekodissa tilojen tiivis mitoitus mahdollistaa niiden eriyttämisen toisistaan ja päätyihin kapeneva pohja minimoi kulkutilan nukkumistilojen ja kylpyhuoneiden yhteydessä. Asuntopohjassa ei vastaava tilamuoto ole mahdollinen ja tilan suorakulmaisuuuden myötä jää hankalasti hyödynnettäviä nurkkia.

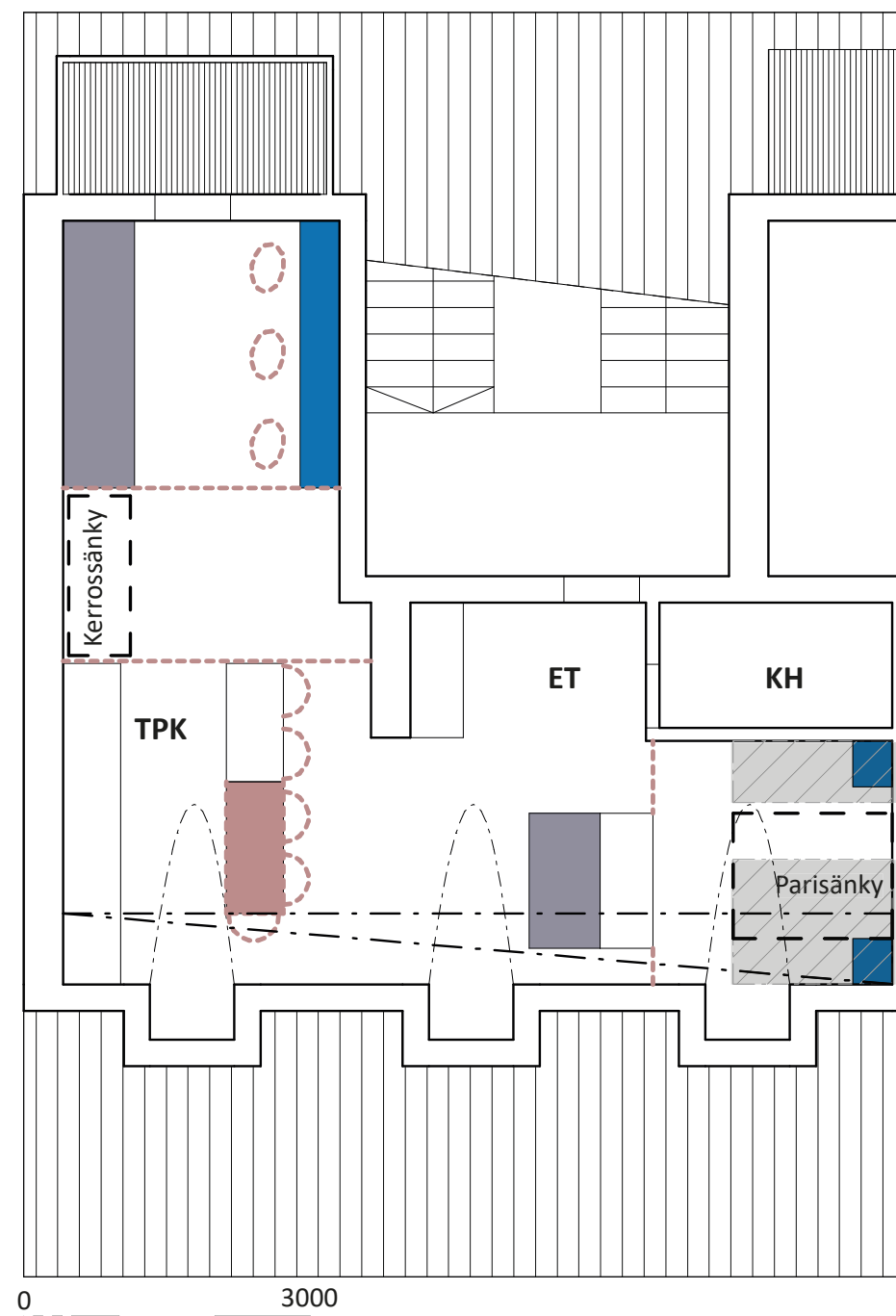
Hahmottelin keittiön yhteyteen veneen oleskelutilaa vastaavaa istuinosa ja pari ruokapöytää laajennusmahdollisuudella. Kevyet tilarajaimet toisivat lasten kerrossängylle nukkumaruhan lisäksi mahdollisuuden yksityisempään paikkaan myös päiväsaikaan, esimerkiksi opiskelua varten. Kiinteiden säilytyskaappien lisäksi voisi säilytystä sijoittaa erilaisiin irtokalusteisiin, kuten yöpöydän yhteyteen tai istumapaikkana toimivaan säilytysarkkuun.

- Kiintokaluste
- Istuin, joka sisältää säilytystilaa
- Säilytystilaa sisältävä irtokaluste
- Monikäyttöisen kalusteen käytönaikainen tilavaraus
- Kevyt irtokaluste tai tilarajain, esim. verho
- Matalampi tila

LÄHTÖTIEDOT:

TYYPPIESIMERKISSÄ 3 ESITELLYT TILANKÄYTÖN KEINOT

- Tilan muotoa hyödyntävät säilytystilat rakenteisiin liittyen (lattian alla, teknisten tilojen yhteydessä)
- Tilan muodon hyödyntäminen toimintoja sinne sovittaessa
- Istuimien käyttö säilytykseen
- Käytävätilan minimointi (esim. läpikuljettavat tilat)
- Kompaktit kylpy- ja makuuhuoneet
- Huolellinen etukäteisvalmistelu oman asuntokunnan elämäntavan ja tilanteen sovittamiseksi asumukseen

- Kiintokaluste
- Istuin, joka sisältää säilytystilaa
- Säilytystilaa sisältävä irtokaluste
- Monikäyttöisen kalusteen käytönaikainen tilavaraus
- Kevyt irtokaluste tai tilarajain, esim. verho
- Mahdollinen säilytystila
- Vaihtoehtoinen sijainti pari- ja kerrossängylle
- Matalampi tila
- Kattoikkunoiden viisteet

Olen soveltanut purjevenekodin (Tyyppiesimerkki 3) tilankäytön keinoja konseptinomaisesti neliöiltään hieman suurempaan täydennysrakentamisen kohteeseen. Sommiteltaessa pohjaltaan pitkänomaiseen ja kapeaan veneeseen tehtyä tilajakoa muodoltaan monitahoiseen asuntopohjaan, korostuu kapean rungon tilankäyttöä maksimoiva vaikutus: leveys on juuri riittävä, jotta kummallekin puolelle saadaan sijoitettua toimintoja ja keskelle jää riittävä kulkuväylä. Toisinaan ullakon käyttöönoton ollessa kyseessä neliöiden määrä kasvaa, mutta osa lattia-alasta on kattomuodon vuoksi hankala kalustaa.

Koko perhe mahtuisi ruokailemaan yhdessä keittiön tason päätyyn sijoitettavan, saranoilla taittuvan pöydä avulla. Se voisi toimia myös työpöytänä ja oleskelutilan yhteyteen sijoitetun toisen, samalla sivupöytänä toimivan pöydän ääreen mahtuisivat lapset tekemään koulu-tehtäviään.

Parisängyn viereen alkoviin voisi tarpeen mukaan vanhempien sängyn lisäksi mahdollistaa myös lasten kerrossängyn. Tyyppiesimerkissä nukkumatilat ovat erilliset, ja niinpä kerrossänky on sijoitettu keittiön ja oleskelun välitilaan. Kolmannen lapsen sänky rullautuisi päiväisin kerrossängyn alle. Tilanjakoa voisi mahdollisuuksien mukaan tehdä verhoilla, jotka eivät eristä ääntä mutta toisivat visuaalisen erotuksen yleisen ja yksityisemmän osan välille, auttaen valon määrän säätelyssä. Säilytystilaa voisi tuoda kiinteillä istuimilla niin keittiö- kuin oleskelutilaankin, etenkin katon taitteen alle jääville, hankalammin hyödynnettäville reuna-alueille.

5.5. Pohdinta

Tutkielmaa tehdessäni huomasin, että erilaisten asumisratkaisujen arviointi ja arvottaminen kalustettavuuden näkökulmasta on paljon suoraviivaisempaa, kuin asukkaan asumiskokemuksen ymmärtäminen. Identtiset asuntopohjat voivat eri asutokuntien käytössä toimia hyvinkin eri tavalla, riippuen täysin heidän elämän- ja asumisen tavastaan. Diplomityön aikana, tilankäytön keinoja analysoidessani ja luokitellessani ymmärsin, miten henkilökohtaista asuminen sekä siihen liittyvän asumiskokemuksen muodostuminen voi olla. Aivan uusia innovaatioita asuntotuotantoon hyödynnettäväksi ei suoranaisesti noussut esiin, mutta tyyppiesimerkkeihin tutustuessani elämäntavan ja valinnan vapauden merkitys korostui asukkaiden asumiskokemuksen muodostumisessa.

Vaikuttaa siltä, että juuri valinnanvapaus sekä oma elämäntapa ja prioriteetit edellä asumismuodon etsiminen ja suunnittelu ovat avainasemassa tyyppiesimerkkien positiivisissa kokemuksissa. Nämä eivät liity tilankäytön keinoihin sikäli muuten, kuin että vastaavalla tavalla omista lähtökohdista liikkeelle lähtemällä uskon, että tavanomaisestakin asunnosta saa itselleen paremman asumiskokemuksen ja neliöt hyödynnettyä haluttuihin toimintoihin. Tämä voi kuulostaa itsestään selvältä, mutta välillä ihmisillä vaikuttaa olevan hyvin juurtunut käsitys siitä, millaista asumista ja asuntoa heidän pitäisi tulevaisuudeltaan haluta. He saattavat pyrkiä aktiivisesti sitä kohti, pysähtymättä kyseenalaistamaan, mitä juuri he oikeastaan todella tarvitsisivat ja toivoisivat.

Tyyppiesimerkeistä analysoitujen tilankäytön keinojen hyödyllisyys, tai paremmin sanottuna hyötypotentiaali riippuu nähdäkseni paljolti siitä, mikä on asutokunnan lähtötilanne ja mitä he tavoittelevat. Pelkistäen voisi sanoa, että esitetyt keinot voivat parantaa neliöiltään pienessä kodissa asuvan perheen arjen toimivuutta ja elämänlaatua. Heille voi olla suurta hyötyä valmiista tilankäyttöehdotuksesta etenkin, jos he eivät ole asuntoa kalustaessa erityisesti analysoineet tilankäyttöään tai kiinnittäneet huomiota tilan maksimaaliseen hyödyntämiseen.

Ennen työn aloittamista näin tutkimisen arvoisena sen, millaisia ratkaisuja asutokunnat tekevät, kun lähtevät täysin yksilöidysti, mahdollisesti jopa itse rakentamaan asumustaan tilanteessa, jossa asumus ei ole tavanomainen asunto. Tutkielmani aihe lähti liikkeelle uteliaisuudesta ja mielenkiinnosta näitä epätyypillisiä, pieniä asumuksia kohtaan. Nyt esimerkkejä laajasti tutkittuani ja muutaman tarkemmin analysoituani sanoisin yhteenvetona, että uskon vastaavan tarkastelun olevan jatkossakin suunnittelijoille hedelmällistä. Pääosin suunnittelutyötä tehdään ikään kuin ylhäältä alaspäin, määräyksien tasolta kohti ihmistä. Näkökulman suunnan vaihtaminen siten, että tarkastelu tehdäänkin arjen kokemusten ruohonjuuritasolta ylös katsoen, tarjoaisi virkistävää vaihtelua ja herättää kenties uusia oivalluksia, etenkin kasvukeskusten ylihintaisen asumisen tarpeisiin.

LÄHTEET

Kirjat

Aalto, Alvar. Asuntomme probleemina. Domus (1930). Kirjassa: Alvar Aalto Luonnoksia. Toim. Göran Schildt, Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki 1972.

Tiuri Ulpu (1997) ”Asunnon muunneltavuus ja avoin rakentaminen”. Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosaston tutkimuksia 1997/12.

Opinnäytetyöt ja tutkimukset

Kotilainen, S., Hedman, M., & Heikkinen J. (Toimittajat) (2015). Joustavat asuin ympäristöt: 10 visiota aikaa kestävään kaupunkiasumiseen. (Housing Design). Tampere: Tampereen teknillinen yliopisto. Arkkitehtuurin laitos. Saantitapa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-15-3477-5>

Kubo Tomoko, Yui Yoshimichi (2011). *Transformation of the Housing Market in Tokyo since the Late 1990s: Housing Purchases by Single-person Households*. Asian and African Studies XV, 3, s. 3–21

Kuluttajatutkimuskeskus (2008). Kuluttajatutkimuskeskuksen kirjoja 4 ”Koti - tehtävistä uusiin ihanteisiin”. Minna Lammi ja Päivi Timonen (toim.). Kirjoittanut heidän lisäksi Aalto, Ahlqvist, Asikainen, Heiskanen, Höyrynen, Juntto, Kuronen, Lammi, Leskinen, Lovio, Mäkinen, Pantzar, Perrels, Raijas, Rask, Repo, Timonen, Tuorila, Varjonen ja Väliniemi. Saantitapa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152384/Koti%20Tehtavista%20uusiin%20ihanteisiin.pdf?sequence=1>

Pellervon taloustutkimus PTT. (2020) Asumismenot 2020 -selvitys. Toteutettu Kiinteistöliiton ja Omakotiliiton toimeksiannosta, tiedote julkaistu 19.8.2020. Saantitapa: <https://www.omakotiliitto.fi/files/6472/asumismenot2020finalptt.pdf>

Strandell, Anna (2017). Asukasbarometri 2016 – Kysely kaupunkimaisista asuin ympäristöistä. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 19/2017. Saantitapa: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/193009>

Sutela, Elina & Ruoppila, Sampo & Rasinkangas, Jarkko & Juvenius, Jutta. (2020) Kohtuuhintaisen asumisen hajanainen kokonaisuus. Yhdyskuntasuunnittelu-lehti. 58. 10-32. 10.33357/ys.89282.

Tohtorinväitökset

Tarpio, Jyrki. (2015) Joustavan asunnon tilalliset logiikat: Erilaisiin käyttöihin mukautumiskykyisen asunnon tilallisista lähtökohdista ja suunnitteluperiaatteista. Tampereen teknillinen yliopisto. Arkkitehtuurin laitos. ISBN 978-952-15-3509-3

Verkkouutiset

Berg, Helena (2019). ”Asuminen ei ole vain asunto – asunto-osuuskunta tarjoaa kohtuuhintaista, yhteisöllistä asumista”. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) verkkouutinen. Julkaistu 15.1.2019 (vierailtu 21.5.2021).

Global Voices (2021). ”Lax regulations behind surge in Hong Kong's ‘nano flats,’ land use group says”, julkaistu verkossa 8.1.2021. Alkuperäinen Liber Research Communityn (LRC) eli paikallisen voittoa tavoittelemattoman, asumisen ja maankäytön ongelmia tutkivan järjestön kiinankielinen raportti julkaistu Stand Newsin verkkojulkaisuna 4.1.2021. Saantitapa: <https://globalvoices.org/2021/01/08/lax-regulations-behind-surge-in-hong-kongs-nano-flats-land-use-group-says/>

Haas, Benjamin. (2017) *My week in Lucky House: the horror of Hong Kong's coffin homes*. The Guardianin verkkouutinen, julkaistu 29.8.2017. (vierailtu 13.2.2021)

Huusko Anna-Kaisa ja Laakso Silva. (2016) ”Helsinkiläisen kerrostalon asukkaat rakennuttivat itse talonsa - kokoontuvat syömäänkin yhdessä kolmesti viikossa”. Iltalehti, Asuminen ja asumisartikkelit verkkojulkaisu, julkaistu 24.12.2016. (vierailtu 20.10.2020)

Keegan, Matthew (2018). *Pipe dreams: can 'nano apartments' solve Hong Kong's housing crisis?*. The Guardian verkkojulkaisu, julkaistu 21.5.2018. Saantitapa: <https://www.theguardian.com/cities/2018/may/21/nano-apartments-hong-kong-housing-crisis> (vierailtu 13.3.2021)

Liesimaa, Pasi. (2020) ”Missä lapsi nukkuu, Sadulta kysytään - kolmihenkinen perhe asuu 31 neliön yksiössä”. Iltalehti, Asuminen ja asumisartikkelit verkkojulkaisu, julkaistu 26.09.2020. Saantitapa: <https://www.iltalehti.fi/asumisartikkelit/a/09c576d8-a7e5-46fb-a91d-8ac25fef2332> (vierailtu 30.10.2020)

Mattinen, Johanna (2014). ”Kuuden vuoden purjehdus” Iltalehti, Uutiset verkkojulkaisu, julkaistu 24.12.2014. Saantitapa: <https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2014121118882797> (vierailtu 20.10.2020)

Nippon.comin kääntämä artikkeli. (2020) *Tokyo's Micro-Apartments See a Surge in Popularity: The Secret of Living in a “Shoe-Box”* verkkojulkaisu, julkaistu 3.4.2020. Alkuperäinen artikkeli julkaistu japaniksi FNN'n Prime Onlinessa 11.2.2020

Reinfrank, Alkira. (2018) *Hong Kong's new tiny homes make pipe dreams a reality*. Inkstonenews-sivuston verkkoartikkeli, julkaistu 20.3.2018. Saantitapa: <https://www.inkstonenews.com/society/inside-opod-hong-kongs-new-low-cost-housing-concept-turning-water-pipes-homes/article/2137489>

Rissanen, Virve (2016). ”Jätkäsaaren ”hippikommuuni” kolme vuotta myöhemmin – kuinka elo Helsingin yhteisötalossa on sujunut?” Helsingin Sanomat verkkouutinen, julkaistu 21.5.2016 2:00. Saantitapa: <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000002902310.html> (vierailtu 3.1.2021)

Stacke, Sarah (2017). *Life Inside Hong Kong's ‘Coffin Cubicles’*. National Geographic, verkkojulkaisu, julkaistu 26.6.2017. Saantitapa:

<https://www.nationalgeographic.com/photography/proof/2017/07/hong-kong-living-trapped-lam-photos/> (vierailtu 20.10.2020)

Taylor, Alan (2017). *The 'Coffin Homes' of Hong Kong*. The Atlanticin verkkouutinen, julkaistu 16.5.2017. Saantitapa: <https://www.theatlantic.com/photo/2017/05/the-coffin-homes-of-hong-kong/526881/> (vierailtu 13.2.2021)

Lainsäädäntö ja asetukset

1008/2017 Ympäristöministeriön asetus asuin-, majoitus- ja työtiloista. (2018) Saantitapa: <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20171008>

Asunto-osakeyhtiölaki 22.12.2009/1599, luku 5, 2 § Ilmoitus muutostyöstä. Saantitapa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091599>

Suomen perustuslaki (1999) 1999/731, 19 §. Annettu Helsingissä 11.6.1999. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Muut verkkolähteet

Eurofound (2020), Living, working and COVID-19, COVID-19 series, Publications Office of the European Union, Luxembourg. Verkkojulkaisu, julkaistu 28.9.2020. Tekijät: Ahrendt, Daphne; Cabrita, Jorge; Clerici, Eleonora; Hurley, John; Leončikas, Tadas; Mascherini, Massimiliano; Riso, Sara; Sándor, Eszter Saantitapa: <https://www.eurofound.europa.eu/data/covid-19> (vierailtu 29.3.2021)

Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 34 (2006). ”Asuminen Helsingissä 1950–2004” Verkkojulkaisu ISBN 952-473-788-4

Kotilainen, Sini. (2013) ”Asuntorakentamisen tulevaisuus ja visiot: Ratkaisumalleja tulevaisuuden asuntorakentamisen haasteisiin”. Studio Generalia Turun sanomien toimittajille 3.12.2013, Turku.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Asunnot ja asuinolot [verkkojulkaisu]. (2021) ISSN=1798–6745 (pdf). Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 28.9.2020]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/asas/kas.html>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Asunnot ja asuinolot 2020 [verkkojulkaisu]. (2020) ISSN=1798-6745. 2020, Liitetaulukko 1. Asuntokunnat koon mukaan ja asuntokuntien keskikoko 1960–2020. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 25.5.2021]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/asas/2020/asas_2020_2021-05-20_tau_001_fi.html

Suomen virallinen tilasto (SVT): Asunnot ja asuinolot [verkkojulkaisu]. ISSN=1798–6745. Yleiskatsaus 2019, Liitetaulukko 4. Asuntokanta, huoneiston keskimääräinen pinta-ala (m²) 1970–2019. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 29.11.2020]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/asas/2019/01/asas_2019_01_2020-10-14_tau_004_fi.html

Suomen virallinen tilasto (SVT): Asunnot ja asuinolot [verkkojulkaisu]. ISSN=1798–6745. Yleiskatsaus 2019, Liitetaulukko 5. Asuntokanta ja varusteet 1960–2019. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu:

29.11.2020]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/asas/2019/01/asas_2019_01_2020-10-14_tau_005_fi.html

Suomen virallinen tilasto (SVT): Elinolotilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=2669-8854. 02 2019, Kotitalouksien asuinolot . Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 06.5.2021]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/eot/2019/02/eot_2019_02_2020-05-05_kat_003_fi.html

Suomen virallinen tilasto (SVT): Tulonjakotilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=1795–8121. Tulot, Asuminen Ja Asumismenot 2016, 3 Asumiskustannusten tulo-osuudet ja kotitalouksien tulotaso. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 28.9.2020]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/tjt/2016/03/tjt_2016_03_2018-03-28_kat_003_fi.html

Suomen virallinen tilasto (SVT): Tulonjakotilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=1795-8121. Tuloerot (Kansainvälinen Vertailu) 2019. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 15.2.2021]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/tjt/2019/01/tjt_2019_01_2020-12-16_tie_001_fi.html

Yle Areena, Puheen Iltapäivä. Vuolteenaho, Salla (2015). *Maailmanmatkaaja: ”Me haluamme olla tutkimuslaboratorio”* Julkaistu ma 9.2.2015. Saantitapa: <https://areena.yle.fi/audio/1-2646936>

Blogit ja verkkosivut

Architonic.com -verkkosivujen osion *Projects* kohta *OPod Tube House*. (2017) Saantitapa: <https://www.architonic.com/en/project/james-law-cybertecture-opod-tube-house/20045089>

Deliberate Life Adventure -blogi. Vanhat sivut: <https://deliberatelifebus.wordpress.com/> ja uudet sivut: <https://www.deliberatelifeadventure.com/>

Eamon&Bec.com verkkosivujen osio *Van Layout Guide*. (2021) Saantitapa: <https://eamonandbec.com/products/van-layout-guide>

Ferbrach, Sydney (2020). Podcast *My Solo Road* jakso 32. Saantitapa: <https://divineontheroad.com/eamon-and-bec/>

Gray Organschi Architecture (2018). Ecological living module, New York, NY. Saantitapa: https://grayorganschi.com/projects/selected/ecological_living_module

Helsingin kaupungin ylläpitämä asuminenhelsingissä.fi verkkosivusto. (2021) Osion *Tilastot* alla > *Asuntokunnat* > *Asumisväljyys*. Julkaistu 12.2.2021

James Law Cybertecture -verkkosivujen Projects osion kohde *OPod Housing No.1* ja osion *About* kohta *Our Story*. Saantitapa: <http://www.jameslawcybertecture.com/?section=home>

James Law Cybertecture: OPod Tube House, Hong Kong (2017) videoesittely YouTubessa kanavan *Never Too Small* videolla *NEVER TOO SMALL 15sqm/161sqft Experimental Micro Living - OPod*. (julkaistu 9.5.2019) Saantitapa: <https://www.youtube.com/watch?v=r2AMqinJZ3E&t=16s>

Keegan, Edward AIA. (2018) *Ecological Living Module (ELM)*. Artikkelit Architect Magazine -verkkosivulla (julkaistu 19.7.2018). Saantitapa: https://www.architectmagazine.com/project-gallery/ecological-living-module-elm_o

Kotihelmen asunto-osuuskunnan verkkosivut, etusivu. (2021) Saantitapa:
<https://kotiheimi.weebly.com/> (vierailtu 21.5.2021)

Sail For Good -verkkosivut. Saantitapa: <https://www.sailforgood.org/swan-57-panacea-sail-for-good>

Sail For Good -Tumblrissa, päivitys 4.9.2020. Saantitapa: <https://sailforgood.tumblr.com/>

Stewart, Jessica (2018). *Japanese Man Beautifully Documents His Family's Life in a One-Room Apartment*.
My Modern Met- verkkosivulla 5.7.2018 julkaistu kuvitettu artikkeli.
Saantitapa: <https://mymodernmet.com/masaki-yamamoto-guts/>

Strandell, Anna. (2017) "Kaupunkeja kannattaa kehittää asumistoiveiden muutosten mukaisesti".
Verkkojulkaisu Suomen ympäristökeskuksen Ratkaisuja- blogissa, julkaistu 7.9.2017.
Saantitapa: https://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Ratkaisujablogi/Anna_StrandellKaupunkeja_kannattaa_kehita44431

The Tiny Life: What is the Tiny House Movement. Saantitapa:
<https://thetinylife.com/what-is-the-tiny-house-movement/> (vierailtu 30.11.)

Tiny Home Builders: *The Tiny House Movement*. Saantitapa:
<https://www.tinyhomebuilders.com/help/tiny-house-movement/> (vierailtu 30.11.).

Sosiaalinen media

Instagram-tili *kodikkaasti*. Saantitapa: <https://www.instagram.com/kodikkaasti/> (vierailtu 3.1.2021)

YouTube -kanava *Adventure Sports Network*
video *Van Tours: Kimmy Fasani and Chris Benchetler's 2016 Mercedes Sprinter 4x4* (julkaistu 18.1.2019). Saantitapa: <https://www.youtube.com/watch?v=C9dMgscjsL8>

YouTube-kanava *Eamon & Bec*. Lähteenä käytetyt videot:
LIFE AFTER VAN BREAK-IN (safety in Barcelona) (julkaistu 13.10.2019)
VAN TOUR | Sprinter Van Converted to Tiny Home for Full-Time Van Life (julkaistu 13.9.2020)
Saantitapa: <https://www.youtube.com/channel/UC4laAHbk8VSgmvB47tsd2XQ>

YouTube -kanava *Exploring Alternatives*
video *Minimalist Couple Living in a Tiny Camper Trailer That Cost Only \$1,800 - RV Life*
(julkaistu 10.1.2017) Saantitapa: <https://www.youtube.com/watch?v=VG4kJrhjzaY>
video *From London Apartment to Living on a Boat Full Time - Minimalist Life* (julkaistu 10.9.2017) Saantitapa: <https://www.youtube.com/watch?v=VG5H9UkyMd4&t=1s>
video *6 Years of Full Time Van Life for Travelling Digital Nomad Couple* (julkaistu 4.3.2018)
Saantitapa: [youtube.com/watch?v=FkgH1yG4BUc&t=3s](https://www.youtube.com/watch?v=FkgH1yG4BUc&t=3s)

YouTube -kanava *Deliberate Life Adventure*. Saantitapa:
https://www.youtube.com/channel/UCmAe7KMEuUKSWb3Ox8_2N3w

YouTube kanavan *The Other Side* video: *Budget vs Luxury Van Life - Choose The PERFECT Van For YOU*
(julkaistu 11.3.2021). Saantitapa:
https://www.youtube.com/watch?v=dA29PmC7_Fg&t=184s

YouTube-kanavan *This Roaming Home* video *VAN TOUR [Family Of Four Vanlife & Our Tiny Home On Wheels]* (julkaistu 25.10.2020). Saantitapa:
<https://www.youtube.com/watch?v=upMD8qow980>

YouTube -kanava *Tiny Home Tours*
video *Family Of 4 Lives Full Time In This Gorgeous Raised Roof School Bus Conversion*
(julkaistu 22.3.2019). Saantitapa:
<https://www.youtube.com/watch?v=ng6wNc3DwoE&t=2777s>
video *Solo Female Van Tour - From 80 Hour Work Week To Tiny House On Wheels* (julkaistu 1.4.2020) Saantitapa: <https://www.youtube.com/watch?v=WZFjW8VXISY&t=55s>

YouTube -kanavan *Trent & Allie* video *How We Make Money to Travel Full Time | Van Life* (julkaistu 6.4.2019). Saantitapa: <https://www.youtube.com/watch?v=OVDvWtcvWhY>

Kuvalähteet

Kuvat 1.1–1.5	James Law Cybertecture
Kuva 1.6	Kuva tekijän
Kuva 1.7	Gray Organschi Architecture and the Yale Center for Ecosystems in Architecture
Kuva 1.8	Gray Organschi Architecture and the Yale Center for Ecosystems in Architecture
Kuva 1.9	Kuva tekijän
Kuva 1.10	Gray Organschi Architecture and the Yale Center for Ecosystems in Architecture
Kuva 1.11	Kuva tekijän
Kuva 2.1	Kuva tekijän
Kuvat 2.2–2.5	Satu Gölle
Kuva 3.1–3.4	Kuva tekijän
Kuvat 3.5–3.8	Elizabeth Paashaus
Kuva 3.9 ja 3.10	Tuomo Meretniemi
Kuva 3.11	Kuva tekijän
Kaaviot 1–3	Tekijän

KIRJALLISUUS

Artikkelit

Krista Evans. "Integrating tiny and small homes into the urban landscape: History, land use barriers and potential solutions." *Journal of Geography and Regional Planning* 11, no. 3 (2018): 34–45.
<https://academicjournals.org/journal/JGRP/article-full-text/6A8F7C156380>

Opinnäytetyöt ja tutkimukset

Boeckermann, L.M., Kaczynski, A.T. & King, S.B. Dreaming big and living small: examining motivations and satisfaction in tiny house living. *J Hous and the Built Environ* 34, 61–71 (2019). Saantitapa:
https://scholarcommons.sc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1133&context=senior_theses

Ervasti, Noora; Pietikäinen, Elina; Wiklund, Eva et al. (2007): Yksilölliset toiveet asuntotuotannossa
<http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789514284021.pdf>

Jokilehto, Pirkko: Vähemmän on enemmän – PIENEN ASUNNON TILANKÄYTTÖ (Joulukuu 2015, opinnäytetyö Karelia Ammattikorkeakoulu, Muotoilun koulutusohjelma. Saantitapa:
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/102619/Jokilehto_Pirkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kotilainen, S., & Hedman, M. (2015). Asukaslähtöinen puukerrostalo kortteli tilaelementeistä: Esimerkkinä Kokkolan Nukkumatin tontin suunnitelma. (Tampereen teknillinen yliopisto. Arkkitehtuurin laitos. Asuntosuunnittelu. Julkaisu; Nro 17). Tampere: Tampereen teknillinen yliopisto. Arkkitehtuurin laitos Saantitapa:
https://tutcris.tut.fi/portal/files/3004613/Asukaslahtoinen_puukerrostalo kortteli_tilaelementeista.pdf

Paalimäki, Tuula ja Pollock, Eric (2013). Ryhmärakennuttamalla unelmista totta – As Oy Helsingin Malta. Ympäristöministeriön raportteja 31/2013. Saantitapa:
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10138/42345/YMra_31_2013.pdf?sequence=3

Talvitie, Jenni: ”Monikäyttöinen sänkykaluste pieniin koteihin” (Lokakuu 2012, opinnäytetyö Savonia Ammattikorkeakoulu, Muotoilun koulutusohjelma) Saantitapa:
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/48991/Talvitie_Jenni.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sosiaalinen media

YouTube -kanavan *Exploring Alternatives* videoesittelyt eri kohteista, etenkin videot

5 Years Living on a Sailboat - Couple Shares Ups & Downs of a Liveaboard Life (julkaistu 9.5.2019)

6 Years of Full Time Van Life for Travelling Digital Nomad Couple (julkaistu 4.3.2018)

27 YEARS Living Off-Grid on a Self-Built Island Homestead (julkaistu 17.12.2019)

Australian Couple Living on a Sailboat & Traveling the World (julkaistu 8.2.2016)

Awesome Tiny House Boat Tour - Man Living on the Water (julkaistu 8.11.2018)

Couple Living Full-Time on a 40ft Steel Sailboat in a Northern Climate (julkaistu 30.5.2021)

Couple Living in an RV in Winter & Living in a Van in Summer (julkaistu 23.11.2016)

Couple Spends 8 Years Living the Van Life & Backpacking Around the World (julkaistu 11.4.2016)

DIY Camper Van with Indoor Shower & 100% Solar (no propane) - Van Life Tour (julkaistu 21.4.2019)

Extremely Tiny 100 ft² Off Grid Micro Cabin - Full Tour! (julkaistu 4.2.2019)

From London Apartment to Living on a Boat Full Time - Minimalist Life (julkaistu 10.9.2017) Suora videolinkki:
<https://www.youtube.com/watch?v=VG5H9UkyMd4&list=PLLF3tARY7xBriTtVqvHABpl6JrpZ0V9z&index=5>

Living on a Self-Sufficient Sailboat for 10 Years + FULL TOUR (julkaistu 18.4.2020)

Minimalist Couple Living in a Tiny Camper Trailer That Cost Only \$1,800 - RV Life (julkaistu 10.1.2017) suora videolinkki: <https://www.youtube.com/watch?v=VG4kJrhjaY>

Most Amazing School Bus Tiny House Conversion on a Budget - Full Tour (julkaistu 6.5.2018)

Off-Grid Yurt Tour: A Tiny House Alternative (julkaistu 28.1.2016)

Van Life - Campervan Tour & Interview with Couple From "GO-VAN" Project (julkaistu 4.11.2015)

Woman's Magical Cob House Built with Earth & Reclaimed Materials (julkaistu 16.10.2019)

Saantitapa kaikille videoille: <https://www.youtube.com/c/ExploringAlternatives/videos>

YouTube -kanavan *FLORB* videoesittelyt eri kohteista, etenkin videot

Liveaboard Century Old Sailboat Tour: Circumnavigation & Single Handing Ocean Crossings (julkaistu 17.12.2018)

Female Skier Converts a Van to withstand Extreme Conditions | Vanlife in -5°F (-20°C) (julkaistu 27.3.2018)

Quaint Tropical VAN CONVERSION with INDOOR SHOWER on a BUDGET (julkaistu 5.7.2020)

Retired Grandparents Ditch Mortgage for Life at Sea (julkaistu 16.4.2018)

SNOWBOARD PRO Built the ULTIMATE ADVENTURE VEHICLE (julkaistu 15.3.2020)

Unbelievably Spacious VAN CONVERSION into Gorgeous TINY HOME (julkaistu 9.3.2020)

WOMAN Builds Breathtaking SUSTAINABLE DOME HOMES (julkaistu 3.4.2017)

Saantitapa kaikille videoille: <https://www.youtube.com/c/FLORBbyDylanMagaster/videos>

YouTube -kanavan *Kirsten Dirksen* videoesittelyt eri kohteista, etenkin videot

50 years off-grid: architect-maker paradise amid NorCal redwoods (julkaistu 26.4.2020)

6 rooms into 1: morphing apartment packs 1100 sq ft into 420 (julkaistu 4.12.2012)

A peek into the family that shaped space-adapting furniture (julkaistu 16.12.2018)

Bed, wardrobe & washer stack in Mediterranean tiny apartment (julkaistu 31.10.2020)

Folding 18m2 beach-flat sleeps 5, feeds 10 + cocktail terrace (julkaistu 16.2.2020)

Graham Hill's NYC tiny flat #2 attunes L space to the moment (julkaistu 12.8.2018)

Habitat 67 stacks 354 prefabs that get urban/suburban balance (julkaistu 12.12.2020)

Lego-style apartment transforms into infinite spaces (julkaistu 25.4.2011)

Nautilus houseboat: German functionalism, golden ratio shape (julkaistu 12.4.2020)

Paris microflat gets precise in space use with thrifty ideas (julkaistu 19.2.2017)

Small apartment with pop out kitchen celebrates light & flow (julkaistu 12.12.2020)

Tiny Origami apartment in Manhattan unfolds into 4 rooms (julkaistu 7.11.2011)

Saantitapa kaikille videoille: <https://www.youtube.com/user/kirstendirksen/videos>

YouTube -kanavan *Living Big In A Tiny House* videosittelyt eri kohteista, etenkin videot

Architect's Micro Studio Apartment (julkaistu 26.4.2019)

Beautiful Tiny House in an Eco Community (julkaistu 5.3.2014)

Electrician Builds Off-Grid Van To Surf The World (julkaistu 2.8.2018)

Ex Hong Kong Architect's Family Tiny House (julkaistu 17.7.2020)

Interior Designer's Ultra-Clever Compact City Apartment (julkaistu 14.6.2019)

Japanese Meets Scandinavian Design In Zen Inspired Tiny House (julkaistu 8.5.2020)

Life in a Crazy-Small 8m2 Tokyo Apartment (julkaistu 1.2.2017)

Life On The Water In A Tiny House Boat (julkaistu 24.5.2018)

Storybook Cottage By The Sea (julkaistu 7.9.2017)

Tiny House Concept Adapted Into Amazing Modern Home (julkaistu 22.6.2018)

Yoga Teacher's Amazing Furniture-Free Tiny House Designed For Body Movement (julkaistu 6.9.2018)

Saantitapa kaikille videoille: <https://www.youtube.com/c/livingbig/videos>

YouTube -kanavan *Never too small* videosittelyt eri kohteista, etenkin videot

NEVER TOO SMALL 14sqm/150sqft Micro Loft Apartment - Chambre De Bonne (julkaistu 14.11.2020)

NEVER TOO SMALL 14sqm/150sqft Off-grid tiny house - CABN Jude (julkaistu 2.3.2020),

NEVER TOO SMALL 15sqm/161sqft Experimental Micro Living – OPod (julkaistu 9.5.2019),

NEVER TOO SMALL 19sqm/205sqft Micro Apartment & Co Living Space - UKO (julkaistu 9.12.2019),

NEVER TOO SMALL 23sqm/247sqft Micro Apartment - The Cairo Flat (julkaistu 17.2.2020)

NEVER TOO SMALL 24sqm/258sqft Micro Apartment – Boneca (julkaistu 16.9.2019)

NEVER TOO SMALL 35sqm/370sqft Tiny Apartment - Type Street (julkaistu 31.7.2018)

Saantitapa videoille: <https://www.youtube.com/c/NEVERTOOSMALL/videos>

YouTube -kanavan *Tiny Home Tours* videosittelyt eri kohteista, etenkin videot

Architect Left NYC To Live Full Time In Her Custom Tiny House On Wheels (julkaistu 20.11.2020)

Architecture Student & His Gorgeous DIY School Bus Conversion - \$10k Build (julkaistu 14.11.2020)

Couples DIY School Bus Conversion - Economic Build For Full Time Travel (julkaistu 2.9.2020)

DIY Elevator Bed - Raised Roof School Bus Conversion - This Family's Solution To Bay Area Rent (julkaistu 2.8.2019)

Family Of 3 Lives & Travels In A Custom DIY Sprinter Van - Built In Toddler Bunk (julkaistu 13.12.2019)

Family Of 5 Sold Everything & Moved Into A School Bus Conversion - Built In Mobile Salon Business (julkaistu 7.6.2019)

Family Of 5 & Their DIY Bus Conversion - Functional Tiny House Living (julkaistu 28.11.2020)

Family Of 8 Downsizes To A DIY Bus Conversion For A More Fulfilling Life On The Road (julkaistu 16.2.2020)

Solo Female Van Tour - From 80 Hour Work Week To Tiny House On Wheels (julkaistu 1.4.2020)

Retired Couples Beautifully Designed Tiny House - The Perfect Layout (julkaistu 27.3.2020)

TN1 Sprinter W/ Shower Toilet & Murphy Bed - The Perfect Camper Van (julkaistu 5.11.2020)

Saantitapa kaikille videoille: <https://www.youtube.com/c/TinyHomeTours/videos>

